

Flantuutn

ISBN 90 71610 65 7

Scheelderbeeld: *De gevangene* van Lucebert. Met dank an de earvn.

Boetnkaant: Gerhard van Dragt

Binnwaark: Goaitsen van der Vliet

De Oare útjouwerij (De Aandere oetgeaveriej)

t Sander 36, 7522 AM Eanske (Enschede), 053-4359229, www.oare.nl

© 2007 Frank Löwik, Liwwardn (Leeuwarden)

Der mag oet disse oetgaaf nich wat oavernömn wördn

zonder schriftelik goodveendn veurof van n oetgeaver.

Frank Löwik

Flantuutn

Verbaaln en kaanttekstn

De Oare útjouwerij
Eanske 2007

Harko en Tone

An de Vechte

Harko wördn wakker in t roazige lech. Hee zuchtn, tiln de kinne boavn de dekn en geneut. De zönne stroaln vreundelik de zeeknkamer in. Zuster Hermiene, incarnatie van zeundige, geale schoonheid, stapn wierig um zien ber. Ze gaf ne vreundelik tied van n dag, tikn um met de vinger op n nös. Harko meann un anmeudigend lachken te ontdekn. t Veur scheut um in t gezichte. Zee scheuf de gordienn an de zied en zetn bloomn veur de veensterbaanke.

Kon t aait mer zoo wean, dachn Harko. Lekker in t berre, kamer met oetkiek op de Vechte. Hermiene um m hen... Loat dee doorn mer knooin op t kantoor.

Blij too, herinnern e zich met dank in t hert, dat e van de ledder klettern. Twee ribn kapot. Doar kö’j wa um deurleavn, wat iej? Hermiene bleef efn stoan. Eer rökske spann zich. Keek ze dreumerig oaver t water? Dachn zee vaaks an um? Zol zee t met um doon wiln? Harko veuln zienn piepjanknor in opstaand komn. En hard wördn. As hee noe toch Hermiene in t berre kriegn kon. Dan efkes met ziene haande oonder eer witte rökske. Zoo van de knee töt an dee roaze haalve bilboln. Harko scheut in n lachn. Bilboln! Hoo meer hee der an dach, hoo meer wil beleavn hee an ziene woordspölling. ‘Bilboln!’ brach hee hiknd van t lachn oet, hee lag te schudn in t berre. Troann leupn um langs de bakn noar benee. Reukeloos verslapn zien lid as zonn ballon woa’j de loch oet loat. As n slap wörmke lag t op ziene schudnde basn. t Har ne good te pakn. ‘Ha, haaaa,’ hee bleern t oet, ‘bilboln!’

Dat Hermiene zachtkes de kamer oet-egoan was, ontgöng um. Ineenn wördn strabaant de deure lös-eropt. Zuster Dieen was rissoluut op t geluud of-estreadn. Doo Harko dat zeug, smölt zien gelach as botter in de zön. Hee dreain zich hoastig nen veerdelslag en trök zich de laakns oaver n kop. Doarbiej begön hee onmeudig te snurkn.

Overacting. Hee veuln t zölf.

Dieen stön schriewied an n raand van zien ber. Zwoar hechnd. Eer schaa veul Harko as ne kille dreiging oaver de hoed. Doodstille was t. Op zien gesnurk noa. En den blikn wekker! Tikn! As nen bom. Harko brak t zweet oet. Hee zat wier mildn in den Vietnamfilm van veurige wekke. Hee smheet zich de dekns of en greep risselveerd den bom van de kaste en pleern den met onwieze kracht deur de roetn. Har e weeld. Kö'j begriepn. Thermopeen. Mooi, dat he'w ered, deu Harko, den in n geest de roetn heurn reenkeln. Zweet perreln um veur de plätte.

Doo veuln hee ne iezerne umklemming um de börs. Zuster Dieene! Tweehoonderd poond op pantoffels, vosns hoar oonder de aarmkoeln. Ze brach eer dikke platte gezichte in zienn nek en begön um te tuutn en te smokn. Harko den giln zich de longn oet t lief. Dat e patiënt was! Dat e noar kantoor mos!

Wiederop zag hee ne lange riege verpleegsters noar de koffiekamer loopn. Höpeloos börseln e nog teagn. Niks heulp. Hee was as nen vis an de walnkaante. En zoo kreeg ut drama van de ongeweelde seks der wier ne oetvoeringe bie.

Boetn glea t depe, doonkere water van de rivier laankzaam deur t Sallaands gröslaand. Mangs reempeln t efkes zulver op, as n knipeugske, as treust. Want t zint roewe tiedn an de Vechte.

Twee dirkteurn

10:00 uur was t. Harko zat lekker an de koffie. Radiootjen an, filemealdingn der veur. Hee zuchtn tevrea. Zien pleatsken in t magazien leut um t veiligste in de weerd too, iederbot as e dachn an zien avontuur met zuster Dieene. Dan kwamn wier dee beeldn boavn van dikke arms en vosns hoar. Harko kneep zich de oogn dichte, greep zich noar n haals en guddern.

Tien daag was t noe terugge. De tied glea, as Vechtewater, in hoog tempo verdan. En alverdandeankt de leu zich wat niejs oet um de alteroasie kompleet te hoaldn. Want Judas loatn sloapn, dat könt ze nich. Gelukkig was Tone van de Plaat der nog, Harko zienn vastn moat op de waarkvloer. Den kon ne mooi bieproatn.

‘*Casual Friday.*’ Tone speuln zich ne stoetnkörste vort met nen gulp koffie.

‘Wat hef dat in?’ wol Harko geerne wetn.

‘Himmoals volgn kon ik t nich, want ik kwam nog a oardig late binn’, haaln Tone de scholders op.

‘Dan ha’j toch vroagn könd’, reageern Harko.

‘Joa’, antwoornd Tone, ‘en dan dee van t kantoor zekers van: t magazien kan t wier nich begriepn.’

‘Da’s woar’, speet t Harko. Hee beet zich op de oonderlippe. ‘Tej möt ze ginne anleidinge geavn um minnetjes te doen.’

‘Mer ik deanke dat ik t zoo ok wa an de wol kwam’, vöng Tone um of. ‘t Geet oaver klee. Op vriejdaag’, zoo lea hee oet, ‘mö’j aandere klee an as op gewone wörkeldaag.’

‘Watte flantuutn’, brachn Harko oet. ‘Wat hef dat noe in?’

‘Dat verbetert de waarksfeer’, göng Tone wieder. ‘Dat zeit ze doarboavn.’ Met t leste bedooln e de direktieofdeling dee wa vaker onbegriepelike oekazes oet leut goan.

‘t Kömp feilik oet Amerika. Doar schient ut de leu naar good te bevaln.’

‘Mer wat möt de leu zich dan antrekn?’

‘Ja...’ Tone van de Plaat zuchtn s en kreeg n sjektoetn oet n tuk. ‘Zoo precies precas kan ik t nich achterhaaln, mer zölfs Gradus Lullink heurn ik roopn van: dan mag ik mij nog wa wat speciaals koopn.’

‘Gradus Lullink.’ Harko fleutn veur zich hen. ‘Den he’k nog nooit aans ezeen as in n gries pak, wat iej?’

Tone stak de fik in zien sigaretjen. Hee bleus t striekhöltjen oet. ‘Den hef n das nog um as e achter de moo kröp’, lachn e. Hee spiejn veur de grond. Efn keek e in t bubbelnde pläskn nattigheid. ‘Wiej zölt knap veur n dag komn’, reup e risselveerd. ‘Ik kriege vanoavnd nog mien trouwpak oet de kaste. Kan Leida der luk an vermaakn. Hier...’ wees e, ‘in de tallie. As iej dat noe ok doot’, nikn e Harko too.

‘Good idee’, zea Harko. ‘Zal Leida van opkiekn.’

‘Wa bije oew Toos dan’, deu Tone kort.

‘Heanig-an. Gräpken’, weern Harko of. Hee lachn met t hille gezichte.

Den tooknden morn kwam Tone Harko ofhaaln. Doar fietsn ze langs t water op t waark an in ere vermaakte trouwkleer. Den witn boord kneln Harko n betken um n nekn. Mer ja, iej mosn der wat veur oaver hebn. Tone har t himmoal mooi emaaht. Hee har n blauw deukken dubbeld-gevoaldn in zien colbertjäsken doan as pouchet. ‘Wat wij nooadig hebben is lef!’ imiteern e nen oald-KVP-minister. Harko hounn zich van wil op de knee.

n Oognslag later dreain ze met ne grote bochte n fabriekspas op. ‘Kiekt der doar ene oet berre wean’, wees Harko. ‘Der löp an ginne kaante nen keerl in de piamaabokse.’

‘Mirakels’, zea Tone, den t noe ok zag. ‘Mer... t is Gradus Lullink. Moch bange hebn ewes dat e te late kwam?’

Bije t klokn keek Schurink, n hoesmeister anneks portier, met oogn as zukke schöttelkes vanoet zienn aquariumbak. Harko greuin. Schurink glea van ziene kruk of en smet de deure noar de hal lös. ‘Oet de zied, jongs, doar komt twee dirkteurn an’, basn e. Iederene

buldern. In treningspärke en ruuthemdn.

'Tone! Har wier met zien gat elusterd! knastern t Harko deur n kop. Den witn boord kneln um noe zoowat n haals of. Iej monn juust in oalde plodn komn. Dat was t. Hee drukn Tone an. 'Allo, avanseern. Op t magazien an.'

Bead göngn ze met grote pasn verdan. Luk rood in t gezichte.

'Wiej möt vanoavnd nog noar ne brulfte hen', perbeern Harko de situatie te redn. Noe göngn ze t himmoals an. De möate hoastn zich wieder.

'Ba,' noffeln Harko veur zich hen, 'weendbuuln van t kantoort.'

Harko en Tone in zaakn

De zommerdag is t mooi an de Vechte. De beume zit in t loof. Oaveral greuit grös en ze verkoopt ies op de brugge van Omn. Harko höng oaver de leuning en spujn s noar benee: ‘...eenn-tweentig... tweentweentig... dreentweentig... veerntweentig... Veer meter!’ zear e. ‘Elkn tel is nen meter.’

‘Oo’, deu Tone van de Plaat. Hee har n kop der nich rech bie. t Was nen luin zöndagmiddag, good hete en noar de zwaalvn zoo hoge in de locht te zeen, was t mooie weer nog lang nich ‘op’. ‘Morn dan stoa’w wier in t magazien’, zuchtn e, ‘met den dikn oaveral. Mag der nog nich an deankn, wat iej?’

‘Dan hef dén t better bekekn...’ Harko duudn met n kop noar nen keerl wiederop den in zien blote heamp kano’s verhuurn: ‘Mooi boetn wean en verdeenn veur n hil joar.’

Nen zet keekn ze zwiegnđ oaver t reempelnde, troag streamnde water hen. Biejziedn spröng t lech op greun. Twee Dafn grommeln vermeuid de kromming van de brugge oaver. Efn later was de röst wier kompleet.

Ineenn hounn Harko op n brugnraand. Klets! Hee rechtn de rugge, oogn as schöttelkes...

‘Tone, honneer heb iej oewn ATV-dag?’

‘Huh?’ deu Tone, nog verwoonderd oaver den metaligen klap. Net t zölfde. Ik heb der miej twee op-espoard. Wiej woln toch nog n moal hen angeln an n Iessel?’

‘Kan wochtn’, reup Harko ongedeuldig oet. ‘Der ligt kaptaaln op oons te wochtn, wel hef t dan oaver angeln? Wiej goat in fietsn en kano’s!’

Harko mos t op Tone zien verzeuk nóg n moal zegn.

‘Fietsn en kano’s!’

‘Woar wo’j dee vandan haaln?’ vreug Tone ongeleuvig.

‘Makkelik zat’, zea Harko. ‘Wiej hebt veer fietsn in t hoes en iejleu hebt der ok wa twee in de schöp stoan.’ Hee teln t op de vinger

veur. ‘Dat bint der a zesse.’ Dan huurt wiej oons veer kano’s veur nen dag en verhuurt ze veur t uur!’ Hee stroaln der van.

‘Dan zal der lauw verdeenst an zitn’, zea Tone.

‘Za wa’, wuuvn Harko de kritiek vort. ‘Wiej möt n eerste begin heb'n. Loa'w zeg'n, glundern e, 'da'w de markt verkent.’ Hee heul de aarms wied oet mekaar. t Lachn trök van zienn moond ne streep van oor töt oor.

‘Mirakels!’ reup Tone en hee höw zich van wil in de haande. ‘Harko wat kö’j der toch mangs mooi bij komn.’

Dree dage later wadn Harko en Tone der kloar veur, want as t um geald dreait, könt ze vlugge wean doar bij Omn. t Was nog n hil geslep ewes. Luk gedoo in t hoes ok nog, doo Harko Treze en Mientjen har ezeg, ze monn vandage loopnd noar de schole hen. Mean iej dat ze dat woln? Niks! Steal teagn t heal in. Noa luk dreign met vaderlik geweld göng de meeste oppositie lign.

Mer noe wadn ze good op de deun. Temet zoln ze bloots nog twee pöale in de groond houwn met doaran t eignsgemaakte oranje bröd woarop met zwarte letters stön: FIETS- EN KANOVERHUUR. Toos en Leida hadn der nog de priezn op-eplakt.

‘Zoo, noe loat de leu mer komn’, zea Harko. Hee leut zich daal in n klapsteulken en schreuvn n dop van de thermosflesse. ‘Ok wat?’ heul e Tone veur.

Dooverdan kwam de zönne heuger an n himmel te stoan. t Wördn ok heanig-an waarmer. Noe mean iejleu nich, da’j der met disse *business* alle vijf minuutn klaantns hebt stoan. Zoo geet dat nich. Iej möt dat stiekem loatn gewördn. Oonze beginnde ondernemmers begreepn dat. Harko har de kraante woar’t e gister gin tied veur had der bij ekreegn en rekn zich oet. Hee smakn s en vermaakn zich met de gedachte dat e noe dus feilik op zien waark was. Ha, haaa! Hoo kon n meanske t zich zoo oetprakkezeern. En... zoonder dikn oaveral. Dat was woar.

Harko en Tone hadn beide n wit heamp an-etrökn. Dat leut eer t gepaste uniform in disse *branche*. Iej wadn ekleed - mer iej spöln toch ok in op de rekreatiegeveulns van de leu. Ze veundn t zölvn ok leep oet-edach.

Zon dree kerteer later kwam n heerken t taluud of loopn, met van dee grote zeemanspasn. Of um der ene in de rugge andrukkn. Hee was van t brekbare soort; zoo ene den iej zoo oonder n nös hebt hangn a’j n moal richtig snoeft. t Dreug n jagersheudken en zea, hee wol n köarken huurn. Of dat kon.

Kö’j begriepn. Doarveur zatz ze der ja. Gedeestig kwam Harko in de been. t Heerken was weinig krities, hee keek efn of t zadel hoog genog zat, trök de platgezetz knippe oet n boksntuk en betaaln de gevraagde 7,50. Boavn op n diek zweain e t been oaver n bagaziedreager hen en was in n eergezeen de bochte um. Oet t zich.

‘Da’s n eerstn verdeens’, glöm Harko tevrea. Hee teln de dree rieksdaalders op Tone zien met-ebachte kökntöafelken oet. ‘Doar dreenk wiej n kömken koffie op.’

In de tevreadne sfeer van kiek-zoo-kan-t-ok en zaaknleu-oondermekaar deu Harko nog nen strul koffie in. Doo kreupn ze bei achter de kraante vort. Niks fokseern.

‘Gek,’ filosofeern Tone noa n zetken, ‘da’j der zoo ene op oewe fietse zeet vortjaagn.’ Hee brachn den beker daampnde koffie an n moond. Bleus der n moal of wat oaver hen.

‘Huh...’ heul e de poes in, ‘mö’j oe s veursteln...’

‘Veursteln wat?’ Harko har feilik geels gin zin um ut te heurn.

‘Bo,’ zea Tone, ‘dat e nich wier terugge kömp. Dan hef e ne schiere fietse veur dat geald.’

t Wördn vermoord stille doar bij t fietsverhuur. Mangs heurn iej zölfs t water zachte teagn de walnkaante klotsn.

Awat, Harko wol der niks van wetn. Kö’j oaveral wa wat van deankn. ‘t Was rap genog vort, dat keerlken...’ Tone jouwstern verdan.

Harko kreup vergreld achter de kraante. Perbeern te leazn. Mer iets heul um der van of. Der höng ne ongemakkelijke stilte.

‘En wiej hebt ok ginn naam op-eschreevn!’ Tone reup ut met hoge stemme, stoomp verbaasd oaver ziene eign ontdekking.

Verduld! Dat tröf as nen mokerslag. Doar har Tone geliek an! Noe wördn ok Harko ongeröst. Niefs smheet e de kraante van zich of. Efn speukn t um deur n kop. Wat te doon? ‘Ik goa der achterhen!’

reup e risselveerd. Hee spröng op, greep ne fietse en drukn dee umhoge teagn n diek op. Dan duveln e hechnd den bospad op. De bochte um. Ha, hier wees t zichzölf. Noe ko’j t eerste haalf uur mer éne richting anhoaldn. Hee trapn veur gek en onwies op de pedaaln. Lillikn pakhoop! scheul e in zichzölf. Fietsngapperd! Zoo dreain hee zich op. ‘Smeerlap!’

n Minuut of tieene, jowa, heur... doar ha’j t heerken.

‘Der of!’ doondern Harko van wiedtn. ‘Der of, a’j nog länger weelt leavn as vandaag!’ Met zien geschreeuw oaverspann hee de ruimte dee tusken um en n doader was. t Heerken keek schroats achterum. Bangig gezichte oonder dat heudken. Veute stil op de trappers. Vortkonn was der nich meer bij.

Foi, wat göng den Harko t an. Mer ja, zoo ís e as e strid veur gerechtigheid. Dan geet e woarveur woardeur. ‘Doonderskop’ scheul e. ‘Eerlike leu de fietse ofkriegn!’ En dit was nog mer t begin.

t Heerken was wit um n nös. Perbeern noch wat van ‘misverstaand’ en ‘politie’. Doar hoovn iej bij Harko nich met an te komn. Ofleidingsmaneuvels wadn dat, aans nich.

Doar stön t mieze keerlken te fiddern. n Lost um te houwn zakn Harko in de schoon. Hee greain ne de fietse oet de haande. ‘Weg!’ sneern e strabaant. t Heudken was bliej dat t doarmet de achterbokse an kon trekn. Harko zag ne hengeiseln. Hee ontspann luk. Nen tevreadn glimlach kon e nich hilndal oonderdruk.

Harko en Tone wadn noe in zaakn. Fietse- en kanoverhuur. Noa wat inleidnde kompeltaties lag Harko heurbaar - zeit dat! - te snurkn in t hoge grös, dat zoo wellig wast doar an de walnkaantn van de Vechte. Zienn kompanjon nam de zaakn woar en verduld: t leup mooi.

Tone wös twee kano’s te verhuurn. En kiek, noe stön e te proatn met nen man en ne vrouw. Kwamn veur ne fietse. Korrijzer: twee fietsn.

Zoo kötteln t deur den morn. Toos en Leida kwamn um twaalf uur met stoetnbrugn in ne tasse en van dee soep dee’j zoo oet n

tutken schudt, makkelijk, man... waarm water der bij en kloar. t Verhaal van den fietsngapperd kreeg ze drie kortn drie langn met. Dat e van t mieze keerlken ne hunne har emaaft van kort-an twee meter ko’j ne nich anrekn. Dat was noe eenmoal de rieke fantasie. Har eavnzogood woar wean könd. Zeit s dat t nich woar is.

‘Tej könt vandaag-an-n-dag ok gin meanske meer vertrouwn’, meann Toos. En zoo was t. Houwn ze oe rechtervoort dan nich um n dubbelken dood?

‘Zal oe oaver n paar joar nich meer gebuurn’, lachn Harko. Ze keekn um verwoonderd an. Woar wol e dat vort hebn?

‘Dan he’w de uro’s!’ lachn hee oonder oet n boek. Joa, doar konn ze ammoale wa wil an hebn.

Zoo heanig-an gaddern Leida en Toos t spil wier bij mekaar. In t hoes was der ok nog wa wat te doen. De klokke leup a lös van een uur. De waarkleu sliern n diek a wier oaver noar t fabriek van Geerdink. Tone stotn Harko an. ‘Kiek, Gradus Lullink in zien dreedelig gries.’

Noe zag Harko t ok. ‘Verduld,’ zear e, ‘hee höld ut hier op-an. En dat was woar. Efkes later stön e a nöast de fietse.

‘Zoo, keerls,’ zear e liezig, ‘doo’j dat lever as waarkn?’

Harko oaverlegn bliksemsnel bij zichzölvn. Hoo zol den kwit van t kantoor dat bedooln? No ja, doo göng t wier van den eerstn klap, woarvan ze volhoaldt dat den nen daalder weerd is. ‘Dit ís waark, pennlikker!’

‘En n preensneavn’, zea Tone. Op Tone ko’j aaltied rekn. Of ze vanoavnd t zoalt in n pap wa verdeend hadn, wol den valsn krei wetn.

‘Ok wa zoovölle da’w op oew kantoor gin dörst meer hebt’, deu Harko ad rem. Joa, den zat wa, meann e tevrea. Doar har Lullink nich van terugge. Den maakn a anstaansie um wier op de fietse te komn.

‘En is t hier dan?’ heurn ze ineenn ne stemme of t oet ne ton kwam. Harko keek achter zich. Harmsen, den wiekageant den kortns oet Amsterdam hier ekömn was um ziene karière of te

bouwn. Of zeit mer lever te vriejwieln, want a'j de Warmoesstroate gewoon bint, kö'j t hier op de pantoffel wa of.

Hee har t stoetnkeerlken bie'j zich. Gradus Lullink tukkern noe nog eavn. Was der wat lilliks op zien gezichte te zeen?

'Harko Velting en 'Tone van de Plaat?' vreug n deender. Joa, dat kon wa klopn. 'Rare zaakn drier ie'jeu hier.' Harmsen stön noe schriewied veur eer. Hee trök n beukken oet n tuk. 'Ik hebbe eheurd ie'jeu verhuurt fietsn en goat dan de leu achternoa um ze der wier of te jaagn. Wat hef dat in?'

Gradus har der schik in. 'Tone wol um wa vortkiekn. Mean ie'j dat e göng?'

'Allo, verkloart oe', dröng Harmsen. No ja, t hille verhaal wördn edoan. Harko heurn zichzölf verteln. Mer oonderdoems kreeg hee t geveul dat e in ne foek zwöm. t Wördn verveelnd stille op n diek. Allenig Lullink. Stön te giern. Harko kon um n kop wa van n roomp trekn. Dan mer de vlocht noar veurtn.

'Lillik misverstaand', deu e teagn t heudken. 't Spit mij meer as ik zegn kan. Mer ja, in disse weerld woar't ze oe um n dubbelken dood doot...' perbeern e nog. Mer meneer kreeg zien geald terugge en hee moch dee fietse wa de rest van n dag metnemn...

Gin redn meer an, vanzölf. En den Harmsen bleef mer stoan.

'Loat mij oew vergunning s zeen', vreug e dreuge.

'Vergunning?' Wier zoo stille.

'Vergunning!' Harmsen zea t nog n moal met noadrok.

Gradus Lullink bleern t noe oet. 'Dee hef e nich!' Hee heul zich de haande veur t gestrid. t Lechtgries van ziene bokse begön zich doonker te kleurn.

Harmsen trök zich de kipse eens te deper oaver n kop um zich good te hoaldn. 'Hoo bin ik hier terechte kömn?' vreug e zich har op of. 'Hoo bin ik hier in godsnaam terechte kömn?'

No ja, ie'jeu begriep ut. t Spil was edoan.

Dén moandag wadn Harko en 'Tone wier gewoon op t magazien.

Tusken keunst en kitsj

1

Zoo as alle daag was ok noe de zönne wier opgoan an de Vechte. De klokke leup lös van elvn, de leu hadn de koffie achter de kneupe en t was zon gröadjen of tweentig. Nee, der mankeern niks te völle an. Allenig dat reagn!

‘Hier of doar n schoer’, imiteern Harko de radiostemme.

‘Mer aaltied hier en nooit doar’, deu Tone van de Plaat der achteran. Wieders gaf t niks te mostern. De beide möa wadn good te sprekn. t Zol ja ok nen biejjöndern dag wördn. Goat mer noa: ‘*Tusken keunst en kitsj* op kasteel t Loar in de toeristngemeente Omn’. Har in de kraantn stoan. En alman den wat biejjönders har, of meann te hebn, wördn vreundelik eneugd. Dat was oe wat. t Niejs har wied en zied n luk koortsig geveul egevn. Wel was der de leste acht daag noe nich efkes op n zoalder ewes? Moch wean da’j tusken den oaldn kroam dinge veundn dee weerde hadn. Of nich dan? De leu dreain zich op met verhaaln van eerdere oetzeandingn.

‘Heb iej dat ezeen’, vreug Harko doo zee den knesternden greendpad op leupn, ‘den keerl met dat pleanksken van Brueghel? Har e joarnlaank de hete tuffelpanne op ezet! Was n ton weerd.’

‘Ter duveldag’, reup Tone oet, ‘dat zal oe gebuurn!’

Veur de zekerheid hadn de möa de schoefkoar good vol-epakt. Iej konn joa nooit weetn. Drukn wa zwoar aans, op dee keikes.

Grote tilvisiewaagns stönn - wat kon t scheln - rech of dwers op t grös. Binn was t gezellig drok. Keerl-en-gin-ean wel of der al nich maank göng.

‘Psssss! Disse kaante.’ Harko trök Tone strabaant an n arm en hee wees wiederop. Doar wochtn Gradus Lullink met ne oalde koekoeksklok oonder n aarm de beurte of. Iej hoovt ok nich iederene teagn t lief te loopn.

Och, kiekt oe dat s an. Doar zatn ze ampant an zukke töafelkes, al dee tilvisieberoemdheedn. Ne koppel volk der um too. Vol verwochting.

‘Noe zee’j z’ ok s in t weeld’, zea Harko met nen gekn slag. Ze leutn n blik goan oaver alle leu. Toet Omn stön der. t Was vermakelik um van alns wat te heurn.

‘Dit is, as ik mij dat zoo s ankiek, ne potvaze oet de keizerlike porselein-fabriekn van Jingdezhen.’

‘Dat za wa’, brach nen langn keerl in n gel ruutjesheamp döllig oet. t Was Wilm Guusjes, den greunteboer van de Beerzerweg. Hee har de kipse der bieje op eloatn.

‘En zee is...’, noe zetn den kenner de brillen van t veurheufd op n nös, ‘...as ik de karakters good leas, oet de tied van K’ang Hsi, 1662-1722.’

‘Noe heur ieje t ok s van nen aander’, reup Harko der tuskendeur. De leu ammoal lachn. Mos könn, veun e.

Den van t antiek lachn ok met. Hee wochtn töt t ammoal wat betiejn. ‘En hoo kom ieje an disse kurieuze vaze?’ vreug e, oonderwiel e de brillen wier umhoge scheuf.

‘Zat in de familie’, zea Wilm, den nooit weurde te völ har.

‘Dan zal meneer der wa gedoan op wean’, kwam den prisntator der oalglad tusken. ‘Emosjonele weerde’, har e t oaver.

Wilm nikkopn van ‘joa’, wat n grappig effekt har, zonn grofn keerl met ne pette den bescheed gaf as n schoolkeend.

‘Twaalfhoonderd brech e wa op’, oordeeln den deskeundigen.

Wilm kleurn as ne gebakn stoofpeer. In nen refleks scheut e op. ‘Verkoopn!’ schreeuwn e. Rooie vlekkn an n haals. De leu heuldn zich n boek vaste. Den prisntator haaln um met ne haand op de scholder wier noar daalt. Wat dach ieje? Wa in beeld blievn, natuurlik.

Wiederop was nen scheelderiejnkeerl an t oreern an. ‘Dat is den van den Brueghel!’ reup Harko opgeweundn. Hee was gangs met ne beppe oet...? Jea, woaroet? Ze kon wa van t Vreeznven komn, met eern raarn proat. Harko en Tone gafn der wieders gin let op. ‘Allo’, zea Harko, ‘wiej pakt oons dee deuze oet en goat der bieje stoan. Aans goa’w net zoo dom vort a’w ankwamn.’

Zoo was t. En doarbieje, t was jea ok gin loopn met dat onabel pak. Tone leut t noar daalt gliern. Doar stön t geval veur de grond.

‘Eers mer t scheelderbeeld’, zea Harko. Hee kreeg t der veurzichtig oet. Doar göngn ze in de vroagnriege stoan. Zoo heurt zich dat. Mooi scheelderiej wa, veun Harko t zölf. Stön n zigeunderinneken op in n wit kleedken. Meer nich an as wa. Da’j dan zoo haalf um haalf ok nog de - no ja, iej begriep t wa - kann zeen. En dan zonne dikke troan in t oge. Harko keek der wa s noar, ’s oavnds late as e bes wat bier op har. Dan har e zuver met t meaken te done. Zoo geveulig was dat.

Veur eer stönn twee dikke keakelnde dreageate van wieve. Tone argern zich. Zoo kon e zich nich ‘konsentreern’, zear e.

Ene dreain zich um. n Gilleken. ‘Iejleu hebt t zölfde scheelderbeeld as wiej’, zea ze.

‘Kiekt noe s Rietje.’ Dat was dat aandere meanske. ‘Mer wiej hebt gin uurwaark in n boavnhook.’

Nee, dat was woar. Mer wieders van t zölfde. ‘Hoo is t meugelik’, deu Rietje nog.

Harko keek der ok van op. ‘No, joa. Kan t oons verscheln’, haaln e de scholders op.

De moekes kann noar veurtn. Den deskeundigen deu niks as de brille van n kop griepn en dan wier opzetn. Net as Den Uyl vroggerdaagns. Ok net zonn kaaln kop. ‘Hee gleemp mooi’, zea Harko achter de haand. Net in n geluudsliv. Hadn ze wat heurd? Der wördn wa voel ekekn.

Woar of de dames dit geveulige waarkjen vort hadn, vreug den deskeundigen vermaakt. ‘Toon an de Tuinstroat, Almelo?’

Joa, dat zölfde har hee ok a dach. In dat geval, deu hee spietig, was hee nich ‘kompetent’. Kann ze t better s perbeern an n Lasondersingel in Eanske, zear e. Doar höng meer van dat spil.

Wat umstaanders lachn met t hille gezichte. Wat dee hadn?

Noe mochn Harko en Tone komn. Den kenner trök n jas der bie j oet. t Zweet stön um veur de plätte. Zuver woar. Harko zag t. Hee pekkern Tone tusken de ribn. ‘Woar heb iejleu dít vandan?’, vreug den t weetn mos met trouwe hoondnoogn. t Leek of e inteans meu was.

‘Gewoon, dat he’w in de kamer hangn’, zea Harko greutsig. Of

hoovn e dat nich te wean? Den kenner gaf nen zuch.

Dan zag Harko wat in ziene oogn tweekeleern. ‘En honneer kömp bije oeleu t grof voel?’ wol e wetn. ‘Zeit mer de grote stukke?’

Harko en Tone keekn mekaar an. Zagn ze n gemeen lachken? Wat har hee doar met oet te stoan? ‘n Doonderdagmorn’, zea Tone. ‘Töt haalf tieene’, maakn e der gedeenstig bije.

‘Dan zeet da’j dat deenk op n stoepnraand zet’, deu den aandern vaals. De leu der umhen konn t wa estimeern. t Geboe en ba maakn alns onverstoanber. Den kenner zölf hikn t oet. Hee kreeg zienn tukdook der bije en wreef zich deur de oogn. Oo, oo, wat lachn, wat lachn.

Harko wös a hoo late t was en pakn t konterfeitsel oonder n aarm. Tone har zich der sliepstartns tuskenoet emaaft. Antlestn zakn de desibeln. Den kaaln pestn nog van: ‘Mer wa met de ofbeelding noar de hoeskaante... aans nemt ze t geels nich met!’ Wier dat bruln en angoan. Harko drukn zich met den pak deur de leu, dee’t drong op mekaar stönn, hen. Ba. Ze deudn um joa fanoalweg bije n bok!

Wat hef n meanske mangs wat te verdoern. ‘*Tusken keunst en kitsj* in de toeristngemeente Omn’. Meuiste scheelderiej met. Kree’j as deskeundigen nen kaalkop den n japs wol oethangn. Zetn oe joa steale veur gek.

Harko Velting en Tone van de Plaat wadn der efn of. Ze zatn achter de koffie. In n heukken. Woondn likn. Mosn ze natuurlik, leu in n tuk drietn. ‘Veur de kiekciefers’, meann Harko.

Tone reurn s met zon plestik pinneken deur n beker hen. ‘Raandstedelike arrogaansie’, zear e plechtig.

Harko keek ne met nös en bek an. Hoo kreeg e t oet n haals? ‘Na ja, wiej loat oons n dag nich verneageln deur den prokkereur. Wiej hebt nog zat bije oons. Ne hille deuze nog.’

Doar zatn ze. Beker an de lippe. Harko keek deur de hete koffiedeampe hen. Kaanthoaldn kenn ze hier allenig van heurn zegn, dachn e. In n hook doar luk wieder zatn ammoal dröa. Met stof van n haalf joar. Of meer. En in de mildn van dee oonzerieje

nen zwartn spinkop. Groot as ne keenderhaand. Net wat veur Toos, dachn e bie j zichzölvn, dee zol piel in n ean stoan.

‘A, de keerls van t magazien!’ t Kleunk bekeand. En schel. Harko wördn oet de prakkezoasies ehaald. Annemiep - no ja, Annemie feilik - van de bookhoalding. Kon der ok nog wa bie j! ‘Te jleu hebt de hoonderddoeznd ok nich wönn, zoo a’j der zit.’

Ze vertöl umsteadig - joa, hoo kon t ok aans! - zee har zonne oalderwete grammofoon, met ‘ken ie j dat, zonn toethoord?’

‘Mja... joa...’ Dee kenn ze wa, t kwam der niks te enthoesias oet. Foi, wat har zee an t slepn ewes. Twee tientjes zol t doen. ‘A’j ne eers netjes oppoetsn. Kö’j begriepn dat...’ Ze retteln mer verdan. Niagarasproakwaterval. Harko en Tone wóln t eens nich begriepn. Harko veuln s. Hete, dee koffie. Ze konn met good fatsoen zoo nog nich in de been. ‘Kiek’, wees Annemiep saamnzweerderig, ‘Gradus. Moch wa lillik wean, zuk loopn.’

En joa. Gradus Lullink stree met nen laandmetterstrad noar n oetgaank. Woar ne tonne stön. Hee tiln de koekoeksklokke boavn de macht en leut t ondeer teatraal lös. ‘Koekoek’, deu t nog eenmoal noa den klap. En Gradus noar boetn hen. Smietn met de deure! Tone spuj zich de koffie oaver de bokse van t lachn.

Kiek, zukke dinge maakt völ good. Ze waarkt as nen zönnestroal noa biester weer.

‘Kriegt mie j dee witte vaas s oet de deuze.’ Harko was der wier hilndal bie j.

‘He’w noe nich wat aans as den draakn’, börseln Tone teagn. Hee har vanmorn a nich begrepn woarum dat deenk met mos.

Harko leut zich nich van de wieze brengn, gliern van n stool en deuk op dee spinne of. Snelle beweging. ‘Oe he’k!’ zear e tevrea. Hee leut de vaangst in de vase lös. Haand op t lösse gat. ‘Möt efn op oasem komn’, zear e met n knipeugken. ‘Aans knip e der mie j tuskenoet.’

Tone moch efn deur Harko ziene vinger kiekn. ‘Noe mag ie j efn, Annemiep’, zear e, doo’t e oet-ekeln was. ‘Ne hörige spinne met zukke lange peut.’ Hee heul doem en wiesvinger nen bestn ean oet mekaar.

Annemieps trök rare mienn. Eern waterval was stil-evöln. Deu der van dat ze dreks vort mos. ‘En nen plezerigen dag nog wieders.’ ‘Da’s de eerste weenst’, glöm Harko. Dit deerken is goald weerd. Noe göngn ze in de riege stoan bije vrouw Zilverbaarg. Van dee keramiekzaak in Amsterdam. Ok zonn achter-oet-n-haals-proater. Wös alns van oalde pötte. Harko stön der met n oetgestrekn gezichte bije. Mer de teen jubeln um in de schoon. Tone kuchn van opweending. Noa ofloop de man twee börrrelkes bije t Heukken’, flustern Harko.

Verduld, wat ko’j toch nen hoop wil hebn op nen deurdeweksn zoaterdag.

2

Deur Goaitsen van der Vliet

t Duch miej zoo dit verhaal was nog geels nich oet. Hier he’j t leste:

Noa n stief kerteerken warn Harko en Tone der an. t Meanske achter de toafel nikkopn vreendelik en Harko zetn de vaas met bedach veur eer op t roo pluuzn kleedjen. Met dat e ziene haand van de boavnkaante haaln, loern hee der nog efkes in. n Spinkop zat doodstil op n boam. Noe zol t schoapscheern angoan!

Vrouw Zilverbaarg keek van de vase noar Harko en van Harko wier noar de vase. t Was of zee deep an t prakkezeern an was.

‘Wat ducht der oe van?’ deu Harko nog. Meer kreeg e der ok nich oet. Hee kon zien lachn hoast nich loatn.

Tone was oonderwiël nöast um goan stoan en perbeern noe ok opvalnd onopvalnd in de vaas te gloepn. Mer de pöttedeskeundige nam t witte gevaar in de haande, dreain t nen slag in t roonde en keek der oonder teagn an. ‘Dit... dit is mirakels...’, deu zee. ‘Ma’k vroagn woar a’j den vort hebt?’

‘No joa, gewoon, bije oons in t hoes van n balkn’, gaf Harko bescheid. ‘En wieders wet ik der alns nich van. Pötte, dat is joa vrouwleuwaark.’

Tone verdoekn zich proestnd achter ziene haan.

‘Mer dit is ne echte Meissner bolpotvaze oet de late zeuvnteende eeuw!’

Harko stön eer stoomp verwoonderd an te gaapn.

‘En den is nen mooin ceant weerd, mö’j rekn.’

‘Joa, dat zal. Dan har de vrouw mij den nich met doan. Dat har e nich.’ Hee keek vroagnd opzied, woar Tone vrömde miksn stön te maakn. Wat zol t wean? t Begön Harko te dreumn. t Was eer eerns, zoo leek ut wa. ‘Mean iej dat noe? Hoovölle dat dan?’

‘Vanzölfs möt ik mij eerst alns nog n moal good ankiekn met de richtige beuk der bie, mar ik kan oe zoo wa zegn da’j met viefdoeznd der nich met bint.’

‘Watte? Viefdoeznd?!...’ Harko hapn noar loch. ‘Geuldn of uro?’ Oonderwiel stotn Tone ne met n elboagn in de zied. ‘De spinne’, sisen e.

In eenmoal was Harko wier bie benul. ‘Heuw! Heanig-an!’ Resselveerd rekn e met beide haande noar de vase.

Te late. Met dat vrouw Zilverbaarg der in wol kiekn, kwam den dikn spinkop oaver n raand hen kroepn, kats oaver ere vinger, en eern blootn aarm op. Zee göln t oet van schrik en leut t antieke deenk oet de haande keukeln.

Bats! Doar ha’j t lign, veur de grond, in doeznd schöarde oet mekaar.

Harko hef ze deur

Wilm Alexaander en Maxima? In Omn? Un weeld gekuierte van zwoare basn dreanzeln deur de ruimte. Ne vrouwleustemme zögrn veur hoge oethaaln. Dus doarum wadn ze ammoale op-etromd in de kantine op disn raarn tied. ‘Honneer?’ ‘Woarum?’ ‘Woar?’ ‘Hoo late?’ Van alle ziedn wördn der roopn.

n Oaldn Geerdink stön zölvn achter t kathedr. Hee hoostn s. t Mos eers luk betiejn, dat begreep e. Un waarkbezeuk van de könninklike familie krig ok alman nich terechte. Hee glöm der van. Dan maakn e toch anstaansie. Hee houwn n paar moal vreendschoppelik op t veurleasburooken en reup van ‘Jongs, efn stille!’

Mirakels, t lukn um. t Gebleer zakn of. ‘Dus wa’k oeleu zea zoopas, dat t kroonpreenselik paar’ - hee wördn plechtig - ‘oons met n bezeuk wil vereern...’

‘Is t zekers,’ reup Mans Garven van de beuke, ‘of zint t geruchtn?’ ‘Der bint völ geruchtn’, vöng Dré Sukers um of. ‘Kortns stön in de Telegraaf dat Maxima zwanger was en...’

Tone van de Plaat spröng in de been: ‘Maxima zwanger?’ reup e. ‘Wol ik wa doan hebn!’

De keerls lachn zich dubbeld. Annemiep der boavn oet: ‘Kom iej te kort Tone?’

‘Aans wil Annemiep oe wa helpn’, reup nen japs van t kantoor. Geerdink keek op zien tukallozie. Zoo scheut t joa niks op. Dan stök e beide aarms in de loch. Bezweerd: ‘A’w nog lange deurtöt, dan stoat ze hier’, waarschouwn hee antlestn.

‘Wat, komt ze vandage?’ vreug der ene geschrökn.

‘Bi’j wies?’ deu de baas kort. ‘Nee, morn!’ Hee stök zienn boek parmaantig noar veurtn.

‘En woarum heure wiej dat noe pas?’ deu Gradus Lullink vergreld. ‘Dan ha’k mij wa n niejd pak koopn weeld.’

Den oaldn beduudn dat ‘naturel’ mooi zat was. t Hoge bezeuk wol

juust nen indruk kriegn van hoo at t al daag tooget op de waarkvloer. Dus gewoon doon wa’j aaltied doot. ‘Of,’ en noe keek e Harko en Tone an, ‘...doon möt.’

Harko gaapn mooi dom terugge.

Onröstig was dee nach ewes veur meer as dee’t wetn woln. ‘Heb iej der wa s an edach?’ vreug Tone van de Plaat an Harko doo’t hee opkeek van zien koffie. ‘Dat iej... met Annemiep?’

‘Jakkie ba’, brachn Harko oet. ‘Hier pak an,’ kwam e van ziene kruk, ‘de man nen niejn stofjas. In plastiek cellofaan nog.’ Ofkapn, dachn hee bij zichzölvn. ‘Dreks! Aans bi’j zoo n haalf uur wieder.’ Moch wean dat t van de alteroasie kwam dat zien moat der zoo mer wat oet kwaazn. Want ja, ‘alteroasie’, zoo kö’j t röstig neumn. Alman in de kontrein was luk oet zien doon: van den Beerzerweg töt Vilstern en van de heugste regioonn van t gemeentehoes töt in t magazien van Geerdink.

Wat pakt t de leu an. Wilm A. en den zien lot oet de lotterije zol komn! Zee hadn *‘goedgunstig willen beschikken om het oosten des lands met een werkbezoek te vereren’* har Tone van de Plaat eerder den morn de Oald-Ommerkraante van gister oet n kop citeert, *‘en daarbij was hun oog gevallen op de schone en nijvere plaats Ommen aan de Vecht.’*

Harko har wat onwennig noar Tone ekekn. Mer n mooi berich was t. En dat was t.

‘Wat möt ik met den niejn stofjas?’ vreug Tone verbaasd.

‘Kö’j begriepn,’ deu Harko, ‘alns möt der joa kaant oetzeen. Dat zeeleu gin idee kriejt hoo of t der warkelik an too geet.

‘Oognbeukekelderije is t in de weerld’, wös Harko. ‘Zeit noe s zölf of t nich zoo was, of nich dan?’ De watn leavt joa van veurn-gek-hoalderiej. No ja, mer ze zoln der wa keit oetzeen in dat dofblauw. Har wa wat sjieks.

Oonder de wiel kwam Kupers, n ofdelingssjef, der an-estiefeld. Klean keerlken, rooin kop, n hilm dag driftig an t snelwaandeln. ‘Allo, pakt an, iej bei!’ deu e teagn Harko en Tone. ‘No, stoat doar nich zoo.’ Hee scheen ut te meann.

‘Joa, wát dan?’ vreug Harko eerlik. Ze hadn net den lestn gaank an-ekeerd, alle stof vort.

‘Tej könt van de grond wa etn,’ zea Tone, ‘zuk veegn.’ Dat was woar, t was meert, den slapn tied veur t magazien. Harko en Tone wösn mangs nich hoo ze n dag um mosn kriegn. Zoo was t aait: óf vermoord drok, óf gladndals niksnaks.

‘t Bezeuk kömp met n paar uur. Alns möt in t bedrief wean, vanmiddag’, zea Kupers. ‘Tej maakt oe mer wat te doon. Slept mer met n paar deuzn van leenks noar rechts.’ Doar paltsn e wier vort. En sito kwam e ok a wier: ‘Of aansum, maakt mij niks oet. Beweging mö’w hebn. Dynamiek!’ Ok a koortsig in n kop.

Wat scheen dee zunne mooi doo’t de limoesines n diek of dreain. ‘Un Oranniezunneken verblijt oons...’ zea Gradus Lullink dichterlik. Hee stön van de teen op de haken te wiebeln, glimnd as nen opgepoetstn appel, ‘...op disn heugelikn dag...’ No ja, gin let op geavn. Daansmariekes smeeftn zich de been hoge op. *Ons Genoegen* an t retteketedn. Wat angoan! Har nog n kanon of mötn goan, was t net Waterloo. Doar kwam t spil an. Den oaldn Geerdink noar veurtn. Bugging maakn e nog en meer van dat joarn-vieftig-gedrag.

t Begön Harko luk te kriebeln, hier was hee nich eerdöanig genog veur. Wilm A. oet de koare. Grootn keerl nog. ‘Vretteriej zat ehad’, stotn e Tone an.

Den vergaapn zich an Maxima. Of e van de weerld was, gin woord kree’j der meer van. Harko was t net t zölfde. Kon e mooi alle leu opnemn. Wat wadn dee van t kantoor gedeestig. Niks as n weg wiezn en veurgoan. Ha, dee kwitn hadn n rood leuperken veur n toogaank legd. Woar’t ze dat hen ehaald hadn?

Biej t noar binn goan gaf t wat doors. Wilm A. wol eers ‘duur de duur duur’ loa’w mer zegn. Maxima ok. Bomsn teagn mekare. ‘Beetsje doem, Aleksandej’, zoo lachn de Argentiense ere witte bieters bloot. De preenze kuchn en wördn luk rossig in t gezichte. Doo’t den hilm sliert binn was - al wat van betaansie was mos veur -, scheuvn ok Harko en Tone der in. Ammoal noar de waarkplek.

Waarkn! Harko kreeg iederbot ne deuze van ne plaank en langn dee Tone an. Den zetn de deuze dan woararns veur de grond. Good dat dee van t Hof nich n hilnt sekuur kekn. Dan hadn ze zeen könd dat efkes later dee zölfde deuzn deur Tone wier op krek de zölfde plaanke zat wördn. Harko stenn mangs of e wa tweehoonderd poond mos tiln. Veur n humor natuurlik. De gek anstekn.

‘Zeet loabaand waarkn!’ leup Lullink der langs. Verduld, mos den nich an zien schriefwaark? Wat leup e doar as n dreestuversheanken te paradeern?

Alle masjienn wördn oet-eleg. Doar hoaldt dee van t Hof van. A leek t wa of Wilm A. mangs ne anvechting töt gaapn nich hilndal baas was. En - ma’k staarvn - doo’t den oaldn Geerdink de ofzoeginstallatie ekspliceern - zweet veur de plät - gaapn de preenze n moond töt achter de oorn lös. Hee mos der zölvn van opkiekn! Dee van t kantoor luk verleegn.

‘Beetsje doem, Aleksandej’, deu Maxima verwietnd.

‘Ere könninklike helligheid’, grapn Harko. Mer Tone gaf gin bescheed. Aandern lillik kiekn.

Gradus Lullink, den in zien krietstreppak op n dorpel stön te kiekn, dachn de pienlike stilte te mötn deurbrekn. Dit was t *momentum* um zich te profileern. Hee rekn zich himmoals oet, schraapn zich n haals en bleern t sonoor oet: ‘Oranje bóóóven... Oranje bóóóó...’

Of der nen bal in de glaaznkaste was eschupt! De pennkeerls van t kantoor greepn zich noar n kop van schaamte. Annemiep - koffieblad in de haande - sloekn eer gebit zoowat in. Deur de grond! Deur de grond wo’j goan! En eers bieje Australie der wier oet. Twee dee’t bieje de tied wadn, trökn rap de deure too. Luk getreampel nog, n paar kletsn, gesmoord roopn. En veurbiej. t Koalde zweet zol oe oetbrekn.

t Preenselik paar vertrök gin spier. Ze beugn zich oaver noar n detail van ne masjien. Woar’t feilik niks te zeen was. Zag ieje toch ietskes an eer? Un waas van lachn misschien? Wilm A. kreeg zich nen tukdook der bieje en toetern den hiknd vol. t Leek hee har t te

kwoad ekreegn. Der was ok zoovöl moois te zeen op t fabriek. Zukke leerzame daag, doar könt dee van t Hof op teern, za'k oe kolveern. Joarnlaank.

Zoo göng dat mer mooi verdan. Wieders zoonder wanklaank. En bij de middagthee - joawa - oranniekookn. Teagn de klokke van vief stönn ze ammoale wier boetn op n plas. Met n boek vol vaderlaands geveul. Mer Harko kon der nich van in de rechte stemming komn. Hee har ze deur: ammoal poolतिक was t. Sjarmeoffensief van t Hof, umdat eenn van dee preenznblaagn in de goaldne koetse den middelvinger op-estökn har teagn t jubelnde publiek. Dee mosn dus de gewone leu wier liemn. Geerdink en de pennlikkers, umdat t reklame was. Konn ze ok zoo langs n nös zegn, op nen verjoardag - of wat ok - vanne: 'Joa, ik zea nog teagn de preenze van... dat en dat...' Mer, ja. Dat wös hée, Harko. Doar kon e noe bij dee aandern nich met an komn. Ok bij Tone nich. Den keek dreumnd de riege auto's noa, dee't den diek op sliertn. Oogn haalf too-eknepn. Verdeufd natuurlik. In-epakt. Ineenn leek der leavn te komn in Tone. 'Wat ik mij zoo bedachn?' zear e. 'At t woar was ewes, dat van dat zwanger?' 'Joa,' zea Harko, 'wat dan?' 'Bo. Dan wol ik t wa doan hebn.' 'Hè, hè', zea Harko met nen zucht, 'den is wier bij blood.'

Doonderieje

Joa heur, dat mos Harko wier gebuurn. Kneep e efkes de oogn too - ‘woar bint vergaderingn aans veur?’ grapn e nog teagn zienn steun en tooverloat Tone van de Plaat - namn ze um te pakn. Alman was op-etromd in de kantine van t fabriek van Geerdink. t Joarliks ritueel van toosproak van de direktie, n paar meestparts zoalteloze grapn van n oaldn baas en nöalerie, nöalerie, nöalerieje. Bij t financieel oaverzich begönn Harko de oogleedn a zwoar te wördn, doo t göng oaver t personeelsoetstöpken kwam e luk bij blood en ok bij de tuskendeurtruuk ‘tukdookmoesvoaldn’ van Ben van de Ven - ene van n boetndeenst, oet de Tukkerieje -, kon e wa wakker blievn, mer bij t peunt ‘funktio-neringsgesprekn’ lag e laankoet te roonkn in n stool.

Misschien dat e der alns bij mekare tieene minuutn in vrea lag te zaagn, doar wördn e wakker van t geboeba en t lachn van ‘t kantoor’. Harko was bombardeerd töt vriejwilliger veur de gesprekn! Hee zol n eerstn wean! Ter duveldag! Zölfs Tone heul zich n boek vaste van t lachn. ‘NSB-er’, sneern Harko. ‘Metlachn!’ Teagn um nog wa. ‘Ik komme noa de vergadering efkes bij oe, dan za’k oe zegn wat o’j der met an möt.’ Den oaldn baas keek va... noa ja, hee wöl vaderlik oaver de brille kiekn, mer hee scheut vanzölvn in n lachn. Harko perbeern terugge te kiekn met n gezichte van ‘döt miej niks’, mer op n leefstn har e Gradus Lullink, den achter um alverdan zat te giern, nen tuterd an n kop wiln geavn.

‘Na ja. Doar leaf wiej ok wa wier oaverhen’, markn e teagn Tone op in de pauze dee dreks volgn. Koffie gaf t, en oranniekookn. ‘Zekers oaverhoaldn van t bezeuk van de preenze, veurige moand’, meann der ene.

‘Doar kann ze de geate in de Reezerdwardsweg wa met anliekn’, japsn Slag, nen rooin vakboondskeerl. Mer hee vrat der in of e veerteen dage niks ehad har.

‘Nooit good of der zit gin dog in’, kwam Geerdink der an-eschufeld. No ja, hee noffeln alns nog wa gemeudelik veur zich hen. ‘Harko,’ deu n oaldn familiaar, ‘noe lacht ze ammoals wa, mer n funktioneringsgesprek hef feilik nich zoo völle in. Iej zeit bloots wa’j van dit of van dat veendt, of van de leu woar a’j met waarkt. Alns ma’j der van zegn. Blif tusken veer muurn.’

‘Dus as ik noe, um mer s wat te neumn, nen kollega zol hebn den nen miezn is en den zich méér veult umdat e a dartig joar in zien trouwpak roondlöp, dan mag ik dat gewoon zegn?’ vreug Harko oardig harde. Hè, hè, dat was inweandig lachn, krek noe den woar t oaver göng achter eer beidn langsscheuf noar de gebakstoafel. Hee har t heurd. Dat zag Harko an zien loopn met ne hoge rugge. ‘Ik zol nich weetn oaver wee’j t dan hadn.’ De eugkes teenteln Geerdink in n kop. Ok hee har der wille an. Och den oaldn was n slimstn nich. Ko’j wa met van doon hebn. Dat is wa meer met leu dee’t oaldert, dan geet dat feale, dat streberige der of.

‘Ofblievn, Gradus! Iej hebt a twee moal had!’ De hoge gilstemme van Annemiep schettern zoo deur de ruimte dat de köpkes stönn te retteln op de schöttels.

‘At dèn der an is, ma’w der wa nen psycholoog bie j neugn’, meann Geerdink veur zich hen. Hee mos der van zuchtn en reurn zich de koffie nog s umme. Dan lear e t leppelken daal. ‘Dus,’ kuiern e Harko geröste, ‘maakt oe nich naar. Loat de poes mer pisen... Oo joa,’ volgn der reukeloos achteran, n oaldn wröng zich a deur de riegn personeel noar achtertn, ‘wa’k hoaste vergetn zol: Derk Jaansen neamp de gesprekn of.’

‘Nee!’ Dat har e nich zegn mötn. Harko klapn zich veur de plätte. ‘Köttel-Jaansen! Gat, nee!’

Heuw efn, nich wieder, Löwk! Noe bi’j de leazers ne kleane eksplikatie scheuldig. Zee zoln aans joa n geveuligheidjen van t waarkvolk doar achter den diek an de Vechte nich begriepn. Derk Jaansen is nen oald Mokumer den vief joar wierumme um ne arfenisse - dee’t nich deurgöng, mer dat vertel ik oeleu bie j gelegenheid nog wa n moal - de Ommerkaante is op komn wonn.

Derk hef t good met zich zölvn tröfn en meant feilik oavera wa van metproatn te könn. Zölfs oaver de natuur woar't e niks van wet. Dat heugt alman, met of zoonder stofjas, nog wa van t eerste personeelsreisjen. Jaansen waarkn koald ne wekke bij Geerdink. t Zol ok nen boswandeling geavn.

'Hè, doar ha'w a op ehopt!' bruln Harko vals in t roond.

Jaansen veun t '*leerzaam*', veur de aandern dan, hee was nog gin twee tred in den bos of hee giln t oet: '*Bereknitels, moeder,*' zoo neumt e Gaidiene, wat ziene vrouw is, aait, '*bereknitels, midde op t pad!*'

Beernekötteln! Noe vroag ik oeleu. En al woar't e op wees, wadn n paar laankwaarpigge dannappel. Ik heb t oe zeg: niks wet den van de natuur of. Niks! En mer volhoaldn.

No ja, noe begriep iejeleu woer of den naam vort kömp. Wel of den ver-zönn har? Dat hoof ik oeleu nich oet te duutsn, dat begriep iej zoo wa. En Jaansen, den van doo of as 'de köttel' deur t leavn mos, was Harko doar niks te dankbaar veur.

No, en met dèn köttel mos Harko zien funktioneringsgesprek angoan! Kö'j t begriepn dat um dat mer zoo haalf anstön? Ikke wa.

Mer verduld, hoo was t toch meugelik. Noe at e teagnoaver um zat, 'de köttel' zo'k hoaste schrievn, veul t Harko wa n hoonderd perceant met. Jaansen pakn t perfessioneel an. Koffie offreern e. Met n sunterklöasken. t Is net n means, dachn Harko bije zichzölvn. Mer hee leut zich nich van t perceel brengn. Doar zörgn zien Dreantse blood wa veur. Törf, janeaver en achterdocht. Zien grovaa kwam van Zweethuuzn. Nee, hee zol mooi an de kookaante blievn bije wat den Jaansen ok vreug. Gewoon '*n beettien luhn*' har e van te veurtn op zien Zweethuuzns teagn Tone van de Plate ezeg op de vroege hoo hee t anpakn zol.

'Kaans met de kollega's nog zon betken deur ene deur?', vreug Jaansen. Woar zol e op oet wean?

'Och joa. At de deure wied genog is. Möt aaltied goan.' Zoo! Doot doar s wat an.

‘Dus iej komt met alman wa zon betken oet? Ok met de pennkeerls?’

‘Zo’k nich wetn. Dachn van wa.’ Harko heul zich mooi dom.

Jaansen begön te dreain op n stoel. Nog wat van dat soort vroagn. Harko gaf niks met. Jaansen ziene hamervingers roffeln op t toafelblad, al niedser.

Joa, dat hebt ze oe nich leerd op de cursus, hè, dachn Harko. Jowa, hee geneut wa van zienn schaarpn deurblik. Den Jaansen begön t zuver ongemakkelijk te kriegn.

‘Nee, Harko. Ik geleuve nich da’j oe himmoals oetsprekt’, deu Jaansen gemaakt gedeuldig. ‘Smiet t der toch oet keerl,’ hee steuk zich de arms in de loch, ‘ik vret oe nich op. De köttel - ik weet a lange da’j miej zoo neunt - hef oe wa deur. Alman weet dat iej t met Gradus in t vet hebt. En iej hebt nog geliek ok. Sloet oe toch nich zoo op. t Is mer gewoon n niejmoods flantuut, dat funktioneringsgesprek. Oaver twee joar weet de leu a geels nich meer wat of t is. Oonderwiel mötte wiej gewoon efkes metspöln. Wiej zit albei tehoop, loa’w mer zegn, in de zölfde schute.’

No, dat veul inderdoad alns met. Jaansen har joa zölvn deur dat t ammoale kwazerije was. Harko scheuf zich de kipse, dee’t e opeloatn har, luk noar achtertn.

Jaansen wol um nog n eandeken henscheetn. Hee leus van t papier. ‘Kiekt, noe möt den waarknemmer an de personeelsjef zegn wat e van um duch. t Is ammoals lullerieje, mer wiej doot gewoon met. Ik zal t oe makkelijk maakn en nen tootas helpn.’ Hee schraapn zich n hals, hoostn s en bleern: ‘Jaansen is nen onmeundigen Hollaandsn grootbek, lustert nooit noar ene en deankt dat de leu an de Vechte deurmekare strontbuurkes bint met n benul van nen heanigen pottuffel.’

‘No,’ zear e wier met zachte stem, hee rekn veuroaver noar Harko too, neudigend, ‘noe iej...’

Harko mos der van zuchtn. Tja, as den Jaansen dat zölvn ammoal a wös, dan hoovn hee um dat nich of te proatn. Woar of nich?

‘Okee...’ begön e luk tukkernd, ‘ik harre t zölvn nich dudeliker zegn könd. Ik kan good met oewe weurde akkordeern, a is t

ammoals veurzichtig oet-edrukt. Doar kömp dan nog bie dat Annemiep zich wa beklagt, dat iej eer mangs in de... no... iej-begriep-t-wa kniept, at der gin ene in de kantine is.’

Harko göng zoo op in ziene weurde, dat e nich zag dat Derk Jaansen de oadern dikke en blauw an n kop zwöln. ‘En, Derk,’ zear e, ‘as iej n moond lös doot, is t krek of bie oons t deksel van de aalnutte of geet. De vloorbekn trek der zoowat krom van, zuk rotn.’

Noe kwam der wat tot ontploffing bie den personeelssjef. Hee spröng op, richtn zich in ziene volle längte en oonderwiel dat Harko deurgöng van dat t gebroek van zeep toch ok in ‘*huize*’ Jaansen n moal mos wördn in-evoerd, bruln hee of e op den appèlplas stön: ‘Der oet! Der oet!!’

Harko schrök zich lam. Met vijf holderdebolderpasn was e bie de deure. Wat kon den Jaansen t angoan! Van veraltereerdheid renn hee de vrouwleu-wc in en trök dreemoals deur. Woarum, dat wös e zölvn ok nich. Met n wit gezichte leut e zich den film van zien geheugn terugge speuln. Wat har den onredelikn keerl noe ineenn? Har e wat verkeerds ezeg? Har e wat verkeerds edoan? Mer wát dan toch? Hee kon t zich nich bedeankn. Harko veuln zich meun en leut zich daal op de witplastiekn brille. Koald.

t Meansdom! Zo’j t ooit könn deurgroondn?

L'art pour l'art

Harko en Tone wadn op n tjak. Ze zoln noar Gait Oonderdag den zukke alderbarstnd mooie scheelderbeeldn maakn kon. 'Konterfeitn', har e zölf ezeg op den veurdreagoavnd van den Vechter vrouwleukreenk. Wat of de beide möa doar mosn? Bo, mèt natuurlik. Ene moal in t joar mochn (no, mochn?) de keerls met. Dee wördn dan lokt met bier en grote böllekes wors. Doar kaans wa wat genöal veur hebn, wat iejeu? Gedichtn, ne leazing, alns hebt ze der a ehad, en gisteroavnd keunstscheelder Oonderdag. 'Gait Oonderdag?' har Harko evroagd.

'Zoo löt e zich schrievn op de oetneudiging', deu Toos.

Mer den kenn Harko nog van de leagere schole van woar't e vortkwam. Den oavnd den Harko op t eerste gezichte niks leek, was ne nich meer zoo teagn.

Och joa, den zölfnd Oonderdag nog, luk lienn en voaldn in de plätte, mer wieders... En kuiern kon e ok nog! 'Keunstenaarsblood', doar sprak e van. Dat zich dat nich an de ketn legn leut en dat t um mangs deur de oadern hen bróezn. Dat e dan an de vaarve mos! A stön e ok in de blote oonderbokse. Dan göng e der op too.

De vrouwleu in t zaaltje van De Kul an de Bestemerweg stotn mekare an, gniffeln luk, zagn ze der beeldn bie? En doar kwam den Gait met de 'konterfeitsels' an. Eers met de achterkaante noar t publiek hen... niejs-gierig maakn... en dan: ummedreain. Doar ha'j t: de mölle van Vilstern, t witte kasteel t Loar, t stoefzaand van Beerze. Wat leek t good en leavnsecht. Ne foto is der n dood plaatjen bie.

'En wat doot ze?' Rietje Reinders stel'n de vroege dee ze ammoale op de lipn braandn. Joa, wat zoln ze doon?

Gait studeern efkes op ziene vingerneagel en zea dan zoo: 'Van zesse töt un achthoenderd uro's.' En: 'Dan houw ik der oe ok ne lieste umhen.'

'Dat is nen zet wierum... Harko Velting!' reup Gait onder de koffie

doot Harko en Tone van de Plaat op ne of streadn.

‘In één moal’, gaf den terugge. ‘Iej keunstscheelder. Ik wös nich dat iej zonn artistiekn wadn.’

Gait pakn Harko zien haand en begön der onmeundig an te schudn. Of e nooit wier opheul. Harko teln efkes de vinger noa, want ja... Gait, wös hee zich in te brengn, har vrogger aait streekn. Iej monn op oe kievieve wean a’j met um van doon hadn. Harko stel’n zienn moat Tone van de Plaat veur en doar göng t gangs oaver ‘wat doo iej in Omn’ en Harko met nen gekn slag dat e was blievn hangn an Toos en al van dee haalfwieze proat meer. Mer dat Gait scheelder was woondern um en hoo e dat leerd har en of t nog luk scheuf. ‘Mag ik efn wat vroagn’, batsn Fenna van de Bokse der tuskendeur. Wat of dat daarde scheelderiej van links kostn mos? Met den boer met ploog en peerd der op?’

‘450 uro?’

Harko dreain zich noar Tone hen. Luk flusternd zear e Tone in t oor: ‘dootieds was e nog te stom um veur te leazn in de klasse. As e der an was, dan las e aait van ‘aa ree ruu...’ Gin meanske wös wat t beduudn, mer dat was zienn vastn teks. En noe knooit e wat met vaarve en verdeent e groot geald.’

‘Zol e oons leern mötn’, zuchtn Tone van de Plaat. At hee t kan, zoo door as e was, dan möt wiej dat toch ok könn.’

‘Wi’k um s vroagn?’ vreug Harko.

‘Doot mer’, gaf Tone bescheid.

Eers wochtn töt Fenna oet-ekeakeld was.

‘Nee, no ja, alsn is te leern.’ Gait veuln zich an de kinne. Ziene oog’n gleensteren. ‘*Nil volentibus arduum*’, zear e, woarop de beide möa mekare döllig ankekn.

‘A’j mer weelt, kan alsn’, beteeknt dat zoo umsgeveer. Mer met scheeldern kömp der ok geveul bie. Mer dat leut zich wa bekiekn, of zee dat hadn. Dan monn ze mer s an komn weain.

En doar göngn ze dan hen. Op de fietse noar Junne. Mildn in t Sallaandse laand.

‘Dat is n dörp van nen scheet en drie kniekers.’

‘Niks’, vöng Harko Tone of. ‘Doar wont artistiekn, den Broos Seemann den aait in t plat schreef in t Deavnter Dagblad, hef der ok vake hoezeerd. De leu van de kultuur dee stekt mekare doar an. ‘Mait ze nóg oetkiekn met al dee reetne daakn’, maarkn Tone zörgelik op.

Harko keek ne van opzied an. Zol e t nich begriepn? Zoo trapn ze verdan. Depe inhaleern ze de bosloch. Heerlik. Wo’j n aander means van.

Dan ne lechte stie, un kämpken laand en... kiekt wel der in nen zomerstool lig met nen hood van boonnstroom.

‘Keunstmakers doot nich van achte töt vief’, lacht Harko zienn moat ofgeunstig too. Dee hebt t terechte!’

Gait kömp in de been en schöf n hood noa achtern. Hee nikt good-keurnd. ‘Good da’j de oalde kleeer a an hebt iej keerls. Kö’j voort an t waark.’

Biej n kömken koffie döt Gait eer alns oet mekaar. Iej möt ne goo penseelvoering hebn. Doar hangt völle van of. Mer dat is an te leern! t Kömp der op daal, da’j eerst oewe striekuurn... ‘Zoo neum ik dat aait veur miene kursistn...’

‘Heb iej dee dan ok a?’ wil Tone wetn.

‘Mangs meer as mij leef is’, vertealt Gait, hee wisket zich de hoarslatn oaver n kop. ‘Van striekuurn wee’j wisse o’j met de kwäste gewördn könt.’ Doar kön iejleu vandage wa achter komn.

‘Dat mag oons nen zoaterdag kostn’, glimn Harko. ‘Iej möt mangs met nen wors noar ne ziej spek smietn’, preut e t tegelken in de kökn eignwies noa.

‘Mer um noe van dat dure scheeldersdook doarveur te gebroekn is finaol zeund en schaan’, leern Gait. ‘Woar of nich?’

‘Lik mij’, zea Tone kordoat.

‘Doarumme begin wiej op hoalt. Twee kleurn. Greun en wit. Sekuur waarkn en urnn maakn. Anveuln dee kwäste! Könnig wördn!’ Joa, Gait den kon t brengn.

Ze loopt oonder de wiel - Gait möt efkes wat haaln - noar achter in n hof. Un schuurken steet der.

‘Dat zal t atteljee wean’, reu Harko. Tone woagn nen blik noar binn.

‘Steet aans niks in as oalde fietsn. En nen stapel braandhoalt.’
Doar was Gait wier met twee blikn vaarf. Ne onwieze moat mosgreun en nen heanigern gebrökn wit. Kwäste der bieje.
‘Schoern ik heb a loatn doon, gister’, deu Gait. ‘En noe mer niks as dun opbrengn. Mooie lange lienn maakn, nich te harde drukn op de kwäste, nich te zachte. Zuver geveul krie’j doarvan.’

Doar geet t an. t Leek wörkeldaagns, mer t wadn de eerste stapn op t artistieke pad. Schier weer der bieje, veugelkes fleutn zoo mooi in n bos. En mer striekn alverdan. Dee uurn, dee maakn ze vandage wa.

Zoo teagn vief uur wadn ze kloar, de haande ewasked. Gait geut ze de man twee borrels achter de kneupe. Dan göng t op hoes op-an. Keunst was ok waarkn, dat wösn ze noe. Ze zoln wier heurn van Gait.

t Blieje geveul van de borrels zakn eer noa n kilometer of twee luk in de been. Harko en Tone wördn stiller, ze tuurn wat op t zwarte asfalt dat oonder ere beande deur glea.

‘Ik heb t geveul da’k bieje n bok edoan bin’, zeg Harko veur zich oet.

Tone kik ok a oart bedretn veur zich hen. Efkes heurn ieje allenig de weend soezn. ‘Of der wat nich van liek-oet is. Mer wat?’

Joa, wat? Wösn ze dat mer!

An n äkstn spön

Könniginndag! Eandelik! Harko har der noar oet-ekekn. Hee zat op n kop achter de plaankn op n zoalder. Doar mos t rood-wit-en-blauw lign. Noe ken wiejleu Harko nich as n vurig adept van de Oranniedynastie. Wo’k oeleu wiezer hebn! Doarveur har e genog op-elet oonder de geschiedenislesn vrogger op de schole. En dee Maxima - met dee grote blote taan - doar kon hee ok nich week van wördn. Nee... dat was t nich. Mer in Omn wördn den dertigstn april aait vriej egeavn veur dat rommelmaark. Kiek, dat reuk a n betjen noar moneetn... en wat verdeenn. En doar bint ze an de Vechte slim wies met. Dat wet alleman in t laand oe te verteln.

En wat mos dat dan met dee vlagge? Noe, gewoon: um op te leukn. ‘Opmaakn döt de botter verkoopn!’ deu Harko teagn zienn steun en tooverloat van t magazien Tone van de Plaet. Tehope zoln ze n kröamken terechte maakn met alderbarstnd mooie dinger. Misschien en kon wean ok nog wa antiek der bieje. Weet ieje völle? Ko’j nich wetn. Tone mos der feilik wa bieje lachn.

‘Ne vlagge op ne drekschuit’, deu hee van. Mer doar wol Harko nich van heurn. Un good koopman, zoo beleern hee zienn moat, möt der achter stoan wat e verkof.

‘Dan mö’w oons den kroam luk meer van de mure of zetrn’, kreeg e van Tone wierum. Ik kan der joa zoo nich bieje. Harko bedachn zich luk: deu den Tone um der noe bieje? Of kwam dat mer vanzölf zoo raar oet wat e noe wier zea?

A joa, twee schraagns, veer plaankn, daksken der boavn. Vlagge der an. Moch der zon betken wean. Harko har nog um de vief minuutn wat deur nen toeterd bleern weeld, mer dat reu Toos um of. Zol ordinear wean. ‘*Goede wijn behoeft geen krans*’, en nog meer van dat blaa-blaa. Harko gaf der mer let op wat Toos zea. Hee was van eer ofhaankelik: as t drok wördn mos Toos stoet en koffie en soep andreagn. En as t himmoals good göng noa ofloop - kon late wördn - un kroatjen met n pulken bier. Krimmineel wat har den

Tone wat op n zoalder lign woar't e wa of wol. Un servies van t trouwn, plastiëkn mesn en vörkn veur de kemping, nen pungel, nen helm nog oet zienn deenstied. Twee joargänge van *De Lach*, 1967 en 1968. Harko keek efkes schroat noar um op.

'Joa,' maarkn Tone op, den de verwoondering spuurn: 'ik zin aait a nen *men of ze weurld* ewes.'

'Zeit dat', deu Harko doar op. En: 'Zeg... won iejleu noe feilik op de bare vloer of wat? Zoovölle da'j hier daal-epakt hebt?'

'Nee, mer Leida har vrogger alns bewaard.' Doarvandan dus. En wat maakn t joa ok oet. t Lag der. Doar dreain t umme.

'Loat noe morn de klantns mer komn, of nich dan?'

'Zö'w der oons eenn in doon?', neugn Harko. 'Wiej komt a zoo heanig in n tweedeustern?'

Of t nich woar was. Un roodwit leent um n kroam en dan op de kökn op an.

Ja, t ene börrelken wördn der twee. Twee wol drie wördn. De rest teal iejleu zölvn mer oet. Toos lag a lange oonder de lapn doo't Harko en Tone t der oaver hadn, dat un ech klapstuk veur eern kroam - in de twee betekenisn dee dat woord hebn kan - der nog an schörtn. En of der veur n humor bie j aandere kröame nich wat te 'leenn' was.

Let iejleu wa op dee klamn um 'leenn' hen? Nich dat t lillikigheid was, meer kwoajongsgedoo, mer toch good dat t noe boetn stikdeuster was.

Zoo teagn ze langs de aandere kröamkes bie j t lech van nen lanteernpoal. En verduld. Woar t ok mer was, - kiek, dan doot dee börrelkes eer waark toch wa - nen grootn hertknop met gewei. Van zukke onwieze stangn woar a'j wa twee zwoare weentermaantels an ophangn konn. Dat kon eer wa pasn. Was dat dan gin schier oethangbröd? Duchn eer wa.

Um tieen uur 's aander morns göng t a lös. Harko en Tone mosn de man eers twee aspirienn vortsloekn. Mer, verduld nog an too, t geboonk in n kop leut zich temn. Um haalf elvn gaf t ne daampnde

komme koffie. Wat kan n meanske dan wier rap good op de deun wean. t Eerste was ok a verkof. Nen Bos-atlas oet 1962. Woar at nog opstön van Nederlands Niej Guinea. Luk wiederop reenkeln Koppern Ko deur de stroatn en nich lange doarnoa reuk iej in sliertn de eerste patatloch a van t maark of komn. Vief kerteer later stön t zwart van t volk op de brugge oaver t water. Vrogge toeristn met volle knipn. Harko schurkn zich in zienn klapstool. Pap, dat lustn hee der wa van. n Haandel leup good.

A ja. Harko veuln t in zien blood: haandelsman. Doarveur was hee feilik in de heia eleg. Mer ja, nen zacht n zommeroavnd - hee was tweentig, koald oet Zweethuuzn, en Toos zeuvnteen - en de reuskes bleuin zoo mooi - mer leit dat ammoal mer s oet zon vievntweentig joar wierum. Nee, Harko mos in t magazien bije Geerdink. No joa, alzo verdan... Mer hierveur, dat veuln e zuver, hierveur har e anleg. Wat kochn de leu nich al.

‘Oet verveling geleuf ik ok wa’, vertöl Harko an Tone. Den leavern trouwns t meeste van wat van de haand göng. Mer ok t scheelderbeeld dat Harko a eerder kwiet wol, dat van dat zigeundermeaken met meer nich an as wa. Woar at ze bije Keunst en Kitsj zoo min oaver deudn, doar was vroag noar. En t wördn verkof. Of de leu gin smaak hadn, wel dörvn dat nog vol te hoaldn! De stemming göng *semper crescendo* iederbot at der geald in de kipse kwam.

Töt dat hée dan kwam.

Nee, hè? Jowa heur! Dree deel n gries: Gradus Lullink! De rechterhaand in n tuk, lillik kiekn. Geln jerrycan in de leenkerhaand. En voort a angoan van ‘haandelsbedaarvers’ en ‘gappers’ en ‘postume streupers’. Joa, Gradus kwam nich van de zöndagsschole. Hee dreain n zwartn dop lös en leut t grei der oet struln. Dan tukkern e efkes en lachn vaals. Voort der op trök e ne deuze striekhöltkes oet n tuk en: woesssj! Ineenn stön alns in de oetsloande vlamn: de Elvis-plaatn en gehaakte berredekn, de bijezet-töafelkes net zoo good as de jungste ofleavingn van *De*

Nieje Tied. Zeund en jammer. An t leste göng de nationale dreekleur der an. Potverdekleute! Onwieznwaark!

De toeristnleu stönn as kiekvee an de zied. Meann dat t um n sketsjen göng van de dölnklup. Met nen onmeundigen jat drökn Harmsen, den wiekageant - woer den zoo rap vort kwam wus genene - de leu oeteen. En noa efkes opheurn haaln hee t potleudjen van achter zien leenkeroor en noteern. Twee preantn veur t gapn van nen hertnkop en n daardn veur t in de fik stekn van nen verkoopkroam.

Hè, zal n leazer met oons deankn, kan t dan nooit n moal van liekoet doar an de Vechte? En wel scheut noe feilik op met disse kommosies? Mer zoo geet t doar noe aaltied: bouwn zee met de haan wat op, pleern zee t met t gat wier um.

En zoo blijft ze doar in den hook an n äkstn spön lign.

Amparte verhaaln

Nen roomsn borrel

t Is n mooi ding, ne grote familie. Benaamd met verjöldage. Kortns was mien schoonvaar wier n jöarken öalder. Wiej warn luk late. t Hoes zat a töt de nok too vol met eumkes en tantes. t Göng der bes of!

Met da'k de deure luk te enthoesiast lössmeet, heurn ik van de aandere kaante nen bomns en 'Heuw' en 'Heanig-an!' Oom Frans, nen vieftiger, den gewoon is zich de hoarlokn oet n nek oaver n kop hen te kamn, was met n nöns in n bierglas eschötn. n Schoem kreup um oaver de bokse. 'Sorrrie', maakn ik der mijj van of. Een van de vrouwleu kwam a met nen dook anreddern.

'Doar he'j de Freezn wier', kwam t mijj temeute oet n hook. Joawa, hee was der: oom Bram. Umdat den stool nöast um vriej was leut ik mijj der in zakn. 'Ik zal oe mer s in de geate hoaldn vanoavnd', deu ik teagn um, 'want iej maakt mijj a wier völs te völ kommosies.'

Noe is Bram van dit soort opmaarkingn nich van t perceel of. Eerlik ezeg hef hee nog a n olifaantnvel. Bram verkeert vaste in de mening dat de aktie van um oetgeet en wel der figureert as e ziene gesjichtn en *bon mots* de weerld in stuurt, dat is um kaartjen egaal.

'Mö'j doon', zeg e, 'kaan'k oe dreks loatn zeen wat nen roomsn borrel is.' Oom B, zoot hee aait neumd wördt, is ginn keerl van *small talk* in de geest van 'hoo geet t oe en hoo doot de wichter t?' Ik vreug: 'Nen roomsn borrel, besteet dat dan?'

'He'j t a wier', deu hee teagn de aandern dee ne niejsgerig tooheurn, 'meant ze dat ze wat eleerd hebt, mer algemene ontwikkeling. Lauw.' Noe pakn e zien bolpeutken, dreunk ut der schoon oet, kreeg de janeaverflesse en deu zich t gleasken wier vol. Naar vol - t petrölliewater stön bol oaver t glas.

'Kiekt,' stotn e mijj an, want Bram is nen liefliken proater, 'a'j ne noe oppakt geet der alns oaverhen. Kö'j t begriepn?'

Joa, ik kon der inkomn.

'Dus', göng e wieder, 'iej goat eerdöanig op de knee.' Doarbiej leut e zich van n stool of gliern en deu t veur.

‘Bram! n Oavnd is nog lang’, klönk tante Marie luk strabaant oet n dameshook. Um onduidelike redenn kröp t vrouwleuvolk aait bie j mekaar op verjördage.

Ik gelev nich dat t Bram ziene oorn binndröng. Oonder zienn show zag ik dat e n versiersel op de revers van zien jäsken har. Zon goaldblauw kneupken.

‘Tieen moal Tukkerstocht?’ wo’k ne op de kaste hebn.

‘Nee’, kwam hee met rooin kop wier op. Met de rugge van ziene haand veegen e zich n moond of. ‘Gin Tukkerstocht.’

Hee zweeg mysterieus. Ik wochtn ok. Beröngn kon hee zich toch ok nich hil bes. ‘Wo’j t weetn?’ Zien’ eugkes teenkeln um in n kop. ‘Dit is nen hilm zeldzaam. Zee’j nich völle. Dit hebt der mer tweentwintig in t laand. Dit is...’ Noe tukker e efkes. ‘Noe, wat mean iejeu?’ Hee keek triomfaal den kreenk rond. ‘De Militaire Willemsorde!’

Noadat iedereen oet-eroasd was, göng e veur op n stoel zitn. ‘Ik was,’ zear e, ‘t is lange leedn... a zon vievntwintig joar, was ik in deens as serzjant en ik zat met nen hoogn ofsier, nen ginneroal was t, en nen kadet in n schuttersputjen. Krappe dinge, iejeu keant ze misschien wa. Ik mos dee greune blaagn van kadetn haandgranaatn demonstreern.’ En noar miej too-eweand: ‘Ken iej ze, he’j ze wa s in de haan had?’

‘Nee,’ zea ik, ‘want ik heb nich in...’

‘Maakt ok niks oet’, göng Bram wieder, ‘za’k t oe zegn zoo a’k t den kadet heb oet-eduud. Ik teunn um ut ding en zea: iej ropt der voort dee pinne oet en dan teal iej töt tieene.’ Hee pauzeern efkes um zien glas vol te doen.

‘No’, zea ’k luk ongedeuldig.

‘Woch efkes’, deu B terug, ‘doo begön den kadet ineenn te hakkeln en hee stottern, wit as zonn dook: ‘Se-s-serzjant, zear e, ik hebbe zoonet dee pinne der a oet-ehaald. Ok den ginneroal wördn blas um n nös. Iej zagn um vorttrekn. In de veraltereerdheid leut hee ok nog t eksploesief valn. In dat putjen! Den ginneroal stön te traampeln met de veute, de vinger in de oorn, t slimste verwochtnd.’

Oom Bram scheut noar veurtn. Ok hee har de vingertöppe in de oorn. Dan bedachn e zich, pahn zien gleasken en sleug t in een moal achteroaver. ‘Bram!’ kleunk t iezig oet n hook. Mer Bram göng wieder.

‘Ik bedachn mij ginne sekonde, gaddern den haandgranaat op en smeeet ne oaver t wälken van oonze schuttersput. En met da’k ne lösleut - of loat t nen tel later hebn ewes - knapn den onbach oet mekaar. Nen knall!’ reup Bram met de haande veur oogn. ‘Nen knal! Iej konn der Boorn en Zeander met opbloazn. Biej wiez’ van sprekn dan. Mer wiej hadn gin schrämmeken an de hoed.

‘No, drie wekke later...’ B stök de haande nich begriepnd in de loch. ‘Dree wekke later monn wiej op den appèlplas komn. Iets bieözönders, wösn nich wat der was. Al dee hoogn good op-edoft, met van dee goaldne kneupe. Vlag in top. Wat zol der wean?’ haaln Bram de scholders op. ‘Doar ineenn roln der ne grote limoezine n plas op en wel stapn der oet?’

‘Al houw iej mij dood’, gaf ik B bescheed op zienn vroagnden blik.

‘Later misschien’, zea Bram geröststelnd. ‘Preens Bernhard! Den kwam der oet. In gala, met al dat lekkers op n kraagn, zoo a’j dat zeet in films.’ Bram geneut, dat was dudelik, al was e steeds meuiliker te verstoan.

‘Doo’, zeg e, ‘wördn t kats stil op n plas. Preens Bernhard kwam kort an n mikrofoon stoan en zea... van uh...’ Bram hoostn s plechtig, ‘van uuuh... wil ome Bram efn noar veurtn komn?’ In t geboe-en-ba en t gelach dat opsteeg was dudelik dat Bram ziene geleufweerdigheid verspöld har.

‘Ongeleugn woar!’ bezweern e nog, ‘Ma’k staarvn woar’, mer t kon um nich meer helpn. Nich in t meenst eraakt leut hee ne gapse vol aapnnötn in n trechervörm van ziene haand noar binn hen gliern.

‘Zeg’, hersteltn e zich, doo t luk betiejn, ‘heb ik oe a s loatn zeen wat nen roomsn borrel is?’

Tante Marie stön achter um. Ze heul ziene maantel op.

‘Bram! Met!’ göng t strabaant. Bram keek wat höpeloos noar boavn. Hee har t deur. Hier kon zölfs ne Willemsorde niks meer oetrichtn. Jammer!

Wiej hebt nog n uurken verdan-ekuierd, mer den verjördag was a n betken of-eloopn.

n Paar tred veur

t Was a nen bestn zet eleadn da'k um esprökn har, Gait oet Langelo. Pensioneerd, joa, pensioneerd wat? Gait hef van alns a bije de been ehad, mer hee kon t nooit lange bije een ding hoaldn. Hee hef a met gas escheuvn, hering verkof en met zukke beste glassnieders op t maarkt estoan, dat e zich nich vertrouwn twee moal in de zölfde plaatse te komn. Hee kon der wiedleustig van verteln en zoo da'j nich op de klokke keekn. Vanoavnd zo'k der s achterhen kiekn.

Wat was e oet de plodn, ik kenn um zoowat nich wier, zoo op-edoft zag e der oet. Blauwn blezer an, ströpken um... Hee was, deu hee, net n aanderhaalf uur wier in t hoes. Wat gin bezwoar was en 'komt der toch in'.

'Foi,' zear e, onderwiel hee mij t döpken van de bierflesse of wipn, 'naar drok ewes de leste tied. Niks as herdeankingn.' Hee wees met zienn vinger noar ne rooie baret dee op de kaste lag.

Ik verwoondern mij. 'Doarvandan da'j der zoo as n heerken oetzeet', zea ik.

Gait en deenst. De leste kombinatie dee'j in n kop kriegt. Onderwiel wesseln e de zwarte deftige schoon veur hoeslike grieze pantoffels. 'Hè,' zuchtn e, 'dee zit wat slokker um de peut.' Mangs mag e gern efkes roew oet n hook komn.

'En t geet mer verdan', pakn Gait n droad van zien betoog wier op. Hee kreeg ne greune flesse Schiedam en schreuvn dee lös. t Zal ok nog wa zoo heanig verdan kötteln. Goat mer s noa: 1944-1994, en tooknd joar 1945-1995. De eerste tied gin vrea.' Hee lachn onder oet n boek en streek zich oaver zienn dikn vosn wit hoar. 'En ik,' zear e, ineenn göng e opstoan, 'ik zin der bije.' Hee stök zich n doem achter de lichtn, rekn ze oet en leut ze met nen klap op zienn boek terugketsn.

Ik mos der um lachn. Wat dat noe inhar. Op wat gebedn, dachn ik, is hee nooit völ öalder wördn as n joar of twaalvn. Dat maakt kuiern met um juist oardig. Aait is zienn beweeglikn geest nog vol potsn en toksn.

Gait zat a wier oonderoet. Hee har zich de 'peut' op de toafel esmetn. 'En t lik wa,' zear e, 'of ze der alverdan meer an doot. Ik begriep t ok wa. Dat is umdat de leu dee't met-edoan hebt, de bevrjeaders zeit mer, zoo heanig-an beteun wördt. Viefdig joar is nich zoo min, iej poetst ze zoo nich vort. Mer, mö'k eerlik zegn, veurige wekke op dee Ginkelse heide... man, oo man.' Hee wuuvn met zienn kolnschup. 'Der göng wa dreedoeznd man maank. Oald-soldoatn. En de haalve stad op n eand. Wat wo'j ok, Arnhem, doar mosn ze t liedn! De leu möt hoaste net zoo ruus in n kop hebn ewes as viefdig joar verleadn, wa'j der dan van least.' 'Wa'j der dan van least?' vreug ik ne verwoonderd. 'Iej hebt...'
 'De leu, benaamd dan de jongere ginneroasie wil later nog teagn ere kleankeender könn zegn van: dan en dan sprak ik nog met een van de bevrjeaders. En dee wichter dan van: Oet 1944-1945? Mer dat is a zoowat neegntig of hoonderd joar teruggel!' Hee keek mij efn an. 'Zol könn as de jonge leu noe veur in de tweentig bint en dan wier oaver viefdig joar.' Met ziene haand deu hee nen slag noar veurtn um den sproonk van de tied oet te beeldn.

'Mer geneugelike daag! A'j oe arns daalloat op n terras, dan krie'j in n eerzeen de toafel vol. Is der aait wa ene den begeent, meestparts in t Engels. *Can I buy you a drink?* Dan zint ze verwoonderd as ik zegge dat t ok wa in t Hollaands kan. Preenses Irene Brigade.'

Der kreup ineenn n raar geveul bij mij umhoge. 'De Preenses Irene Brigade hef doar nooit ewes. Op de Ginkelse Heide', zea ik luk harder a'k eweeld har. Mer Gait vertöl gewoon deur, oaver nen oald-strieder den jummer ne hen bij zich har en t deer laterhen har loatn opstopn, en dat de realiteit aait doorder was as de keunste beuke.

'Gait,' herhaaln ik, 'de Preenses Irene Brigade hef zölfs nich van wiedztn stoan te kiekn, dootieds bij Arnhem. En dan nog... veur zoo wiedz ik oonderrich bin, heb iej doar nooit bij ezötn.'

Gait zetn zien glas daal en zwoonkn ziene gekruuste been plechtig hoaste - hee is zwak zat veur ziene leaftied - wier op de toafel. Hee sleut mysterieus de oogn: 'Dat weet iej, dat weet ikke,' zeg e, 'mer dat weet de leu nich.'

Wat n oas was t toch. Hee reizn van herdeanking noar herdeanking en leut zich doar viern as bevrjeader!

‘Wat möt ik dan?’ verdedigen hee op miene bescheuldiging van nepperieje. ‘In t bejoardnhoes tusken al dee oalde wiev'n? En dan disseln oaver t etn en dramn dat Rietjen en Heintjen - of hoo't ze hetn mait - nooit komt?’ ‘Hoo kom iej an dee baret?’ vreug ik ne.

Hee göng noar de kaste en kreeg t heufddeksel der of. ‘Hoo zo’j doar noe an komn?’ zear e. ‘Gewoon koopn.’ Hee streek leefdevol oaver de zachte rooie wol. Ik heb der a nen hoop wil van ehad. Was nog n keupken ok.’

Zienn moond vertrök zich töt n glimlach. ‘Kiek,’ zeg e, ‘ik doo de leu n gevaln. Zee sprekt met nen bevriejder - en ik hebbe der zölvn ok nog plezeer an. Aait met n nös veuran, ansproak, börrerken hier, gläsken bier doar. Alman blij.’ Hee zöng t hoaste, de aarms wied oet mekaar: ‘Vreendn veur t leavn!’

Noe lachn e van oor töt oor. ‘De leu stekt der ok nog wat van op. Hier,’ zeg e, hee wees noar de kaste met beuk, ‘ik bin good dokumenteerd. Doar stoat ze: alle deel'n van *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog* van dr. Lou de Jong. Hef der ok nich bij ewes’, grapn e.

‘Joa, Radio Oranje, met t gat hoge en dreuge in Londen!’

‘Alns steet der in. Ne *Fundgrube* zeg de Mof dan.’

‘Of *gefundenes Fressen*’, deu ik terugge.

Gait scheut in n lachn. ‘Ej könt t kriegn zoo a’j t hebn weelt.’

Luk wiederop lag n groot formaat illustratiebook. Korea-oorlog stön der op met witte kapitaal'n.

‘Da’s pas oaver n paar joar, dee herdeankingn. Inleazn vöst.’ Hee wees zich an de dunegge: ‘Ej möt ze aait n paar tred veur blievn.’ Hee pakn vanniejs de flesse. ‘Loa’k der oons de man nog ene in doon.’

Arti et amicitiae

Deengseldagoavnd. Höarkes kann, tipscheuntjes an en dan zö'w s op n pad. Hoar van n hoond dat wol ik hebn. Ik treadn risselveerd op oonzn litterearn kreenk an. Schoon de gemeudelikheid t doar meestparts weent van de muze, wol ik t kniepnde probleem oet de deuke edoan hebn.

Ik zetn mij an n potkachel, iejele weet wa, zon zwart, cilindries geval met ringn der op en ne piepe dee noar t plafoond wis. Efkes met n eers der teagn-an en iej könt dree daag nich meer daalzitn. Neuws mij zat drs. Haantjes van Veurtn, un promineant lid met n luk barokkig sproakgebroek. Ideaal begin, zoo leut t mij too.

'Drs. Haantjes', hee wil aait neumd wördn met zienn titel, t lik wa of e te keende wördt, 'wat hef dat noe ten deepste in, un surrealisties verhaal?' Hee griemken efkes en zuchtn. Dan göng e terugoet zitn, kop umhoog. As t woare um inspiroasie op te doen.

Oonderdoems weet wiej wa dat numns verleegn zit op n antwoord dat oe elkn havist of gymnasiast ok leavern kan. Weurdebeuke he'w ammoale wa in de kast stoaan. Riegnheupe.

Drs. Haantjes deuk noar veurtn en sloekn ineenn zien glas leug. 'Meestparts', leern hee, 'zint dat van dee stukke, woar't gewone leu, de ongevörmden, zeit mer, luk duzelig van in de hoed wördt. Dee stukke, zoo veendt zee, eandigt zoo meer, pats boem, net of n auteur t nich wieder hef ewetn en zien schriefblok met nen klap hef too-esmetn. Nen avantgardist as ikke...' en hee wees zich met de vinger op zienn oetpuulnden boek, 'wet better.'

'Verkloart oe', neugn ik um.

'Ej möt den teks zeen as n stakkato van in-evaln lech deur oonzelige roetn. Un lech van inspiroasie deur t absoloeete deuster. En elkn stakkatoachtigen deurschien is autonoom - steet lös van den aandern. Doar ma'j dan as veuranman in t letterkeundige van geneetn as van nen roewn diamant, nich bewaarkt, da's woar, mer doaromme ok nog nich vermald. Dan stoa'j bieje t verkleenkn van de klaankn hechnd noar oasem te hapn.' Ik keek ne n moal in zien glas. Niks wiezer.

Doar kwamn De Dree Dieksn¹ an. Ik stotn Haantjes met n elboagn an en zea ne: ‘Wat den daardn der toch feilik bie j möt. Den hef nog nooit n moond lös-edoan, veur zoowied as ik dat weet, wat iej?’

‘Dat is’, zear e, ‘umda’j aans nich sprekn könt van De Dree Dieksn. No, loa’w ze neugn.’

Dat deudn wie j met n wiede aarmgeboar. ‘Dieks, Dieks en Dieks, zet oeleu hier too!’

Noe zag ik dat ze nen emmer met water bie j zich hadn. Ik möt verbaasd hebn ekekn want zee gafn voort bescheed. ‘Da’s veur n noadörs’, zea n eerstn Dieks. ‘Veurig moal zon verdreet ehad van al de zoalte aapnnötn.’ Hee veegn zich t zweet van n kop of.

‘Mer Dieksn,’ göng mienn noaber deur, ‘wat duch oe van...’

‘Scheidt der oaver oet’, wuufn ze vort. ‘Wisse wier oaver surrealistiese gesjichtn dee oet n oonderboek komt. Wie j hebt oons der op n brommer oonderwegens van Geester a lap um leer um ehöwn.’

Noe kon ik de gelle en blauwe verkleuringn op ere gezichtn duudn. ‘En?’ vreug ik hopvol.

Den daardn Dieks zea wat. t Was nen bie jzöndern oavnd! ‘Noa de houwerieje kwam wie j der a rap achter dat der ne lakune lea in oonze eruditie. Wie j wösn joa geels nich wat of t was’, zear e spietig. ‘Mer t interigeern oons wa.’

‘Da’s noe jammer,’ verzuchtn drs. Haantjes van Veurtn, ‘gin bescheed, wa dree steule vort.’

Luk wiederop börst n buldernd lachn lös. In de mildn doarvan har Willemonds-Jan estoan, den filoloog. Noe lag e veur de grond.

‘Vroagt ut Willemonds-Jan’, zea ene van de Dieksn.

n Griemken göng roond. De watn bleuzn zich de bakn op en leutn de bie jenegezeugn loch laankzaam deur t moondgat wier noar boetn streumn.

‘Sneue keerls, filoloogn’, schulkopn Van Veurtn. ‘Stoat boetn de weerd. Kaans umsgelieks wa middeleeuws Zuudbulgaars studeerd hebn. Brech ok niks in.’

‘Of iej möt noar Bulgareie hen verhuuzn’, zea een van de Dieksn.

‘Ma’j wa oonder hille oalde leu waarkn’, zea den daardn Dieks. Keerl-en-gin-ean, wat zat den op n kuierstool vanoavnd!

‘*Statim ad rem*’, smiet ik der tuskendeur. Nen blauwn moandag Latien volgn smit aait wat op. ‘Roopt ne s.’

Doar kwam Willemonds an-ekreanseld. Steule op, zag e a rap, kaartjen egaal, en hee drukn zich n dreepeutjen oonder de lange maantelslatn. Te wied, bleek. Hee kwam veur de groond daal en roln met n kop in den emmer.

‘Wel hef t lech oet-edoan?’ schreeuwn hee oet.

‘Sneue keerls, he’k oe ezeg, Filoloogn. Zoowat numns vrög eer ooit wat, mer a’j ze dan wat vroagt, zint ze dikke as doeznd man.’

Achterin göng de polonease lös. De Dree Dieksn kwamn voort in de been. Wiej geutn der nog ene op de laampe, drs. Haantjes van Veurtn, ikke, en leutn t glas kleenkn. *Arti et amicitiae*.

¹De Dree Dieksn wadn bekeande klootschetters oet de neegnteende eeuw.

Nen stamhoalder

Blaar dwerreln op. Nields weain Garrard de weend inteagn. Den oaldn Gazelle kraakn ne oonder ziene been, dee t hoaste nich meer oethöaldn. Overloon lig wied van Zeandern. Garrard trök zich de kipse strakker oaver n kop. Efkes slingern de fietse. Zoowat verleur hee zien eavnwich. Nóg 7 km. Meanselik esprökn... dachn Garrard, meanselik esprökn... Mien God, wat nen eand. De leste keer. Geavt mij krach. Dee weend! Hee begön as vanzölf n Vaderoons te bidn um staarkte in de been, um staarkte in zien in-evaln börst. Mer hee kon ziene gedachtn nich bieje dee vertrouwde weurde bepoaln. Hechnd heul t trapn op en met stön de oalde fietse stil. Daalzitn. Doar. n Hek veur n belmeundig schoolgebouw. t Wördn Garrard luk roazig in de hoed en geveulloos leut hee zich langs t gaas umlage zakn. n Kerteer later, luk bieje blood, haaln e met beaverige haande n brugken oet den toetn. De gedachtn wadn n vievzestig joar terugge.

Twaalvn was e, doo hee veur t eerste moal met de vaar metgöng. Kloomp an. De Gronau, 1908. Waarkn, wörseln en dan: etn. Kömke koffie, trömkes lös. Meu, mer greuts wean. Héé har waark in de Pruus! Doar ko’j met ankonn in Deankaamp. Dootieds.

Ineenn keek e ernstig veur zich oet. Hoo zol t der bieje lign? Al dee grauwe liekstene. Bluisterig weer, vorst, reagn der oaver. Hoo vake? Greun wadn ze t veurig moal. Mer alns har e wier kaant emaaft. Nen glaazn pot har e zich haald. Vealdbloorn der in estökn. Wat kon e meer? Ne vase, miemeln hee, zol zoonder let of brök... Noe joa, loat hen. Garrard zuchtn. Hoo zol hee t dit moal antrefn?

De tied.

Hoo late was t feilik in de weerd? Allozie in n binntuk. Mooi dat e doar an edach har. t Allozie dat e har ekreegn van Geerte, doo hee vievzeuvntig wördn, a wier twee joar verleadn.

‘Hier vaa,’ har zee ezeg, ‘dan kö’j met de tied met.’

Hee har in joarn nich zon ding meer ehad. Nich dat hee t nich betaaln

kon. Dat kon e bes. Mer wat mos hee der met? Hee wonn joa allenig in n bos. Good bedoold, dat was t. Naar best, de twee wichter dee um bleavn wadn, noadat dee hoere t verloop har oet-ehöngn. Garrard sloekn s.

Wat n spil was t wes! Net oet Omn vriej-elootn. 1946. ‘Garrard,’ bezweur Fraans um en hee har ne steavig bij ziene boavnaarms pakt as um t verzet te brekn, ‘ik hebbe t aait a zeg, zee vrat oe oonder n droad hen. Mer iej woln noar waarschouwingn nich lustern, dat wo’j nich, Garrard.’ Strabaant en deurdringnd har Fraans ne an-ekekn vanoonder ziene börse-lige oognbröawe. ‘Zee spöln de hoere doo’j vort wadn. Met de mofn! En noe hef ze de pöale trökn woaraans noar Hollaand en Stientje met eer enömn.’

t Wördn efkes stille. Hee zat machteloos en as verdeufd tusken de knuustn van zienn öaldstn breur eklemd.

‘Van dat deerntjen kan t mij begrootn,’ deu Fraans, ‘mer da’j dat wief kwiet zint...’

Garrard har zich an t lest lösropt könd. Niks wol e der van hebn. Rie zol van de wieze wean en wa töt zich komn, zoo kuiern hee zien gemood daal. A’j t mer n paar dage de tied gafn. Mofn! Ze was van de wieze. Der was ok zoo völ gebuurd. De leu proat mer an.

Mer Fraans har t better ezeen.

De weend legn zich luk. Garrard frommeln zich nog ne stoetnbrugge oet n toetn en kauwn zich der deurhen. Fraans har alns better ezeen. Proaterieje achterof.

Hee har waark in Duutslaand. Seend 1908. Den zölfdn baas. En hee moch terugge komn in 1919. Hee, den van ’14 töt ’18 de Hollaandse greanze bewaakn. Greune jagers, platn sabel an de zied. Wat har e mötn, laterhen?

‘Waar möt ik dan hen?’ har e Fraans evroagd. ‘Vaste waark opgeavn en bij Colijn, den ölliekeerl, um steun vroagn?’

‘Mer oew Jan bij dee zwarte soldoatn, Garrard. Geu is t! Dat mö’j ne ofproatn.’

Jan. Wat was hee greuts in zien nije uniform. De jong. Wat was hee enthoesiast. Hee sprök van n niejd Uropa opbouwn en ‘...teagn t kommunistnteug.’ Wat wös hee? Poolतिक. Garrard lachn vol minachting. Zwieneriej. ‘De leu dee’t daal wadn ekömn, Vaar, dee t eleadn hadn, dee hadn waark en brood.’ Wat zear e nich al. ‘Doe waarks toch zölvn in de Pruus, vaar?’

Ne slaanke blaanke haand lea zich op zienn arm. Op-eschrikt keek Garrard in t bezörgde gezichte van n vrouwmeanske. n Joar of veertig, um den doon.

‘Kan ik u misschien helpen, meneer? Voelt u zich wel goed? U zit hier al zo’n tijd.’
 ‘Nee, t is niks’, hoostn Garrard. Hee veuln zich trapperd. ‘t Is niks. Ik röstn mij efn, mer ik mudde verdan.’ Hee kwam gehoast in de been. Stief was e. Hee kreeg de fietse en gängeln der met noar n stroatnraand. ‘t Is niks’, zear e nog n moal achterum en trapn vort. Op Overloon op-an.

Den weg wös e. Dit was noe alns biejene t neegnde moal dat e göng. Hee har t stille hoaldn weeld - mer versprök zich. Geerte, dee met Marie de toafel en de steul har boetn ezet veur de jöarlikse poetserieje, har t sito op-epikt. ‘Overloon?’ har zee vroagd. ‘Vaa, zonn eand. Wiej weelt wa met. Dan goa’w met n auto.’

Mer nee. Doar har e nich van wetn weeld. Dit was ziene zaak. Al dat proatn zol ne ofleidn van woarveur e kömn was. Hee mós allene. Hoo dan ok.

Biej t greendpad de zoare konifeern langs. Laankzaam. Trad veur trad. De steenkes knastern ne oonder de schoon. ‘Meanselik esprökn...’ zuchtn e. Noe joa, morn, oet t pension veur e vort ree dan ok nog. Mer dan. Den daardn pad, leenksof. Doar stön t. Jan Klein Pouwels - 7 oktober 1944. Den dag dat de gallieerdn t statsjon in Hengel platsmetn. Jan har doar op t perron estoan. Stoomp tooval. De letters wadn greun oet-eslaagn. Wat wo’j toch, noa twee joar.

‘Dag, jong. Doar wadn wiej wier.’ De weend haaln an. Ekkel en blaar veuln veur de grond.

‘Nen stamhoalder’, har Fraans ekleunkn. Doar stönn zee in de veurkamer. t Glas umhoge, sigare an. Ok de ‘kleane’ breurs Gert en Bernard hadn an-estot, dootieds. Hertanval en contact verbrökn. Bernard wol niks met ‘verroaders’ van doon hebn.

Hier lag e, den stamhoalder. Net eenntweentig joar ewördn. Har alns nog veur zich hebn mötn. t Prikn Garrard achter de oogn. t Guddern um. Doo veuln hee t roonde koalde glas.

‘Bloomn,’ zear e, ‘ik zal oe wat bloomn kriegn.’ Mer vealdbloomn gaf t zoo late in t joar nich meer. Laankzaam leup Garrard den knarsnden pad terugge. Biej de konifeern heul hee an en brak der nen tak of.

‘Völ is t nich,’ verontscheuldigen hee zich, ‘völ is t nich. Bloomn ha’k oe wiln geavn en ik kom an met nen zoarn tak. n Klean töchtken nog, at t mag, dan za’k oe alns oetlegn.’

Garrard zuchtn. ‘n Klean töchtken nog.’

Rebullie op t ies

- Hallo lusterars, doar wadn wiej dan wier met oonze rubriek *Dat is ok waark*. Wiej hebt n zetjen oet de loch ewes, mer doo't veurzitter Kroes van de Verening veur de elf Steedn '*It giet oan*' (t geet an) hef esprökn is t veur oons drok tied um wier in n ether te komn. *Dat is ok waark* ree vandage hillemoal noar Lutjewierum in dat toch zoo wied ofgeleagn Frese laand um te kuiervroagn met Hindrik-Jan Pielkebuis, rayonheufd van... noe zeit t mer, Hindrik-Jan.

- Lutjewierum.

- Lutjewierum! Joa leu, en dat nich seend gister of eergister, niks doarvan, dat geet a vanof... No, Hindrik-Jan...

- '32.

- Neegnteen-hoonderd-twee-en-dartig! Jowa, ropt nog mer n blik ies lös! Keerl-en-gin-ean. Zeg s, Hindrik-Jan, dan zin iej ok gin tweentig meer... Hee knikt lusterars. Dat könt de leu an t radio nich zeen, doarvandan da'k t efkes vertel. Hoo oald zin iej feilik?

- 92.

- Noe kiek t toch s an. Hoo wördt n meanske zoo oald?

- Deurzeten.

- En good rookn natuurlik en op tied en stie n spier in t glas. Haaaa, machtig a'j zonn keerl heurt verteln! Iej könt der wa nen hiln dag noar lustern. Echt zonn stoern Frees. En oewn noaber, ok nen oaldvader a'k t zoo mag oetdruk. Woar zin iej der ene van?

- Pielkebuis. Sjouke. Omkesizzer.

- Nen eumzegger. Van doaruet den zölfdn naam. Hoo lange zin iej a rayonheufd, Sjouke, en wat veult zon rayonheufd noe?

- Nen hiln zet en helligheid.

- Hè? Verkloart oe...

- Ik kan wat leu wa houn. Dat kaan'k wa.

- 'Houn', heerlijk, ech zonn stoern Frees. Neumt oons s ne kategorie, Sjouke.

- Ik dachn dan voort an tv- en radioleu dee't a in t lest van oktober bie j

n eerstn nachtvörs an t rikroadn goat van ‘zol t wa’ en ‘zol t nich’. En zich zoo anstealt dat toet Nederlaand Bartlehiem keant, nen scheet en drie knickers, en dat al dee’t van schaatsnloopn net zoo völle verstaand hebt as de katte van n zöndag, t hier op-an hoaldt en zoepnd op t ies stoat.

- En dat ze in Liwardn de stad verstoep en hoge teagn de huze op miegt. Dikke as doeznd man.

- Onmeundig hellig wörd iej dan. Mer wiej zölt oons inhoaldn.

- Joa, mer woarum feilik? Dat doot zée toch ok nich.

- Da’s woar.

- Uh... joa, lusteraars t wördt hier luk koald op t ies, wiej mosn mer s terugge noar Hil... Keerls, heanig-an! Bliet van dee dröa of. En van mien ströpken. Lusteraars, ik... Ze griet mij an! Den slag bij Warns is der n keenderpartiejken bij. Bliet van mij of met dee groffe koln-schupn! A’j mij nog heurn könt in Hilversum. Ik kan ze nog net twee tred veur bliet. Stuur de ME. Zeandt de huzaarn. Ik smiet n mikrofoon of, mer wa’k nog zegn wol: hellup!

Kultuur um te bruln

Kortns was ik in nen boekhaandel in de Frese metropool. Ne lange hunne met nen profeetnboard stön veur de booknschapn. In bea ziene knökkige haande heuldn ziene lange vinger wa vief beuke vast. Ineenn völ'n dee oet de umklemming. Met nen bom's alns veur de grond. Hee op de hoekn. Keek schroat umhoge. 'Sorry,' deu hee leuk, *'Ich bin ein Almeloër'*, noar t book van Herman Finkers.

Doar stoa'j dan as nen oaldn beetwörtel¹ te kokn. Tene krom in de schoon. Iej deankt van: hounn? Nee, mag nich. Stönn ok te völ getuugn bie, aans.

Lest neumn nen litterearn onbach n mislukt Vloams pleatsken 't Almelo van Belgie'. Humor? Um te lachn zekers. *'Een stoplicht staat op rood, een stoplicht staat op groen. In Almelo is altijd wat te doen.'*

Mer wat is dat: zoo achtereers te doon oaver zonne amparte stad as Almelo?

Ampart, joa. Noe nich benaamd van de architektuur. As der oons wat kleut, is t wa dat. Nen Gorgoonkop löt de stad op t eerste gezichte zeen. Schoonwal? Der hebt bouwmeisters zoo onmeundig eer beste doan op ere steenpuustn dat ze van lillikigheid umgeliek wier mooi liekt.

Kwa ruimtelike plening, as dee der is, een toetmem. Al li-jt wiej wat dat angeet bie, Eanske - met den Boeleward - an n achterstn spön.

En toch kö'j in ginne stad in Nederlaand zoo huuln um de kultuur as juus hier. Dat kömp deur de isoglosn. Iejleu wet wa, de heanige sproakverscheln dee't deur oonderzoekers in zwierige lienn wördt opteeknd. In Almelo leit ze riegnheupe. Zoo mer oaver de stroatn, stoepn, moatn en granaatnrechtters. Isoglosn. Herwes en derwes kroonkelt en kreanselt de sproakgreanzn. Wel bescheed wet waart zich op wat peunt'n in de stad en meer nog an ere rafelige eandn. Um der s twee oet te nemn.

Den weg van Almelo noar Mariaparochie. Iederbot kleenkt doar t getoe-ta-toe-ta van witte auto's met zweailechtn. Woarumme pleert de leu noe

juus doar van de fietse? Umdat der ne haandvol isoglosn boavnop mekaar oaver de stroate lig. Wat ne plek doar achter de oetspanning De Mooie Vrouw. n Toornd van Babel is der n wreutnheupken bije.

Almeler kaante is t 'wiej kiek de deur deur' en ginne kaante 'duur de duur duur': eu|uu-isoglos. Zölfde stie: iej|ei. De jongs oet Haarbig en oet Geester deudn van 'wei hebt'. Betken Almeloër verlakschouwn dat. Boern oet dörpkas. Met eern haalfproat. Mos joa 'wiej hebt' wean. Iejleu könt joa gin rech plat, deudn wiej, of vaalt oeleu dat 'teggem'. Good noadruk op dat 'teggem'. Ko'j begriepn. Mos joa 'teagn' wean. Wösn wiej te better? Isoglosn. Gapsn vol sproakgreanzn. Zoo mer kruuskras oaver en oonder mekaar. Wat woonder dat ze doar ammoale daal kwamn met de fietse en oaver mekaar hen kuuln.

An n Wierdnen weg. Doar göng t der ok of. n Scheid tusken west- en oost-Tweants: 'neet' en 'nich' en t lange 'egeavn' en 'geavn'. Woar at de wölfdaakn stopn en de haalfumme pandaakn begönn mo'j de döpperkes good lös hebn. Karbonkels van isoglosn. Doar hobbeln dee van Wierdn en Eanter en Riesn en al wat noar de roomse schole wol met ere knalpötte oaverhen in de tied van nog-gin-helm-op.

Aait kwamn der wat met kapotte klamoetn den schoolplas op. De koezndokters in Wierdn wont al in grote villa's. Zee 'magn' de isoglosn wa vergetn hebn, dreain wiej ze dan nog luk op. De watn dan nog luk bleern.

Vraag ik oeleu. Woar kan dat nog in oons laand? Bruln um de kultuur? In Almelo kan dat. En toch woar a'j ok van wadn of van kwamn. Nooit ginne scheve gezichtn. t Leavt der as goo noabers nöast en deur mekaar. En gin meanske in n drek treadn van: 'iej komt wisse van t Vjenne - mö'j heurn met den 'j' - met oew köppechie, schötteltie en köffertie en dan zekers ne loag op n balg.

Niks. Pais en vrea hoo hoge at de drumpels ok wadn. Wat ze der ok an kwazerieje oet noffeln. Nooit lillik doon. Nich teagn de mesntrekkers van Eanter of de motheupe van Vas. Alman in de weerde loatn. Doar könt de Hoetoes en Toetsies, Bosniërs en Hertsegowieners en aandere roewmoze dee't mekare um niks op de hoed vaalt, wat van metnemn. *Ich bin ein Almeloër is oons Civis romanus sum!*

Mer ja, wös den *would-be* lettervretter in den bookhaandel völ. Ik stapn oaver de twee steapelkes beuke dee at e zich wier terechte knooïd har, den weenkel oet. Beurn ekstra de veute nich hoog genug op. Twee beuke scheutn onder t schap. Good wied vort.

‘Ok sorrie’, zea ik. En mooi dom kiekn. Ik zin ok nen Almeloër. En hee wier an t griepn en gaddern.

¹ Leu oet Almelo neunt ze mangs ok wa beetwörteln.

Kaanttekstn

Mooie tiedn

19-1-1998

Wiejeu leavt in mooie tiedn. Mangs kö'j van wil wa van n stoal valn, dat kö'j wa. Disse moand skoorn t eertsbisdom Utrech met ne publisiteitskampanje. Ze knupn an bieje t niejs van n dag: t schandaliseerde scheelderbeeld van Barnett Newman *Who's afraid of Red, Yellow and Blue*. Kruus der deur. Teks doaroonder: *Who's afraid of God?*

Fris, stekkelig, luk brutoal ok.

De reakties wadn kostelik. De veuranleu van t abstrakt wadn 'eschokt'. Fanoalweg *flabbergasted*.

O tempora, o mores!

Eschokt. Was dat nich juus bedoold veur dee aandern? Veur t greunte - en dan benaamd spruutjes - deur de tuffel praknde kleutkesvolk? Iejleu keant wisse de associaties wa. Dee goat a vanof de joarn zestig: van *Beeldreligie*, met t vaderoons dat ze op de treurbuis toosneedn en t program *Zoishettoevalligooknogeenseenkeer* woar't ze geern t christelik geleuf in n drek mochn treadn töt *Hoepia* en Sjef van Oekel an too den zoo froai in fietstasn kon spiejn. En woar daanseresn - of wat t dan ok mer wadn - in t blote gestrid veur de kamera's hupsn.

De non-figuratieve keunst zat ok in den hook. Van leu-dee-t-wetn-konn. Wat trapn teagn de 'gevestigde orde'. Oo man, dagwaark hadn ze der an. En mer niks as dee bleu schokn. Höngn ze in t Kröller-Müller ne fietspoompe schroat teagn ne witte mure, dan göngn zee dee mét doon woln eerdöanig deur de knee. *Épater le bourgeois*. Keunst was dat. Met de *k* van k... met peern.

Disse non-figuratieve keunst ontweekeln ere eigne theologie waarin hogepriesters in oalde plodn zich t hoar oet de oognd poestn en oe oetduudn in sociaal akademie-Sinees hoo nieje en geestveruumnd al dee kledders vaarf op zon dook wa wadn.

Wied-oet de meeste leu konn der met n kop nich bieje. Mer wat wo'j toch. De geniale scheppers maakn t eer ok nich makkelik.

Woln a geels nich bie j t gewone volk an heurn. En eer hille moatschoppiej. Behaalvn dan as t göng um de moandelikse oetkering.

Schokn! Dat woln ze. En zich verhefn oet de massa, dee natuurlik net zoo leef wat van Toon an de Tuinstroat an de mure har hangn. Museumdirkteurn deudn an t hille spil ok met. Geern. Zee wördn keunstpausn neumd. Dee woln t dan nog wa n moal oetlegn. Mer t grötste part van de leu vermoch zich nich op te trekn noar disn hoogn groad van kwitkoonterije. Wol dom blievn. Doar trapn ze dan teagn an.

En noe bint ze dan zölvn eschokt. Deur de kaarke nog wa! *Den Spiess umdrehen* neumt ze dat in de Pruus. En verduld. Dee't eers de ziegerds oetdeeln, liekt zölvn gin stekkeligheidjen te könn hebn. Iej lacht oe gek.

De Wende

20-3-1998

1967. Dát was de Wende. Den Amerikaansn historikus Francis Fukuyama maarkt dat joar in zien book *The end of order* an as t begin van n eand van normale gezagsverhoaldingn. Beginnnd bie t opbrekn van gewone gezins- en familiestruktuurn. t Doern nich lange meer of boardaapn begönn bie de weurde 'gezag' en 'familie' a spruutjes te roekn. Joarn van rebullie, kwitkoonterieje en klassineern *ins Blaue binein* begönn.

An n kanaaldiek in Almelo stapn de revolutie binn in persoon van Annetjen. Un witpierig wich van zeuvnteen, twee stertkes in t hoar, fel rooie leerskes an met te hoge haken en n toafelkleed um n nekn. De leu mosn der wa um lachn dootieds, mer schulkopn ok en hadn eer beklag met ere brave, oppasnde oalde leu. Benaamd ok umdat t meaken, zeadn ze, luk nen beln was. En mangs ok spul rookn. Veur de rest, ma'k staarvn woar, was der van de joarn zestig in Almelo niks te vernemn. Joa, no, *beat*-mism dan. En rammelmuziek op de radio.

Doo ik in t noardn kwam, un paar joar later, in ne stad, woondern t mij dat de moatschoppiej zoo massaal an t pubern was. Ok volgreuide leu. Op hoge schooln en universiteitn wadn ze glád n droad kwiet. Iej konn de doorste dinger metmaakn. Zoo gaf t in miene studierichting nen, in oonze oogn, stokoaldn studeant - 27 joar! Wördn dan ok opa neumd - met nen gemeen grootn hoond den e metnam de kolleziezaaln in. Dat mos könn in dee tied. Den onbach an nen reem en den reem um n toafelpeutjen. Iederbot as der ene de zaal in kwam, scheut den hoond op, renn noar de deure, t töafelken achter zich an treknd. Zea gin meanske wat van. Of den leraar - *zeg maar Piet, job!* - den t verpofn um op nen stoel achter zien buroo te zitn. Te börgerlik. Nee, hee zat veur de grond woardeur iej ne zoowat nich zeen konn. Dat was wat mij angöng

nich hinderlik. Beuke gebroekn e gils nich. Wiej hadn ze natuurlik wa eers anschafn mötn. Elke biejeenkömste brach e eign ofgedreaide stencils met. Riegnheupe! Hee streain dee dan oaver de vloer um ze te sorteern. Um ze oet te deel. Zoo wied kwam t hoaste nooit. Aait göng de deure wa n moal lös en umdat t raam meestparts ok lös stön, weain alns as in ne waarvelweend de heugte in as der ene t lokaal in kwam. Zat de deure wier dichte, dan lag alns kruus-kras deur mekaar in n hook.

Der was nog wa nen opleider den zien vak serieus nam. Den har vake anmaarkingn en deel, o’j in de Middeleeuwn wadn, ok onvoldoendes oet. Doarvandan dat ze um ‘den faksist’ neumn. Hee is met vereende krachtn vort-epest. Joarnlaank, zoo heurn ik later, oaverspand wes. Jong, jong, wat was t spil op n biestern. Van 1980 of göng *everything back to normal again*.

Kortns zag ik Annetjen wier, bij nen grootgrutter. Nog aait nen witpier. Zee har drie meakes bij zich. Ere wichtkes, leut mij zoo too. Hadn meer kleur op de bakn.
Wat zölt de grootoaldn der wil an hebn.

Preens Pieter

12-6-1998

t Hille spil is de deure oet. Magriet knipt leentn veur eer zuster, de jongs li-jt arnswoar met nen beln in t b... no ja, deudn wat opa vrogger ok deu en opa Beernd zölf nemt in Bronbeek un defilee of van oald-Knillers en aandere geestelike zöns van Van Heutsz. Pieter past op moo. De klokke tikt, t löp teagn achte. Boetn kom iej zoo heanig-an in n tweedeustern. Lakein hebt de laampn op-estökn. Temet begeent t sjoernaal. Gezellig.

Doar he’j t a. Booring!

Juuljana - Oo, gelukkig. t Is Joop van Zijl. Den mag ik t leefste heurn.

Pieter - Ik ok moo.

- Net of t ammoals nich zoo slim is as Joop t zeg. Har Colijn vrogger ok, van: ‘*Gaat u maar rustig slapen...*’

- Joa, moo. Joop is better as den Filip Freriks met dee te hoge kneupe op t pak en ziene paniekstem. Himmoals geliek an, moo.

Juuljana - (Der jökt eer wat) Mmmmm. Mos iej nich vort vanoavnd? Met oewe ‘*gevlengelde*’ vreendn. Hen pingeln?

- Pingeln, moo?

- No, pianospöln dan. (Luk gramstöarig) En hoal op met dat gemoo.

- Niks ophoaldn. Dat doo’k ekstra. Ik zin noe a nen meansnleaf-tied met oewe Margriet etrouwd...

- Iej hebt der t gat bie in-edreadid, ja...

- ...dus ik zegge gewoon ‘moo’.

- No, ik kan der mer nich an wenn.

- Mer moo, ik begriep der niks van. Iej woln toch aait zoo gewoon doon. Blömmekesjurkn van de Zeeman, vleenderbril op en ge-woon op de fietse.

- Precies, ik doo gewoon en alle leu möt gewoon doon en iej ok en gewoon ‘hoogheid’ zegn. En doar is t met of.

Efkes wördt der ongemakkelik ezweegn. Joop van Zijl neamp ut woord. - *Goedenavond dames en heren...*

Juuljana - *Goedenavond.*

Pieter - Dat heurt e nich.

Juuljana - (Met nen zucht.) Loa'w noe s ophoaldn te disseln. Maakt mij efkes n köpken koffie, mokkapeunt der bij. Goaldne servies. Heur iej mij?... Pieter!... Pieter!!

Pieter - (Eignwies met de aarms oaver mekaar.) Ik wil oe bes koffie en al doon, mer dan mö'j t eers zegn.

- Nee.

- Dan gin koffie!

- Ba, keenderachtig.

- En ok gin taart.

- Pieter!

- Eers zegn!

- Gnnnnngn... Na, good... Maakt mij efkes koffie... Preens Pieter.

Hè, t is der oet.

- Okee, moo, kömp der an. Ha, gezellig.

Feest!

26-11-1998

Sunterkloas wördn in-chaald, en met jonge wichter bi'j dan besteld. Iej möt der hen, zin of gin zin. Kortns was t wier zoo wied in de Freeske metropolis. Wiej hadn mirakels weer. t Sniejn luk langs de haals- en trapgeavelkes, net as bie'j Anton Pieck op dee teeknings. Mer dit was ech. Wiederop was n dreaiörgel te heurn en bie'j De Waag reuk t noar verse ölliekrabn. Verduld, 'Hollaandser' kon t nich. En dan Sunterkloas der bie'j. Kon nich op. Ik was deep beweugn van binn. Nog net gin fiddern met de lippe, mer wa leupn miej troann langs de bakn. Zoalt gevoel in n moond.

De vrouw stotn miej an. 'Doot miej s van dat drop!' Dachn zekers an dee tv-reklame.

'Wat?' vreug ik.

'Doot miej s van dat drop!'

Ik deu van 'Ik heb gin drop.'

Zee van: 'Vrettebuul! Alns veur oe zölvn hoaldn.'

Ik hellig en hard: 'Ik heb gin drop!'

Doar kwamn n paar Pietn an met nen taknbörsel en nen juutn zak. '*Grote papa ook kindersnoep!*' zea der een op zien nep-Surinaams. Deu miej ne gapse vol van dat grei. Wichter um miej too met löage haande. Bedretn veul iej oe dan.

Nöast miej stön zonn ordinaern peerdestartkeerl. Hee leek wa nen sumoworselaar. Bierboek in n glimtreningspak. 'Keenderachtig', zear e. En: 'Weeuh!' En hee leut ne lap van ne tong zeen!

Dan goat bie'j miej a gauw de stopn deur. Kan der niks an doon. Gin gevoel meer veur proporsies. 'Iej monn oe n titbuulken koopn, met oewn start. Bi'j himmoals n oald wief.'

Den onkloarn wol voort hounn. Natuurlik. Zoo geet dat met dat volk.

Doar kwamn, net op tied, de daansmariekes an met de been umhoge. Krek tusken den start en miej. Of t zoo wean mos. Was der wa bliej van, achterof. Schealn miej umsgelieks n paar

veurtaande.

Ik trök de mienn met. Luk wiederop was t vaste ok hil mooi. Mer völ veerder kwamn wiej nich. Doar scheuvn drie negers tusken oons en de mariekes. Mienn zön van achte, nen geleuvigen nog, reup: ‘Kiekt der doar s wat Piet wean!’

Hee kon der met n kop nich meer bie: dee hadn joa de verkeerde klee an! Tsja, zonn börsel. Hoo red iej oe der oet? Ik zea van: ‘Dat zint drie Pietn in böarger!’

Betjen hard noga. t Geluud dreug wied. En jowa, doar ha’j den start ok nog stoan. Ha’k t zölfde nich edach? ‘Racist’, sijn hee.

Hee wol t op mij an hoaldn, mer ziene vrouw, un dik pröpken, trök ne met. ‘Hier’, zea zee. ‘Tas vasthoaldn’. En verduld. Hee was etemd!

Der völ’n mij twee mölnstene van t hert. Doo e nen hilm ean wieder was, reup ik met de haande an n moond: ‘*Annie, hou me tassie effe vast!*’ noar den oaldn zommerhit.

Doarop heurn ik nen böl as van ne koo dee mos kalvern.

Heerlik! Wat kan n meanske toch n wil hebn bie: t Sunterkloas-inhaaln.

Op de Veluwe

20-5-1999

Ik heb nen zwoager den op Wilm Alexaander lik. Dikn kop, peen-hoar, oardigen jong wa. Kan good vearkn noadoon. Doarvandan dat de wichter um 'ome Knor' neumt.

Veurige wekke wadn wiej in t toeristnweenkelken in paleis Het Loo. Efn biejkomn van de Veluwe - alderbarstnd völle natuur doar, met al dee beume en dat guurzaand. Doar möt wat teagnoaver stoan. Dus wiej op t Loo op-an. Doar könt ze oe van t geald of helpn. Wat n kaartn köj) doar koopn: 'Trix met hood en Trix zoonder hood, Kloas met das en Kloas zoonder das, Pieter met oorn en Alex in t militear. Schier pak, goaldne kneupe, witte haanske. Ma'k geerne liedn, aait a luk uniformgeal ewes.

n Kleann van veer kwam met veur zien doon moatig lawaaï t weenkelken in, bedeankelik noa-ekekn deur vriejwilligersjufn dee't zich as oaver-geschötn freules gedreugn. Oranniegatlikkers. Dat zag iej zoo.

n Kleann stön efn noar de kaartn te kiekkn, wees met n vinger en reup: 'Hee, ome Knor!'

De gewone leu dee't der umhen stönn monn lachn, mer dee achter de teunbaank deudn niks as vaals kiekkn. Noa ja, wiej bint nog net ehölpn deur de freules. Dee zölt wa dach hebn: 'Raar spil. Parbleu!'

Mooi paleis wa: t Loo. Der leup ok nen boer oet Dreante - kips op - in t köppelken veur mij. Iederbot as den ne nieuwe zaal in göng, reup e van: 'Godsallemmachtig!' Nooit wieder wes as Coevordn natuurlik, met dat haalf-offe kasteel. En dan reup e wier van 'Wel zol dat ammoal betaald hebn?'

De kabouters zölt t wa nich wes hebn. Ik deanke dat de oaldn van ziene oaldn doar in dee plagg hutn nog veur krom hebt eleagn.

De waarkkamer van Wilhelmina, doar moch iej ok in. Betje *horror vacui* - keerl wat stön t der vol. Buroo met ammoal portretn,

scheelderbeeldn met beroemde veurzaatn, iej begriep t wa, eenzaam mer nooit n moal allene. En dan doar de *Moeder des moederlands* spöln met dat ongemakkelijke karakter. Want ut was nen delnhaann. Eenmaal leut zee ministers dee eer visiteern de haande wasken veur at ze bie eer komn mochn. Nich dat t neudig was, mer efn de leu dee't umhoge wadn kömn oonder t kaudeinse juk deur jaagn, hè. Loatn zeen wel of der, potverhier en potvergunder de baas was. Ministers dee t verpofn, doar har zee dan toch ok wier achting veur. Joa, n meanske kan raar in mekaar stekn, zeit dat.

Zol dit noe 'de post' hebn wes, zoo schöt oe dan deur n kop, waar't ze veur n oolog van zea dat zee dee nooit zol verloatn?

In 1940 dan toch met t gat hoge en dreug in Londn, na ja, post nich verloatn, allenig mer verplaatst. Ze könt der aait met oet.

Nen leerzaamn dag was t en t heul nog nich op.

Wie veurn op n caravan op-an. t Was mooi weer um boetn met n flesken beer de kraante te leazn. Um n blik roem te hoaldn.

De vriezinnige 'Remonstrantse broederschap' - doar neum iej ok wat - wil *Hem* um God an te duudn, vortstreepn. Dit umdat ze bang bint veur de feministn. En Evangelie möt met nen kleann letter as um an te geavn dat de Goo Bosschop ok boetn n Biebel te veendn is. In de VPRO-gids zekers. Ha, haaa. Ze deudn der ok waarkelik alns an um oe te vermaakn.

Woar ik mer met zegn wol. Iej könt der alle dage wa wean. Op de Veluwe.

Judas slöp nich

13-8-1999

Päskesnummers, ik kan ze nich onthoaldn! Mer veur alns is ne oplössing. Opschrievn. Nich gewoon in t witte van de haand, mer op de oonderkaante van de veut. Iej stoat as t woare op oew nummer en gin meanske den t an de wol kömp.

‘Ha, haaa...’ ik kon wa bleern van wil doo’k t bedachn.

Um t ekstra meulik te maakn möt t eerste ciefer oonder n leenkervoot, t tweede onder n rechter, nummer drie wier links en veer an t leste wier rechts.

Ik kolveer t oe: der kömp gin meanske achter. Klook bedacht.

Toch kö’j mangs verdreet hebn van oew eign lepigheid.

Ofgeloopn decembermoand was t gloepns koald. De steerne höngn te fiestern in de locht en wel der n eandjen um too wol, den reenkeln de iespegels an t gat. Weer veur n lösn heerd, gleasken wien en n hömpken Fraanse keze. Mer kiek, noe begön t te sniejn.

Dat dat nog kan in disse tied. Zoo um n uur of tieene leek n hof wa n karstpleatken. Tied veur ne waandeling.

Doo ik boetn kwam, vleugn mij de witte mugn um de oorn. Mer koald zo’k t voort nich kriegn, want ik har a n paar börrtelkes op. Den snee knerpn mij oonder de schoonzoln. Veur de rest leut t wa of t dikke, witte kleed alle geluudn bedekn. Net of der wa vrea was op de eerde. Mer Judas slöp nich!

Ik kon meteen wa geald haaln, scheut mij in. Makkelijke dinge dee flapntappers: päsken der in en *Welkom bij de Postbank. Toets uw postcode in.*

Efkes deankn. Nee, ha’k t zölfde wa dach. t Nummer wol mij nich veur n geest komn. Dan t redmiddel in aktie. Ik kalk mij nich umsöns al dee ciefers oonder de veute.

In n eergezeen har ik de leenkfersökke oet. Nummers kiekn en dan de rechtersökke oet. Naar koald aans den snee an de blote teen. Ik

hupken n betken roond, eenn voet in de haand um ok doaroonder de nummers of te leazn. Moch wean dat t nen doorn anblick gaf of wat, mer nöast mij stopn ne witte Volvo met van dee agressief blauwe en rooie streepn. Twee deenders met de platte pette kwamn der oet. Ze begönn mij te umsingeln.

Ik wol t ammoal oetlegn, mer miene kaartn wadn nich staark. Ene van dee petn begön onmeundig te roekn met völ gesnoef.

‘Draank’, nikh e den aandern too.

‘t Reagndeansken is oet’, deu e. ‘Schoef iej mer achter in de waag.’

De verwarming was lekker an. De veute begönn mij te teenteln.

Doarvandan misschien dat ik in sloap sukkeln.

Dree kerteer later haaln de vrouw mij van t buroo. Mangs deank ik der nog wa s an. Kop tusken de knee van schaamte.

Humor um te lachn

22-10-1999

- Wee'j wat t is met t schrievn van nen kaantteks?
- No, zeit t mer. Iej könt t toch nich veur oe hoaldn.
- Iej möt in n stront zitn!
- Iej zint nen frisn. Bi'j kloar noe?
- Ma'k staarvn woar. Töt oaver de oorn mö'j der in zitn.
- A ba!
- Dan he'j wat dat oe jökt. Hellig kö'j dan wördn. Dan geet t vanzölf.
- Mer ja, van wat veur volk zin wiej?
- Schiere leu toch wa, duch miej.
- Krek, dat bedool ik dus. Gin incest, gin ene den in t hok hef ezötn, oplichters of wat.
- Niks!
- Gin slachtoffers van raampn, of daarde ginneroasie NSB-ers. Gin potloodveanters...
- Huu?
- Dat zeent van dee schenners dee langs de weagn goat stoan in t blote gestrid.
- Mö'j ginn koaldfiesterd wean...
- Drugs? Pilm? Zölfmeurders? Van de klets? Kö'j ammoal wa deurdoo. Zölfsechteleu dee't oet mekaar goat, kömp nich veur. Wat is t n spil. De grote weerld en de tweentigste eeuw bint oons glad veurbiej-egoan. Doodgewone, ordinaire zoepschuutn? Nee.
- No, iej könt der aans wa wat met.
- A wat! Kwitkoonterije.
- Of ofvalligen zooas den Maarten t Hart. Kan t hille leavn drietn op t öaldersnöst en de zwarte hoaznkaarke. Van gekkigheid trök e zich ne jurk an en gin ene zea van 'wat n oald wief'. Nee, hee mós wa zoo.
- Nee, ze loat oons mooi zakn, wat dat angeet. Doot der zölvn nog an met ok. Netjes rooms, hoogooet n paar tientjes zwart geald. He'j t ehad. Kö'j de penne nich van an t schrievn hoaldn.

- *Deine Sorge möchte ich haben.* Zeg, vaalt mij ineenn in. Moch wean dat wiej dan wa veur subsidie in anmaarking komt. 'Kleane meenderheidsgroep hef niks um zich teagn of te zetn.' Kleenkt good in de oorn.
- En humor. Nich efkes van dat scholderophaaln en griemken, mer dat echte spirituële giern. Doar mö'j ok veur in n stront zitn. Dat gif t pas as t knip. Kiekt mer noar de Jödn. Aait ellean, aait in de penarie, mer de Jödnhumor is beroemd.
- Joa, wat zölt zee lacht hebn dan, '40-'45.
- Iej weelt mij nich begriepn, dat wi'j nich.
- Bes wa. Ma'k oe roadn? Goat der in n haalfdeuster nen eand um too in de stad.
- Wat möt ik doar?
- Lig stront zat, met al dee grote heunde. Nog gin tweentig meter of t sopt oe a onder de schoon! Dan bi'j der.
- Humor um te lachn zekers. Shit!

Biej-edreaid?

2-3-2001

Ex Germania salus? Iej zoln t hoaste deankn, met t pleidooi van eern laandbouwminister veur kwaliteit. Tweentig perceant ekoboern zölt der komn. t Produceern van oons etn is ginne fabriekszaak: t mag luk meender met dat gif en deers mait ok n leavn hebn. En dat mag oe dan ok wat kostn.

Dat hef edoerd, veur dat de leu dee keuze maakn woln! Ok hier te laande hebt ze t der noe noa, a'j de kraantn geleuvn mait. Brinkhorst - den *over acting* van nen intellektueel neumn ze m mangs - besleut hier töt tien perceant. Meender as in de Pruu, mer toch ok mooi.

t Mos aans van wied komn.

De öaldere generoaties ko'j dat nich kwoalik nemn. Dee hadn Colijn nog in de geenn, um t noe mer bie j oons eign te loatn. Doarnoa den oorlog den oetleup op tulpnbolnetn en dan nog s wier de joarn vieftig van t wieropbouwn. En al meer n boksreem anhaaln. De industrie kreeg de ruimte, de stadsreande verscheuvn, asfalt rukn op - a deudn ze t noar oons begriepn doarmet nog heanigan. t Leed van n arbeid, t leed van n veuroetgaank.

En nich umsönst hef dat alns ewes. De joarn zestig brachn, nöast laankheurige verweande nöstn ok wat ze 'welvaart' neumn. n Boksbaand kon luk slokker. Genog te etn, zoaterdaagns vriej, Jonny en Rijk op de tilvisie, dee noe zon betken alman kreeg, zeenkn teilkes oet t veurig decennium vort en hop... oonder n does. A'j hil schone wadn wa twee moal in de veerteen daag. Mer dat veundn de meestn toch wa geald versopn. Lekker was dat wa, dee 'welvaart'. Dat mos betaald wördn. De stadsreande scheuvn nog s wier op, oavera op t laand kwamn lillike schöpn te stoan, van dee lange dinge met grieze golfplaatn. Mos van Brussel en Mansholt: völle produceern, leage priezn. Dan mo'j grote lillike schuurn bouwn. Heurt der bie j.

Nog luk later - zeuvtiger joarn en doarnoa - was der genog en meer as genog. n Boek op n lees, want delikatesn en aander deur grei - eertieds allenig veur de leu-met-geald - kon noe alman in ziene weenkelkoare stapeln. Betken vulgear wördn t ammoale noe feilik wa. Hoo de leu der oet zagn, wat der op de tilvisie was, Barend Servet en aandere blote kontnlopers, gezag en moraal vort, kaarkn leuge. En ja, de steedn en dörpn scheuvn nog wieder op. Smak en dog was oalderwets ewördn. In de moderne joarn hoovn iej oe van God of zoere proemn niks an te trekn. Iej warn noe eenmaal zoo a'j warn. Un eigngedreaid stuk verdreet.

En vretn mer. Mer t moch niks kostn. De laandbouw verwördn töt industrie. Heunder propn ze in hökkes van hoo zi'j miej, vearkn zag en zee'j geels nich meer boetn.

En noe?

t Lik wa of de leu zich zeek egetn hebt en noa duftig n moal spiejn luk töt zich komt. En um zich hen kiekt, met de vroage in n kop: möt dit noe zoo mer alverdan? Gelukkig nich ene of twee. Nee, der zint der meer. t Lik der op dat de leu van noe kwaliteit estimeert en doar de knippe veur trekn weelt.

Zol t dan ammoale nog good komn?

Men of ze weurld?

12-6-2001

As Wilm-Alexaander arns binnkömp, neumt ze ne aait 'hoogheid'. Gek feilik: 'hoogheid'. Dat duuit der op dat e 'hoog' is en den um ansprek 'leag'. Ok gek. Want ut is wa nen fleenkn keerl, den Wilm Alex, dat wa, en der zölt der wa völle wean dee't teagn um op möt kiekn, mer ik kenne der toch ok n hil deel dee wier länger zint as hee. Dus 'hoogheid'? Dat zol dan eerder 'leagheid' wean mötn.

Mer nee, van t fysieke zal de verkloaring dan ok wa nich komn. Misschien bedoolt ze dan wa dat e belangriek is, dat e t laand de goo of de verkeerde richtinge in steurn kan. Dat e t schip van stoat steavig in de knuuste hef. Mer ok hier: lauw. Seend 1848, in toonemnde moate, zit n könning der as jandoedel - of, ekskuus, as ornameant - bij. Gelukkig ok mer met nen onbach as Wilm III. Luk nöaln oaver 'Russies blood' en zoo meer en hee kon t wier angoan. Dan zol Kok 'hoogheid' wean.

Of wördt e zoo eneumd umdat e better is? Mer woar dan in? Okee, hee hef ne knappe baan. Hee is joa baas van t water, zeit mer waterheufd. Mer doar hebt ze m dan ok wa zoo groewelik bij ehölpn. As dat nich zoo was, dan was e noe allenig mer baas oaver zien eign water. En dat binne wiej toch joa ok ammoal. Dus doarvan zal t dan ok nich wean.

Moreel hoogstoand dan misschien? Hee dan nich ampart, want hee kömp der ok nog mer net kiekn, mer ziene hille sibbe mean ik dan. Mer ja... weet ik ok zoo krek nog nich. As in miene familie - lutke annemmerkes van vaar op zön - ze t zoo an-egoan wadn, tjesus-mina-en-gin-ean! Nen grovaa den zich nen bestn buul geald leut toostopn deur nen vleehtuugnkeerl, wichter in Londn, wichter in Paries, piskiekers in t paleis, en sportwaagns in mekare jaagn. Dén zien schoonvaar de haalve Veluwe insemineerd. Dén wier

zien schoonvaar, doar bin iej der a wier - bij Wilm III - könning Gorilla, potloodveantn op vakaansie. Ja, dan ha'w in Almelo nich meer met good fatsoen oaver de stroate dörfd.

'Joa, mer kiek s, t zint preensn', zeit dan wat leu. En wat is dat noe nog? Den 'Prince de Lignac', of zeit mer Bram, veundn ze ginn echtn, want hee har zienn titel kof. Dat tealt dus nich. A'j oet Argentinie komt, dan teeknt ze ne wet, zwart op wit, nen haand en nog wat meer papier, en dan tealt t wa. *Quid hoc sibi vult?* Kwitkoonterije en *vanitas vanitatum*. En dat is t!

Mer noe bi'w der nóg nich oet. Ik kan niks aans meer verzinn as traditie. Joa, dat zal t dan antlestn wean: t oaverlangn van öalder op öalder. Da'j t deur de tied dreagt.

Mer wát dan?

Van ne gewoonte?

Dee gif t trouwns in twee soortn: gode en dore. Ne gode he'w net nich ontdekn könt. Wat zol der dan oaverblievn?

Of is t noe ammoal de kift, da'j t nich zetn könt da'j 'leager' bint, da'j nich teagn dit stuuende bizantinisme könt? En da'j gewoon gin *men of ze weurld* bint, want oet Almelo?

Mag ok wean.

Döt miej niks.

Oonderboek

29-11-2002

Wat ik met dat spiegel in de haand doo? Bo, noe. Ik wil t gewoon weetn. O’j der wat van zeen könt, van dee ‘oonderboekgeveulns’. Völ kiezers möt der joa last van hebn. Ze proat en deankt der zölfs oet. Mie j duch, dan möt der toch wat te zeen wean. Ok bij mij, want ik heur ok bij dee oonderboekdeankers. Mer hoo ik ok kieke: lauw.

Luk ampart was t wa. *‘De kiezer heeft altijd gelijk’*, deudn de (meesttieds) heern politici vrom veur de verkiezingn. En zoo boern ze nog wa meer in de mikrofoon wat mooi leut. Mer wat wadn ze hellig noa den mei-oetslag. Benaamd dee leenksen. Dee hadn t a wat langer ofkamnd oaver oonderboekgeveul van *angry white men* en stamtoafelproat en borrelkuierieje a’j t nich met eer eens wadn. Dat was bij eer a vanof de opkômste van den fris kwafeerdn Pim Fortuyn oet Rotjeknor. Nen baarn duvel was dat, den stronttaartns in t gezichte hebn mos. Stuk noageboorte van t nationaalsocialistndom. Ut r-woord veul. Ut áller-áller-állerberoerdste wat n meanse kon wean: racist! En doarmet was t op en of.

Teagn zon een as Fortuyn preut ie j nich. Zonn drekzak hoovn ie j a gils nich an te kiekn. Dat deu Melkbuul noa de gemeenteroads-verkiezingn ok nich. T’jonge, wat kon den keerl der vergreld oetzeen. Dat de leu an de treurbuis t good deur hadn: Melkbuul was nen oard verzetsheld. (Noa n oorlog, dat wa. Ok veiliger, natuurlik.) Oaver Fortuyn ziene veursteln hoovn ie j nog ginn tel noa te deankn, want hee was ‘un slech means’ volgns Marcel van Dom ziene dronknmansriddenoasies. *Hear! Hear!* Den grootinkwisiteur sprek! Want der mosn zoo völ meugelik koloniaaln in t laand komn. *Nederland wordt steeds kleurrijker* hetn t optimisties in t verkiezings-program van de rooin. Man, wat mooi. Al dee leu dee’t niks van mekaar wösn en niks van mekaar weetn weelt stik op mekaar zetn in oalde oonzelige buurtn. Wat möt dat n plezierig saamnleavn

wean!

Mooie veurbeeldn gef t genug in de wiede weerd: moslims en christenn in Indonesie, Koerdn en Turkn in Turkeie, Irak en Syrie, blaanke boeren in Afrika, christenn in Ghana dee oonder de sjaria môt of ze dat noe weelt of nich, net zoo in Soedan, Jödn en Arabiern, Hoetoes en Toetsies, Griekse en Turkse inwonners van Cyprus, Rusn en Tjetjeenn: ammoal pais en vrea. En niks as kultuur oetwisseln, hèn.

Mer iej hebt aait leu woar t gin liek hoalt met te klöavn vaalt. *Summ cuique*, zooas den oaldn Cicero dat in ziene tied zea. (Ok bie de NSB ewes, wat dachn iej.) *Jedem das seine* in de Duutse oaverzetting.

Miej duch, noe he'k toch doonders oet n oonderboek edach.
Rap kiekn met t spegel!

Bulldozer

7-3-2003

Joa heur, de gemeente Almelo lik zich wier an de traditie te hoaldn. Geald of n betken möaite veur t in staand hoaldn van n gebouwd van kultureel belang? Niks: daalpleern! Dat is t eerste instinkt. De leste vieftig joar he'w doar preuve genog van ehad.

Met n kleen betken goodn wil har t Vrielinksarf der nog estoan, ne froaie groavnboerderieje - nota bene oaldheidkamer en (möln-) museum. Stön ginn boer in t veenster, um zoo mer te zegn. Mer de gemeente wol eer vort hebn. Teagn n wil van de umwonnden dee't a geald biejene gadderd hadn veur n niejd dak. t Hoovn de gemeente bloots 4000 geuldn te kostn. Bescheed: veur t grondhoalt der met. Kafee De Mosterdpot met eer amparte interieur? Vort der met. 'De Nederlandsche Bank', woar't n grötstn oaverval oet n Tweedn Weerldoorlog is epleegd? Plat.

Huze Alexandra an n Venneweg, bouwd deur ene van de Rusluie oet t Vreeznvenne. Prachtig eksotiese villa. Joarn hef ze leug estoan, plaankn veur de raams. En woar wat leu a teagn woarschouwn (dan komt de leve jeugd, nen vosn kraantn, deusken striekhöltjes en...), dat gebuurn. Of was dat stiekem ok de bedoling?

Awat, loa'w gin veurbeeldn meer neumn. Loopt den steenpoest van Almelo mer s in en hoaldt oe de bokse good vaste, want hee zal oe van t gat zagn.

Zoln de bestuurdern van noe der van eleerd hebn? deank iej wal s in ne buije van vertrouwn in t meandsdom. De leu dee't vrogger de veraantwoording dreugn veur disse schaanddoadn zint noar grond-Jan. Misschien ko'j ze t nich kwoalik nemn. t Wadn angetrökn kötterboern-zöns en zöns van fabrieksweavers. Dee wösn van schoonheid, kultuur en histories besef meender as de katte van n zöndag. Zol de ginneroasie van noe, toch ammoale op zien meent - ma'j hopn - leagere schole had, luk fiengeveuliger wean?

Ja, lauw!

Dat blik mer wier met t gedoo um de Sunt Willibrodkaarke dee't der noe an geleuvn möt.

Ik hebbe nog bieje de inwiejding ewes dootieds, in 1964. Dee wördn doan deur kardinaal Alfrink. Ik zee ne zoo wier loopn, grote maantel um, staf in de haand en n hil kort meiterken, doar stön e um bekeand. Kwam nen börsel van n joar of vief oet de baanke den good verstoanbaar reup: '*Kijk mamma, Sinterklaas!*' De leu mosn der ammoal um lachn, 'Sunterkloas' zölvn nog t hardst.

Noe geet t spil a dichte. De leu hebt t good, n paar joar noar de schole wes en doo raakn ze a van n weg of. Kaarkn dee'j oaverléáft. Dat blif raar.

Biej t oaverdeankn hiervan schöt miej n stuk van t gedich *Plechelmusbasilieek* van Wilmink in:

*Ik heb kortns nog doarboetn stoan
en ik besefn tot mien schrik:
wa'k dachn wat nooit kapot kon gaan,
is eerder oet de tied as ik.*

No ja, loat hen, dit soort oaverdeankingn. Mer t geet hier wa um ene van de lest ebouwe kaarkn van Tweante dee't ok as kaarke herkenbaar bint. Groot en roem ebouwd, en binn: wit, sober, alns dreait um verhoalding en verstillig. Un indrukweknd monumeant. Oaver n joar of wat verweist de architektuurbeuke der noar en kan de gemeente, dee toch nich verweand is met völ bouwkeundig schoon, zich der met op de börs houwn.

Dus doar ma'j greuts op wean en dat mag n paar ceant kostn? Nee, want beroerde tradities hoaldt lange staand in Beetwörtelstad. Kultuur? Agattegattegat! Bulldozer!

Beul

4-4-2003

Rrrriinnnggg!!!

- Joa?

- Ja, Löwk, wat bi'j an t doon?! Wördt dat nog wat?

- Uh... hoo... wableef.. woarum?

- Schrievn, dat mö'j!

- Bin ik der a wier an? Shit!

- Niks gin lillike weurde, dee aandere keerls hoof iej nooit op te wochtn. Met oe is t aait n marteln. Ik wil nen kaantteks hebn. Veur tooknden vriejdag!

- Han, mer ik heb wa wat aans an n kop, mien book möt vanoavnd noar n drukker, tentaamns noakiekn, wichter möt te etn hebn, möt de moo nog beln...

- Kaartjen egaal, en kan mij niks verr... Woarveur dachn iej dat iej iederbot zonne vorstelike beloning kriejt. Wat? Schrievn zö'j!

Bats! Haakn der op.

Nen beul is t. Dat zeg ik oe. Gladndals gin geveul. Héé mos bij de Grote Pers vortloopen um de pluriformiteit hoge te hoaldn, héé wil met n eign blad komn, héé is t kraantnbeest. Ikke nich. Niks as te joegjachtn deur Tweante met de fietse um de leu t ei oet t gat te vroagn.

No joa, nich hellig maakn. Zol der nog luk gebuurd wean in de weerd, leste tied? Ik zin der joa lange nich bij ewes met n kop. Ik zal mij s n paar oalde kraantn der bij griepn oet t kolnhok. Köppe leazn, wee'j a genog bescheid.

Soderju! Is den Golfoorlog noe nog a gangs? Dat is a zoowat twaalf joar! Saddam Hoessein leavt nog. Bush ok - nen toain, kriejt ze ok nich vort. Den möt wa veer maal achter mekare keuzn wean. Dat dat mag! Hee is der aans nich völ op öalderd, as ik mij dat tronie

zoo anzee. Iej zoln hoaste zegn, den oorlog döt um good, dat zo'j. Wat meer nog in de weerd? Houweriej an t hof. Hef ok a nooit aans ewes. Ik wil der a geels niks van wetn van dee gealdgriepers. Wieve met hoar op de taan en keerls dee't nich van de piepjanknor of könt blievn. Wieders: rooms-rooie koalitie wördt smeed, de partiejn trekt nog an de ketns, mer ze möt wieder met mekaar. Oo kiekt, Romme en Drees wördt nich meer van neumd. Veur de rest een toetmem: *Centrum van Almelo wordt zorgvuldig gerestaureerd*. Disselderiejn oaver de Tweantse schriefwieze. Leas iej wier van *koppige figuren* dee't mer nich lustern weelt.

No, ik zee't a wa: niks gebeurdt! En doar möt ik dan oaver schrievn van Pape. Ba.

Mer ik weet t a wa: ik kope mij mooi zonn nummermelder op n kuierdroad. Veur as Pape belt. Stiekem reenkeln loatn.

Nen beul is t. Dat zeg ik oe. Nen beul, en dat is e.

Den geest hebn

9-5-2003

Ha, mangs dan he'k t: den *spirit* van den echt'n columnist (of kaantekstschriever zooas Gerrit Klaassen dat zoo mooi bezegn kan). Dan mö'k der oet. De oorn wasken, dat za'k ze: de bokse opbeendn, nen ziegerd geavn en ze der ene anrekn.

Vanmorn ha'k t ok. Zes uur was t nog mer. Gisteroavnd nen best'n sputter bier ehad, mer niks kan miej teagnhoaldn, ik trea der kraankiel oet. De weerld zal ne méning heurn. Ik zal al dee neo-heidenn, berremiegers en nöstdrieters bij de strotte griepn! Keerl-en-gin-eand, deuster is t 's morns, en stille! Op de veugelkes noa dan, dat toet oe deur n kop. Harrejakkes, wat könt dee deers t agoan.

Noe, heanig-an Löwk. Eers de pantoffeln mer s. Mangs kroept der van dee haandgrote spinn oaver de vloer. Iej zoln der met de blote jubels op goan stoan. Huu, t guddert der miej van. Göng nog lever noar grond-Jan, a'k kiezn mos, ma'k staarvn woar. Woar zo'k ze daal-epleerd hebn? Oonder t berre? In de kaste? Dee... Klabats! Wat möt den stofzuger hier? Iej könt hier an n oondereande van t berre wa verongelukn. Lig iej oonder ne stofzegerslange as Lacoön ewörgeld. Dat kömp te vrog veur miej. Ik wil nog wat beteekn veur n eerdkloot. Ik möt miene mening nog zegn.

'Keerl, wat goa'j t an. Wat stoa'j doar noe te staampn in n deustern? Legt oe daal en sloap!'

'Joa mer...'

'Loat t dan s bij twee, 's oavnds.'

Vrouwleuproat. t Is da'j ze van neude hebt, mer iej könt der feilik gin doon met hebn. Grote visioenn ontbrekt eer: hoo t ammaal möt in de weerld met de poolतिक en zoo verdan. Elkn keerl kan oe dat 's oavnds hoarfien oetduudn. Wieve: hoes an kaant, wichter in t berre, morn wier nen dag, gaapn en in de val. De grootsmächtige

grep ontbrekt eer. Ut *Joi de vivre* en de ordernde haand in de geschiedenis, da'j met nen veuroetzeendn blik zoo alns veur de eerstkomnde vieftig joar op de riege zetn könt. Hebt ze gin benul van. Van den dörs ok nich.

Kamerjasse nog an. Dan kaan'k noa benee hen. Woar hebt ze dat ding noe wier. An den spieker in de kaste? Mirakels deuster is t doar toch. Ik zol ok aait nog n lämpken... mja, aander moal. Te drok. Aandere kaante op den stoel. Kan wean dat ik ne doar of-esmetn hebbe. Klabats! Doonders, den stofzuger wier. Smerig ding, ik zal ne s van t balkon of smietn.

Hè, hè, ik zitte achter t kompjoeter. Knöpsken indrukkn. Doert ok nog vermoord lange. Ok a gin pepper in t gat. Wat is t stille 's morns. Zal nen mooin dag wördn, zoo t zich löt anzeen. Kiekt, kömp den rooin van de oaverkaante an. Is der vrog bie j met de greune kontener. Hè, hè, t apparaat hef t zoo wied. Noe kö'w tikn.

...?

Bulleschijt en shit! Wat wo'k noe ok wier opschrievn? He'k alns terechte, zakt mie j den schrieversspirit noar de been. De veugelkes bint ok alle wier stille. 'Lafbekn, mö'j noe ok verdan!' schreeuw ik n hof in.

Gin bescheed.

Noa, t is op. Ik bin leug. Kan wa wier de trappe op. Goa'k nog n uurken achter de moo lign.

Let geavn

4-9-2003

Goddaank is t met de ontvoering van wichtken L. oet Oldeberkoop good of-eeloopn. t Meaken dat van eer hoes noar schole hen fietsn, wördn op maandagmorn kidnept. Ze har de fietse teagn nen boom ezet en zich loatn umproatn deur nen öaldern keerl um met te goan in n auto. Doo t bekeand wördn in de media bangn ik mij voort dat t ne misse boel was. Nen keerl den zich van gin God of zoere proemn wat antrekt (aans doo’j zukswat nich) en n meaken. Iej deankt t der veur oezölf a bijej: verkrachting en moord. Veur t deernken zölf, ere oalde leu en joa, feilik veur t hille laand was disn ofloop ne onmeundige opluchting.

Mer iej wördt der ok opletnder van. Heb ik dan. Wiej hebt der nog ene den noar de leagere schole geet. Met de fietse. t Is mer n paar hoonderd meter, mer ja, n meanske kan ok wa verzoepn in nen emmer water. Um kort te kuiern: op nen morn achtervolgn ik t keerlken. Ree n stuk achter um, want hee wol mij nich met hebn. Rotweer was t, natn miesreagn. Langn jas an en ik deu mij ne oalde kipse op van de vaa verstörvn um n kop dreuge te hoaldn. En ik bin doar n zetjen goan stoon, zoo schuuns achter de fietsnstalling. Efkes de zaak in t oge hoaldn. De leu in De Berkoop hebt per slot ok nooit edach dat bijej eer in de buurte wat lilliks zol veurvaln.

Dan mer wochtn. Gebuurt der niks, des te better. Good roondkiekn. Bijej t speurn mörkn ik nen ampartn op, an de aandere kaante van n schoolplas. Onguur tiep. Har ik zoo in de geate: langn jas an en n oonzelig heudjen op, zoo oet n zak van Roemenie. ‘Wat möt den hier?’ dachn ik voort. Zonn grootn keerl bijej ne keenderspölplaatse van ne schole. Hee zag mij ok. Keek trappeerd oonder n raand van t heudjen hen. Luk wieder loopn. Nog n moal kiekn. Doar zat ging dog in. Ik wol net zien sinjalement in mij opnemn, verdween e veur n deel achter ne heg.

Nich lange. Verduld, doar gloepn hee deur n gat in dee buskes.

Zat e mij op te nemn?

Doo wördn ik oet de konzentratie ehaald deur de schoolbelle. Doar gebroekt ze bij Sunt Thomas nog aait de haandbel oet de joarn vieftig veur. t Schaln oaver n plas. De wichter trökn tehoop bij de twee ingaangsdeurn. De jufn en meisters kwamn, elk ampant ne haand umhoge en dan namn ze ere groepn met. Zoo wördn t heanig-an stille. Antlestn göngn de deurn met nen klap dichte.

En joa... doar was e wier. Hee was an t beln, ik zag t sekuur. Noe har ik t bewies! Hee belt zienn moat, woar at den ok mer was. t Prilste stoadium van ontvoering. Noe ingriepn, scheut t mij deur n kop. Ik verbörg mij achter de stalling, mer ik heul t pakhoop in de geate. Den keek ok mangs miene kaante op. Zol e onroad roekn? Ik trök mien tilfoontjen oet t buis en n paar moal göng t oaver. Doar ha’j t a: ‘Liwwarder politie’.

No, ikke t verhaal van den schenner in nen langn reagnjas en of ze ok komn konn. Joa, ze wadn a oonderwegns. Mosn der zoo zeutjes-an a wean.

Hoo kon dan noe: ik belle joa mer net! Zoln dee deenders dan zoo rap wean? Joa, kiekt: doar stopn ne witte Volvo met van dee rooie en blauwe streepn der op. Ze kwamn op mij an. Ik stön mij nog te woondern van zoo rap, ik kan t hoaste nich geleuvn, doo kwam den schenner achter zienn boom vort.

‘Joa déne! Dat is um!’ reup e.

Noe zetn de deenders t op n loopn. ‘Oe he’w!’ zea der ene van teagn mij. Veur da’k t good of wal besefn, zat ik op de achterbaank van de politiebusse.

Potverdekleute! Hoo kö’j t metmaakn!

Gelukkig zat der doonker glas in dee ophaalbusse.

Ekkel gaddern

31-10-2003

Ik weet nich of t ooit eenn biologo, of wat miej betref eenn toerist of gewoon mer nen waandelaar is op-evöln: dat der tusken 1965 en 1970 bij t Tusveald gladndals gin ekkel lagn. En dat oonder de wiel dat t der zwart steet van de eeknebeume. Nog wa in twee soortn, hierlaandse en Amerikaanse. De leste hebt un kleuriger blad. Dee ekkel zint roonder en ok völle dikker. Of meugelik zagn ze den eenn dag juist wa onmeundig völle ekkel, hoonderdn, doeznden, tieendoeznden. Mer wadn ze n paar daag later kats vort. Hoo dat kan zal ik oeleu s simpel oet de deuke doon. Ekkel gaddern!

Ekkel gaddern. Mien grovaa wonn in t Tusveald in n klean huusken an n raand van n bos en van um hebt miene drie breurs en ikke t leerd: ekkel gaddern. Meuilik is t nich: iej goat op de hoekn en gaddert mer an. Zäkke vol he'w egadderd. Juutn zäkke vol. As t dan zoo wied was ne batse water deroaver - veur t gewich - dan op de fietse noar wat wiej zeadn 'n aabeetebee' (ABTB). In oons topjoar gaddern wiej veur achtentachtig geuldn bij mekaar. De ekkel deudn dat joar twaalf ceant de kilo. t Was fanoalweg leefhebberiej. En wiej wadn de enigen nich. Bij oons in de klasse gaf t meer gadderaars, mer dee bleevn in Almelo of hoogooet 'in n Diek' teagnoaver t kasteel. Dee kwamn wieder nich as n tientje. Stoetnkeerlkes! Nee, wiej wadn der fanatiek in. Dat kwam ok deur mien grovaa. Schoonwal de zeuvntig a dikke veurbiej, was hee der toch t drokste met. Mangs wat te drok. A'w as breurs oons efn röstn woln, dan doern t nich lange of wiej heurn mien grovaa roopn: 'Allo, gaddern!' Dat leek joa wa angenömn waark. Mangs göng wiej dan wa s achter de buskes zitn. Niks doon. Mer n scheuldgeveul bleef nich lange oet, want den oaldn gaddern mer deur.

Ofgeloopn wekke wa'k in Broobaant bij de Oosterwiekse venn.

Kö’j wa wean. Wiej hebt der hil wat of-ewaandeld tusken dee waterplasn. En oavera ekkel. 2003 mag absoloot in de beuke as n good ekkeljoar. Der wadn stiejn doar hoovn iej ze feilik gin eens met de haande op te kriegn. Iej hadn ze opveegn könd. Bij heupe!

Mer ik hebbe der gin meanse gaddern zeen. Zölf he’k met de wichter nog n tweentig minuutn gangs ewes. Doar begönn de jongs van ‘Wat möt wiej met al dee ekkel?’ Wat ok wier zoo was. Dus wiej zint der oet-escheidn. Mer toch: woarumme gaddert de jonge leu nich meer? Zoln ze t te good hebn? Te völle geald in n tuk? Te drok met kompjooterspöllekes? Of lust de vearkn ginne ekkel meer?

Ik hebbe wa s ut gevoel of ik oet de Middeleeuwn komme.

Nat

26-3-2004

Zoaterdag ne wekke wierum. t Weain harde deur Almelo's verrinneweerde haavnfront. Miezelaagn. n Hood weain miej töt twee moal too van n kop. Gin fatsoenlik means op stroat. Mer in t amparte bibliotheekgebouw höngn ze der met de been oet! Den bookhaandelbaas van Broekhuis zea miej dat de *fine fleur* van Beetwörtelstad en n wiedn umtrek der maank göng.

Mag woar hebn wes. In n anvaank leup ik Gerrit Kraa a teagn t lief, den auteur van *Literaire wandelingen in Overijssel. Almelo en West-Twente*. Gerrit hef gin zit in t gat: kortns gaf e nog n beukken met *kurzgeschichten* oet. In t Duuts. Thea Kroese stön nöast um. Zee zol t program an mekare proatn. Un program met völ variatie.

De tocht noar de oranzjerie göng nich deur: te völle leu. Doarvandan mer de deuperse kaarke. Ok mooi. Noa n paar gedichtn en t örgelspöl de kaark wier oet, wierum noar de biebb.

Toet lettervretnd Almelo en umstreekn was der. Ik keek oonder t pianospöl s roond en jowa, der was n hil deel dat wa s op ne penne kauwt: Paul Abels ('Löwk, wat he'j n mooi jäsken an'), Bert Wolbert ('Waarstoe der ok?'). Dan scheidt miej in: toet Almelo? Dan möt héé der ok wean: t kraantnbeest. Vort röst! Laankzaam met haalf dichte ooggn keek ik de zaal roond. Of hee der ok stön. En dan n betken an de kookaante blievn. Jowa, doar stön e tusken de *pommerantn* te klassineern, börgemeister dit, wethoalder dat. Mekaar op de scholder klappn. Hef e niks bieje. Gelukkig, den is drok genog. n Zetjen later kwam ik Theo Vosseveld teagn. Den bestn dichter van Tweante, oardigen keerl en... hee möt niks van oe. Efkes met ekuierd. Doarnöast stön nen oald-klasgenoot den noe in Almelo in drugs haandeln: koffiesjop. Hee was der nog luk greuts op ok en hee vertöl dat hee achter de eroteek...

'Löwk!' klökn t achter mieje. Ik krömp ineen. Wol niks heurn. 'Tooknde wekke bin ije der an! Kaanttekst!'

Papel! Op zien' eign subtiële wieze. Ik gaf veur da'k onmeundig mos hoostn. A'j möt hoostn kö'j alns nich heurn, of nich dan. Ik stiefeln noar de *billboards* met de 'belangriekste' Tweantse schrievers en oonderwegens niks as blafn. Mag wean *overacting*, maakt mij niks oet. Elk verstaandig means wet da'j dan niks verstoan könt. Doar stön André Hottenhuis. Hè, efkes op nen aandern teks komn. Ik zea dat e mooi op t portret stön. Wat woar was. Hee maakn der nen gekn slag van: dat ze der nen puuster bij monn leavern, ko'j der op scheetn. Everhard Jans nog sprökn en n 'jongn' Vloedbeld. Doarop wat häpkes en n paar fleskes. Doo mosn wiej vort, ik wröng mij langs Loohoes en de toegangsdeure en kreeg n hood van de plaanke. Doar stön e veur mij.

'Ik rekn op oe! Tooknden vriejdag!'

'Joa Han, zal kiekn.'

'Niks zal kiekn, iej...'

Rap de dreaideure in. Dat deampt t geluud. Ik deu n kraagn op, n hood zoowat oaver de oorn. En stapn de miezelreagn in. Lekker fris!

Koald en stille

2-7-2004

Joa, wiej hebt t der good van langs ehad in katholiek Liwwardn, twee kaarkn he'w sloetn mötn in de leste moand. Doaroonder de mooie en sfeervolle Sunt Jan den Deuper en nóg was de *via crucis* nich veurbiej: de joarn-dartigkapel van t Sunt Bonifatiushospitaal - t *Bonnebos* zoot de leu t hier zeit - mos ok ere deurn too doon. t Zint emotionele gebuurtenisn dee kaarksloetingn. Benaamd veur öaldere leu dee't hier de grote momeantn deur de *rites de passages* evierd hebt. De leu zint edeupt in disse kaarkn, vaaks ok etrouwd, hebt der ere wichter deupn loatn en ze hebt der ofscheid enömn van ere oalde leu en kan wean ok eern partner. Dan komt de tukdeuke der an te pas.

Biej de Franciscuskaarke was t n bouwpastoor zölvn den - 84 joar oald - de leste misse deu. Veertig joar noa dee eerste. De circl rond. Ne kaarke dee'j as meanske oaverleaft.

De grote Bonifatiuszeeknhoeskapel was bomvol. Van t MCL Zuud, woarmet t Bonifatiushospitaal (seend n paar joar MCL Noord) mos fuseern, göng den dirkteur, WB, der ok maank. Hee kömp aans nooit in ne kaarke as VVD-liberaal: geleuf en geveul keant dat soort nich. Behaalvn dan geveul veur geald. Toovallig stön nog disse wakke op de veurpagina van de Liwwarder promineant: *Topman MCL-Zuid verdient topsalaris*. In t artikel wördn der schaan van esprökn. Hee toesjeert 218 doeznd uro in t joar, en de rest. Zoo stön t der letterlik. Na ja, op zien Hollaands dan. Doarbij kwam dan nog ne limoesine van 45 doeznd uro. En oonderwiel klaagt de leu van *te weinig handen aan het bed* en dat der zoo alderbarstnd bezunigd möt wördn op van alns en nog wat. En de salarisn van de verplegers en verpleegsters zint, no ja... dat wet alman. Der möt, zeit ze dan, ok wat van roping bij komn.

Zuster Veronique, ene van de dree nonn dee oaver zint, kon de

troann nich himmoals verbietn bieje ere toosproak dee ok n wierummekiekn was. Zee was der ene van de völle zusters dee't hier eer waarkzame leavn lign hebt. Zee maakn daagn, ok op latere leaftied, woar jonge vrouwleu möaite met zoln hebn. Ere salarison göngn in de Sunt Vitus Stichting woar at leu en doeln dee t neudig hadn van kriegn konn.

Noa eer sprak n dirkteur, WB dus. Ik ken ne wa, hee löt zienn hoond aait drietn (*excusez le mot*) bieje oons in de stroate. Meer nog: ik wonne in zien veurige hoes. En verduld, hee begön te zalvn. Doo zien vaa in dit zeeknhoes steurf kreeg hee ne mooie kaarte. Dat teeknt de biejezöndere sfeer woar t Bonnehos in de hille stad um bekeand steet. Mer woarumme dan dee anneksatie? En woarum moch der in t stiltecentrum gin christelik symbool? Kon dat der zölfs as andeankn nich of?

Noa de misse zag ik dee oalde zuster wier. Zee heulp met gedeuld ne oalde vrouw dee nich sekuur gewördn kon met eern rollator. Ne doonkerblauwe limoesine scheurn der gezweend an veurbieje. Joa krek, den van 45 doeznd uro.

Van katholiek noar liberaal. Iej kriegt t der koald van.

Stoo grammoe

20-9-2004

Neeuh... dat Tsjechies. Alns begriep ik der nich van. De leu könt oe bieje n bok doon, in n tuk drietn, schunnige veursteln doon - al met n vreende-lik gezichte - en nooit nich da'j der achter komt.

Wiej zint dit joar efn in de republiek van Havel wes - ja, den vrogger met koln deu. Tsjechie, of woar't wiej dan wazn, feilik Boheemn. Kleenkt ok wa joa zoo mooi. Alle heugtepeuntn ezene: t kasteel van Praag, de Sunt Vituskathedroal - zölfs der nog op ewes - t Jödnströatken, de Kaarlsbrugge... No, too dan mer.

Mer noe efn terugge noar dat Tsjechies. Miene kennisse höld op met vief weurde. Toch he'k van disse kennisse dee in nen nöndop nog roem behuud is, völle wille had. Zoowat al daag mosn wiej noar n weenkel hen veur de *potraviny* (doar he'j t eerste a). In t Hollaands *levensmiddelen*. Good eroadn joa: veur de *pivo*. Ut beer dus. En veur aandere gedränkte én natuurlik um wat te etn.

Noe li-jt bieje oons in de supermarkt alns veur t griepn (vrogger ha'j in Almelo zölfs De Kijkgriep - lekker hebberigen naam) mer doar in de tied terugge, pakt en gaddert ze oe t meeste nog bieje vanachter de teunbaanke. Met wiezn kom iej dan nen hilm eand. Allenig met de wors, verduld! Doar lukn t nich. No ja, anwiezn wol wa, mer hoo duuts iej oet da'j hoonderd gram weelt? Dee weurde he'k mijej bieje n eerder bezeug good in n kop op-eslaagn: *stoo grammoe* (op-ezoch in *Wat en hoe in het Tsjechisch*). Un veerkaant vrouwmeanske - kop as nen houwklos, wit neilon scholdook veur, vosns hoar oonder de aarms - rötteln in t Tsjechs. Zal wa beduud hebn van 'wat mö'j hebn'. Dan gaf ik wier van: 'wors' - koon'k joa net zoo good in t plat vort zegn, want Engels, Fraans, Duuts, Latien, ginn haalvn meter oaver de greanspöale proat zeeleu - en doar achteran: '*stoo grammoe*'. Zee tröa luk verrast achteroet. Amuseerd. Dat was dan mienn teks. Zoo göng t al daag: de riego veur t vleis - t veerkaante vrouwmeanske in den scholdook en dan '*stoo grammoe*'. Oonder mekare mait de inboorlingn wa ezeg hebn van 'Doar kömp

Stoo Grammoe ok wier an.' Kon mij niks bomn. Noe veul mij un idee in.

n Dag veurdatte wiej vortgoan zoln, mos ik van de wichter nog n moal van dee wors haaln. Göng t wier hen: vrouwmeanske - riege. t Meanske met de vosns har t päksken met wors a kloar lign! Ik was der an en ordonneern luud en dudelik van '*Dijè stjè grammoe*' (tweehoonderd gram). Den houwklos keek efn veraltereerd. En lachn zich dan n kop rood en reup de aandere weenkelscholdeuke der bij. Dee mosn ammoale giln noadat zee-van-de-wors t verhaal deu met noadruk op *stoo grammoe* en *dijè stjè grammoe*. Dan wees zee op t päksken, snea der wat wors bij, maakn betaalgeboarn met de vinger en schulkopn harde: ik moch t zoo metnemn.

Kiekt, en zoo doo'j nen 'oonderzaat' van Beatrix un plezeer. Toch mooi da'j oewe taaln n betken sprekt.

Schooy

1-10-2004

Vandage goa wiej, beste lusterars met *Dat is ok niejs* noar nen keerl den wa nen hilm miezn wean möt. A'j de leu geleuvn mait. Mer ma'j dat? Wiej zint op weg noar Erwin de Schooy van Ruimewijn. De leu wet nét ne wekke of twee dat e van preenses Rita of is. Ik stoa noe op de heugste verdeping van t Amsterdamse dukelaarsflat in Buitenveldert. Keerl-en-gin-ean wat hef den Schooy n lawaai an t gat! Hee hef t muziek an. En wat heur wiej? Joa, heur! Armand hef e der op! Den oaldn hippie oet de joarn zestig met *Ben ik te min*.

Loa wiej mer anbeln.

Niksnaks. Ha'k t zölfde a wa dach. Dan mer teagn de deure an schöpn.

- Joa? A, Schooy van Ruimewijn, iej wadn der a? Wat? Harder? Drait den hippie dan s of. Hè, hè. No, Schooy, wiej hadn un kuiervroagn, wee'j nog?

- Uh, was dat vandage? Veurut dan mer. Gin ach geavn. Ik hebbe nog nich zeugn.

- Man, wat n leuge flesn hier.

- Ja, t is a elf uur. Ik dachn, Schooy, dachn ik, t wördt s tied veur n spier in t glas. Dan he'w de kratte leug.

- Schooy, woar göng t mis? De leu an de radio meann Schooy is *gemaal* van ne preensesse, dus dat is op n kasteel wonn, snelle auto's en n vörkken metprikn an t hof. Schooy steet der broen op. En noe lig t nöst oonder n boom?

- Joa, dat begön feilik dreks a met ne *faut pas* van miej.

- Vertel.

- Ik hebbe hier veur t hoes dree dikke eekn loatn umzaagn en met dee oaldvaders har mien schoonmoo nog n good gesprek hebn weeld. Dee hef mangs ne hille proaterieje met beume. Woar't dee't nich al oaver hebt!

- Is bekeand.

- Dus ik har t feilik dreks a verdretn. En dan was Rita ziene peettaante n moal op visiet, drie liefwachters met. Begön zee te planeetn oaver mien hoar. Ik har gewoon n *matje*. Lekker kort van veurtn en töt op de rugge van achtertn. Is ok prakties as de zönne schient in de oopn sportwaag: hoonderddartig deur de stad, matje teagn de zönne. Mer Rita deu van: ‘Trix-meui veendt dat t matje der of möt, Schooy.’ Ik was wa wier zoo gek. En dat zölfde visiet nog wat amparts: t staatsheufd was efn noar t huusken. t Was waarm, dus ik zea teagn Rita: ‘Krieg iej dee gorilla’s de man s n flesken beer.’ Kwam der ene van eer in de been, wol mij griepn. Trix kwam der voort wier an-ebasked, wc-rol nog in de haande, mos nog giln veur at den keerl mij lös leut. Mer sito wier in postuur zea ik: ‘Noar soortgenootn lustert ze wa!’ Wördn zee doar hellig! Ziegerds met de haandtasse! Dan nog dat nöaln oaver dee paar tattoes dee...

- Hee, Schooy, doar kömp ne negerin blootsgats oet de kaste stapn! Mmmh, rap wier vort. Jammer!

- Joa, uh, wiej Schooy van Ruimewijns zint van komof Boergondiërs. Ze kriejt oons nich an de zoerproemeriej (deepn zucht). Ze veult zich better. Dat is t!

- Tssss...

Joa, wat kö’j doar as vroagnsteller noe op wierum doon? Schooy schöt wier op en gängelt noar de tweedehaands pick-up. t Schettert van-niejs oaver de galleriejn: *Ben ik te min omdat je pa in een grotere kar rijdt dan de mijne?*

- Noe lusterars, ijeleu zölt nich völle wiezer wördn wean van dit kuiervroagn. Woar göng t eer mis? Ik kan oe der gin bescheed op doon. Loa’w t hoaldn op *incompatibilité d’humeur*. Hef ok wa wat. Um t zoo te neumn. Terugge noar Hilversum.

Huîtres

29-10-2004

Ach ja, dat Fraankriek is n mooi laand, mer mangs bint dee Fransoozn met etn wa luk ipsn. Doaroover sprakn wiej met vakaansiegangers dee't ok oet de streekn van den gestamptn pot komt. (Noe verwiel ik in gedachtn efn bie j mien leste kulinere avontuur van t zommer dat te plaatsn is oonder n titel *Wat nen boer nich keant*. Woarbiej ik dan nich ampant de agrariërs bedool, want dee vret - zooas bekeand - alns wa, benaamd as t veur niks is.) Dee vakaansiegangers dus, sprakn der schaand van dat alns in weenkels doar zoo baar en bloot, zoo roew der bie j lig. 'Kom ie j bie j n slager,' zoo deudn zee, 'um ne hen te haaln, dan zit de peute, van dee koalde, gelle, naar dooie peute met lange neageln, der nog an. Kiek ie j bie j t vearkn vleis, lich kaans dat der nen zwiennkop bie j lig met nen appel tusken de koezn. Zoo konfronteernd, zoo bots op de hoed.'

Doaroover klassineern zee. Wie j hadn n glas wien of twee - te völle - op. Dan bin ik luk meender nuanceerd as aans, en ik bruln t dan ok a rap oet: 'In t boetnlaand mö' j t nemn zoo at t is. Oe anpasn!'

'O joa?' De vrouw was der ok maank.

'Joa!'

Zee priegeln sito wat op papier en of ik dat dan wa oonderschrievn wol. *Anguis latet in herba*, öann ik. Mer wat sekuur? Ja, de achterbokse antrekn, dat göng noe, noa dat angoan, nich meer.

Na, n oavnd derop zat ik dus achter nen duftigen tealder oesters, *des huîtres*. Van dee glibberdeglabber natterikn in schölpn. Ik kregedreks associaties met beesteoogn tusken de taan dee't oe in n moond bie j t toobietn vortgliert en oew in de wangzäkke, of noar oew gehemmelte loert. Brrrrrr! Of der elektriese rillingn deur mie j hen göngn.

n Eerstn gliet-Jans glietn mie j deur de vinger, lag in n eergezeen

veur de grond. Oonder t zaand. Den kon ik met good fatsoen nich meer opetn. Dat scheln der ene. Mer den aandern natn kroam? Wat doarmet? Nood leert bidn: un Vaderoons, dat t ineenn zoo veur gek en onwies moch angoan met reagn dat alns vortspeuln, of dat der nen reiger moch oavervleegn den juustemeant boavn de toafel de sloetspiern zol ontspann - ne strepe van bietnde witte mes in dee weke snot-Jansn achterloatnd. Lauw! Gebuurn niks van.

Dan mer t noodscenario: ik leut mij van n stoel pleern, haande veur n boek, en remeantn dat t mij slech was. De leu dee't der umhen zatn wadn bezörgd genog. Ze keekn noar mien etn, noar dat van eezölvn. Haal de schoolder op. Keekn nog s.

De vrouw was oonder dee bedrievn stiekem blievn zitn en verhelligen zich: 'Noe möt t nich anhaaln met oe!'

Niks meer an te done. Ik kregen de vork op en begön met nen roodn kop te pikkern. De leu der um too bedretn kiekkn. t Zweet zol der oe bieje oetbrekn!

En dee *huitres*? No ja, dee wadn feilik wa binn te hoaldn.

Kamsma

3-6-2005

‘Disse zwartn dan? Dee bint hil ampart met dee broene veters.’

‘Uh... nee. Dee kniept mij bij de vrieje. Ik hebbe noga ne ho...’

‘Hoge vrieje, joa, dat hef meneer net ok a zeg.’

De verkoopjuf smakn de zwarte schoon in de deuze, deurzichtig glij-papier der op, en t deksel. Nét wat te nieds. Gaf der nog nen mepperd op. Of e nich vaste zol zitn? Zee wördn luk rossig in t gezichte en zuchtn heurbaar.

‘Könt doar ok bij’, kwakn ze de deuze bij dee zeuvn aandern.

‘Perbeert t s met sandaaln.’

‘Nee,’ gaf ik risselveerd terug, ‘absloet ginne sandaaln!’

(Zal mij doar gek wean. Wat he’k doar in miene jongsjoarn last van ehad. Dat kömp, van de kaante van de vaar heb wiej noga lange teen. Ik bin himmoals wa good bedeed: bij dee schoon zonder peunte stökn ze mij aait oaver n raand. Man, wat kö’j oe dan groewelik stotn. En bij dat ongemak: t was joa fanoalweg gin gezichte. Kliern ze op de schole van: ‘Heb iej de schandaaln wier an?’)

Dan disn, noe kreeg zee - vlek an n haals - un paar rooie schoon oet de schapn. Ik wol voort nich protesteern teagn dee zoerstokkleure en leut ze mij antrekn. t Means beund mij de veute zoowat of met dee veters en dreain der dan n strik in. Strabaant: ‘Zere teen?’

‘A’j deurgoat met zuk onmeundig drukn wa’, deu ik wierum.

Zee har staarke wörgeldoemn. Doo’t dee lösleutn, maakn ik de schoon wat slokker, en verduld: ze zatn mij mooi. Noe mos ik n röndjen loopn en n taludjen of goan. Dat is aait bij Kamsma: taludjen of loopn. Dan kom iej te weetn o’j nich noar veurtn schoeft met de jubels.

‘Dus disse past wa?’ kleunk ut in nen mix van hop en verwiet achter mij. Met n noadruk op ‘disse’ en ‘wa’. Ik keke achterum en wol zegn dat ze mij mooi zatn, mer zoo wied kwam ik a geels

nich. Lag der zon gliejpapier oonderan dat taludjen. En dee rooin hadn gladde zoln. No joa, ik grepe micj nog net vaste an t pantoffelrek. Dat a gils nich vaste zat an de muur!

Met dat ik haalf verdeufd oonder de lawine oet-ekröpn was, perbeern zee t nog n moal met sandaaln.

Ik lag op t gat, was t zat en bruln: 'Ik wíl ginne sandaaln!'

Noe kwam Kamsma zölvn van achter t gordien. Hee har de stoetnbrugn op. Krömmels nog bie j de oorn. Luk nen döl.

'Meneer hoof ok met alle geweld ginne sandaaln', wol e t spil daalkuier. 'Kiekt wat ik hier hebbe', greain hee in ne deuze dee veur de grond lea. 'Disse zwartn bint ok hil ampant, met dee broene veters.'

Oo, as der n Opperweazn is...

Almelonia's

14-10-2005

Ik weet nich of ze nog bestoat: de Almelonia's. Mer veur joarn wadn mien breur Freek en ikke der nen blauwn moandag lid van. t Was de ammonikaverening van Beetwörtelstad en der zatn wa veertig van dee ammonikatrekkers bij. Wat kon t der of goan op nen oefnoavnd, benaamd as t wier s ne oetvoering gaf. Duftig wördn der dan studeerd op nije marsn, poloneases, walsn en aandere muziek dee't makkelik in t geheur lag. Dan was alman serieus: wiej zoln ze s wat heurn loatn. *Spirit!*

Freek en ik hadn ginne ammonika's. Wiej hadn pianoles bij Lulof. Oardigen keerl wa, mer hee heul t allenig bij oalde muziek. Drukn iej n paar moal ne verkeerde toets in, dan deu hee in t onwize van: '*Nou, nou, nou... Dat lijkt wel moderne muziek!*' En dat dan met de haande teagn de oorn.

Um t pianopingeln hadn ze oons der bij evroagd. Wiej woln t nog ofdoon met: wiej bint hille slimn op t klavier, mer oonze möa haaln oons oaver met bier in de pauze. No ja, doar göng t dan hen. t Was zuver n door gezichte, met piano bedooln zee zon heanig elektriëk opklapding met mer veer oktaavn. t Geval was heuger nich as vieftig ceantimeter en mien breur was nen langn, dus den mos zich zoowat dubbeld voaldn veurdat e met de kolnschöpn bij de toetsn kon. En mooie leupkes wadn der mer aamper-an bij. 't Göng,' deu den dirigeant met flaphoar, 'um de achtergrond.' Ik hebbe tweemaal achter t liebere dingsken zetn. Veun t a rap n moal bes. Mer mien breur kreeg der oardigheid an. Hee zetn zich in t hoes an t oefn. Ze zoln um heurn met t jöarlikse Almelonia-optreedn in de Stadsschouwburg!

Doo t zoo wied was, kreeg hee n zwart uniformjäsken van ene te leen, dat um feilik good te kort was, mer wat kon t scheln. Wiej met de hille famielje der hen. Good veuran. Ko'w alns mooi zeen. Luk de kriebels. Eandeliks göng t greune dook op. Jowa, doar zat Freek: schuuns in de mildn, tusken al dee ammonika's. Den flaphoar

kwam op, bleef stoan veur t publiek. Mien breur bij zien piano moch ok stoan. Tehope maakn ze ne buging. Sjik. Ze hadn de dröa van ziene elektriese pingelkaste vast-eplakt met teep. Dat der numms oaverhen pleern.

Dan göng mien breur zitn. Dirigeant t stökken umhoog en... loos göng t. Keerl-en-gin-ean: wat spöln. Onwies. Bij t daarde muziekstuk begön mien breur rood an te loopn in t gezichte, wat broekn e zich. Vief nummers alns bij mekaar. Har ok nich langer doern mötn. Hee was der in ebleavn.

Noa dee nummers göng ik achter de koelisin. Ik was joa ok lid. Wat wadn ze tevrea. Den dirigeant glöm. Freek har ok good zien bes edoan, zea flaphoar. En as e zoo deurgöng, dan zoln ze tooknde keer zien opvoaldpiano ok op t elektries ansloetn!

Dat was n eerstn oavnd dat mien breur dikke in t hoes kwam.

Metluln

3-2-2006

- Ha, Gertjan, doot miej mer twee heringn met siepelkes.
- Twee herinkjes. Kömp der an, Tone.
- Lekker! Dat zee'j dee allochn noe nooit s doon, hè. Gewoon n herinkjen etn an de koare.
- Zoo is t. Al dee vrömdn dee't op oons laand of komt as wepsn op zeute ranja. Miez'n bint t.
- Parasietn, zea G.B.J. Hilterman. A'j nog wet wel of dat was.
- O jowa, Geebeejee. Wee'j dat den nog meister, doctor én doctorandus was. Dus, ik wol mer zeg'n: as d'én t nich wus...
- Joa dan wet ginene t. Doar is den hilm Balknbriej n beschuutn-keerlken bie j.
- Balknbriej! Kostelik. Kaans der mooi bie j kom'n, Tone.
- Zee'j dee moslims ok nooit doon, hè. Gewoon n betken lach'n. Joa, behaalv'n dan as ze der wier s ene in n balg hebt estökn.
- Wee'j wat ik wa s zegge: ze mosn ze ammoals in vrachtwaagns lokn en dan *toeoeoet!* in eenn toer deur noar zon öllielaand, woar't ze ammoal met zukke theedeuke um n kop loopt.
- O'j ok geliek hebt. No. Ik goa wier. Aans zö'w t wier heurn mötn van moo-de-vrouw. Ajow, Gertjan!
- Ajuu!

Zoo... net efn tied um... Nee, mis! Kömp den board ok wier an.

- A visboer, lekkerbekjen veur miej. He'j ze nog waarm?
- Máák ik waarm veur oe. Dan bint ze t lekkerst!
- Is woar. Tooknde wekke kom ik met twee Somaliërs langs. Dee wi'k ok s an de vis hebn. Zal de arme schöape good doon.
- Ze hebt der niks te völle an, zeg ik aaltied mer. En dan bint der nog leu dee t hebt oaver allochn en dan kiekt ze of ze n moond vol piern hebt. Wat maakt ut oet. Hoo meer kleurn, hoo better. *Nederland wordt steeds kleurrijker!*

- Zoo mag ik t heurn. Der könt der nog bes n paar miljoen bij. Nederland is nog lange nich vol-ebouwd.

Oo... Ha'j den ok wier.

- Ha Gertjan... Zeg, har ik hier zookrek miene haanske daal-eleg? A, doar zee ik ze a. Man, wat ne kolonne vrachtwaagns hier. Doar konn ze mooi al dee negers in stopn zooas iej zeadn, en terugge noar dee baviaannlaandn.

- Wat zeg iej noe? Lillikn racist!

- Ikke? Gertjan zien idee was dat. Kan aans nich zegn dat ik doar noe zoo gloepns oneens met binne...

- Eeeuuh, vrachtwaagns joa, veur de negers en zoo, um ze etn te brengn. Achter de öllielaandn. Doar könt ze aait wat gebroekn...

- Mer Gertjan, iej woln toch alle allochn der oet hebn?

- Joa, eeuuh... hèn... wat is dat vet hete, en dat gedreun van dee auto's, iej könt mekaar a geels nich good verstoan, hèn?

- Dee auto's dee gaf t net nog nich en ik kon alns hil good versto...

- No, kriegt dee haandske en optromn. En ieje... hier is oewn vis. Bek hoaldn en opvretn. Gin woord meer!

Kamsma (2)

20-2-2007

Stön ik gistermorn wier veur de klasse met twee verschilnde schoon an. Nen zwartn en nen broenn. Man, wat last ehad. Want aait ene van dee wichter vaalt ut wa op. En dan geet t der van. n Hiln dag. Komt ze a'j deur de gangn loopt in kleane klochtn op oe an. Kiekt te noadrukkelik en lacht zich dan dubbeld. Wat kan nen dag zoo lange doern!

Ha'j t lech in de kleerkaste mer maakn mötn, zeg ik teagn miejzölvn. 's Morns is t doar joa stikdeuster. Mer ja, ik bin nich zoo van de priegelderije met laampn. n Moal good met n hamer hounn ma'k geerne doon, of dikke bolns hoalt kort zaagn. Mer stroom, nee... Vrogger as zönn börsel genog op t schrikdroad emeegn. Ik hoal der miej wied van.

En doarbiej: mag ik ok s n moal röstig zitn, ja? Van de vrouw dus nich. 'Morn, noa schole goa wiej de stad in, noar Kamsma.'

Juust joa: schoon. Opruming, en as wiej dan nich goat, dan... 'En doarnoa maak iej oe dee laampe in de kleerkaste n moal.'

Woar hebt vrouwleu dat delhanerige toch vandan? Mer iej möt met, want aans kö'j t aandere ok wa deurdoon, as iejleu begriepst wa ik bedool. Dus achter op n middag mos ik mer wier op n tjak dan.

Tied genog um miej nog wat oet te klookn. Oardig late was t a: töt haalf vieve les egeavn, dan nog good efn tukkern en met de kollega's an de koffie. Um vief uur op de fietse. Zoo wördn t mooi kwart noa viefn, veurdatte wiej dan eandeliks bij Kamsma op de steule zatn te pasn. Keerl, wat he'k um loopn loatn! Deuze een: nee. Deuze twee? Ok niks. Disse dan? Noe, veurut, efkes pasn. Röndken loopn. Nee. Aandern mer. Kamsma zuchtn. Dan tommeln e wier achter de gordienn. Efkes later: wier deuzn. Hee kon der mer aamper-an oaverhen kiekn. Schoon mét geatkes en schoon zonder geatkes, mét veters en zonder veters. De vrouw op t allozie kiekn. t Leup himmoals zooas ik miej t dach har.

Ineenn maakn ik ut dudelik: dee broenn met geatkes woar ik al dee tied stief nöast ezetn har, dee mos ik hebn! De vrouw keek luk op van miene risselveerdheid. ‘Mer, dat soort heb iej toch a, van dee klassiekn.’

Ik maakn de keuze annemmelik deur hoge op te geavn van de kleure, waarm en broen en zukke oaldewievnproat meer. En dat ik dan dee oalde zwartn wa vort zol smietn. Afijn: ik har miene oavertugingskracht nich umsönst an-esprökn. Joa, tevrea wa’k der wa oaver.

Wiej trökn de weenkeldeure achter oons too, dee doorn Kamsma veur oons lös-ehöldn had. Ik keek schroat op t allozie. Tieene veur zes: den laampnweenkel red wiej nooit meer. Mooi, dat was n eerstn weenst. Morn za’k der s op-an proatn dat dat nich meer hoof met dee laampe. Ik hebbe ja noe toch allenig mer broene schoon: kaan’k miej nooit meer nen verkeerdn oet de kaste kriegn.

Roomse börseljoarn

1.

7-1-2000

t Zal zoo um 1964 hebn ewes dat ik veur t eerst de misse deenn mos bij de zusters an de Arendsboerweg. t Klooster lea, en lig nog aait, achter de kaarke en maakt met bewaarschole, meakes- en jongsschooln - streng ampant! -, kösterswoning, grote spölplaatsn, höave, pastorie en kaarke een groot rooms blok nöast t 'weitje' waarop vrogger t grote kompleks stön van t Almelose bier. No, klooster... Zusterhoes neumn ze t meestparts. t Rechte verschil doartusken zo'k oeulu dreks nich zegn könn. Zölfs nich of der wa verschil is. Mer dat de zusters der steal vrog oet göngn dat steet wa vaste. Met zien viefteenn wadn ze doar, de zusters Franciscanesn. Den hoesbrief van disn tak van Franciscusvolgers lag in Thuine, bij Lingn. Hier nich zoo wied oaver n poal. Doar bint ze in 1869 deur Bismarck met zienn Kulturkampf vort-epest. Zee stichtn doarop in Deankaamp n groot hoes in de havezoate Noord Deurningn en bouwn laterhen huze en gestichtn in hil Oost-Nederland. En zoo kwamn zee dan ok in Almelo, in neegnteen-hoond-erd-en-zoovöl.

Dat vrogge der oet was in dee tied nich eksklusief veur kloosterleu. Ok gewone, loa'w mer zegn leeknbeestn, göngn wa zoo vrog noar de kaarke. Dat leavern 's morns mangs mooie beeldn op bij de schoolmis. Dee wördn vanzölf edoan an t heufdaltoar, want der göngn vrogger aait völ wichter maank. Doarnöast op t Maria-altoar, rechts van waar-e wiej dan in de kaarke zatn, was de vrogmisse nog gangs. Dee wadn a nen hilm eand wieder. Iej konn an de bewegingn en de plechtige geboarn sekuur zeen hoovöl.

Ik mos met n aander jeunken, nöchtern vanzölf, anbeln. Iej wördn in-eloatn, waar aandere leu gin toogaank hadn. t Har wat spannds: ne aandere wereld woar't allene vrouwleu wonn. In dee tied dreugn zee nog t mooie habeit met den zwartwitn kap. Vreendelik knikn der in. Ik hebbe wa s heurn verteln dat zee mangs de pastoor

vreugn um ne sigare te rookn. Dat zee dan wat manloch hadn. Weet nich of t woar is.

Wiej göngn de trappe op, de kapel was boavn.

Dreks deur noar de sakristie um oe um te trekkn. Wiej schooljongs/ misndeenders kwamn der aait op gewone daag, nich op hoge feestn. Dus dat wördn dan nen stemmigen zwartn toog, juist töt de vrieje, dat der oe gin stuk bokse oonder vort kwam. Dat neumn ze etaziebouw en dat heurn zich nich. Dat was gin gezichte. En ne witte superplie mos doarbiej. Noga glad, dee gaf t joa nich in aandere kleurn.

De kaploan was der dan aait a. Vake zat e te breviern in nen stool an de waand, of vaaks ok wa te nikkeboln. Wat weet wiej doarvan. Op dat uur...

t Eerste moal dat ik der kwam um te helpn *bet heilig dienstwerk te verrichten* schrök ik miej lam. Wiej kwamn van t lech van de sakristie in n tweedeustern van de kapel. De oogn mosn der eers nog an wenn. Doo ik van t altoar vort keek zag ik viefteen paar blekige haande oet-estrekt noar n himmel en doaroonder viefteen ernstige, blasse gezichtn. In doodse stilte. n Oald orantesgeboar. Noe weet ik t wa. Mer dootieds nich en ik har den schrik zoo op de hoed dat ik miej umdreain en zoo rap as ik kon en den toog miej dat tooleut terugge steuf noar de sakristie.

Efn later wördn ik ehaald deur den verbaasdn celebrant den miej zea der was niks um miej um naar te maakn. Kon hee mooi zegn! Van veraltereerdheid maakn ik nog wat foutn - en ik deenn nog wa leenks - mer gen ene keek miej doar zoer op an. Meer nog, doo wiej kloar wadn en um-etrökn krege wiej van de portierzuster n pläkken sukelaar. Dat deudn zee trouwns aaltied, dee nonn, wat lekkers geavn. t Ene keer dit, t aander moal dat. Kan wean doarum wa dat ik der aait gerne deenn moch.

2.

21-1-2000

Oo joa, celebreerd wördn der heavig! Ik was der ok naar good in. Hoogmism, t Lof met oetstelling, alns deu ik in t hoes op den oaverloop, woar an n eand - dat kwam mooi oet - ok nog ne Maria stön. Gin zeutelik beeld zoo'j ze vake zagn. Mer ene met krachtige trekn. De joarn dartig op zien best. Wa gips, mer t eugn as hoalt. Mangs, morns vrog, stön der ok nog wat aans. Dat reuk iej dan. Wiej wadn met veer jongs in t hoes. Wel har der in dee tied noe wc boavn? Iej konn nich veur elk miegelken noar oondertn. No ja. Dat ongemak was te verhelpn. Pot vort, dan kon t ok gangs.

Gek da'j dat nooit meer zeet of der van heurt verteln. Arns in de joarn zestig is t misjespöln biejezet in de riego woar't ok hoepeln en stokpeerdjes bint of-eschrevn. Miene wichter hebt nooit de meenste andrif eveuld um kaarkje te spöln. Ze zoln nich eens op t idee komn. Net zoo min as ze vraagt um zeuthoalt.

Hoo zol dat komn dat de kaarkvieringn wichter nich meer anzet töt noavolging? Is t al te kaal en zakelik ewördn? Mangs deank iej dat wa s. Mer toch, plechtigheedn en wierook bint in ónze kaarke nooit himmoals vort ewes.

Tuurlik. De liturgie kan nich in de schaa stoan van dee van vrogger. Dee geweldige plechtigheedn zölfs van ne... joa wat dan toch feilik ne arbeiderskaarke was, hadn wat dat wichter direkt en heftig ansprak. Iedern zöndag um een veurbeeld oet meer te nemn, begön de hoogmisse met den plechtigen intocht in wolkn van wierook en de bespreanking van al dee der wadn. t Wiejwater zwiern de kaarke deur onder plechtige gezangn. Den priester dreug ne *bonnet* en ziene grote maantel wördn deur twee assisteanntn lös-ehöaldn. Noa den roondgaank verwesseln hee dee proonkmaantel veur n schitterend kazufel. Zon ritueel sprak töt de leu.

Noe kömp nen *pastor* binn en den zeg: '*Goeiemorgen beste mensen, gaat u rustig zittingen.*' En dan den hild riedel an weurde den e dreks a bieje n anvaank oaver oe lössmit. Verteln woar of t vandage ammoal

um geet en verteln wat e temet geet verteln. Zölvn begin ik dan a te dreain en deanke van: begin dan toch gewoon! De wichter zit dan allang de neagel schoon te maakn of mekaar an de höare te trekn. t Is ammoal nich onvreendlik bedoold, dat is t nich, mer t is zoo 'kantoor's'. Zoo nöchtern, alledaags.

Doo ik de leaftied har van miene wichter noe, was den teuver, t misterie der nog nich of haald deur verbörgerlikte stropdaspriesters. En zoodöanig dat t völle jongs wat zea en dat ze t noadeudn. Op eer eign maneer. Dat wa.

Iej hadn der wat, zoo leern ik later, dee kreegn van eer vaar-en-moo-met-ceantn komplete altöarkes en klee en wat der aans nich al too heurn. Zoo göng dat bije oons nich. Wiej trökn oons n oald spreij um van glimstof en loos kon t.

Wiej hadn net tilvisie. Zon betken de eerstn in de stroate (aait visiet met voetbal) doo störf n oaldn Johannes XXIII. Wiej volgn alns. In zwart-wit, dat sprek. Zoo ok met de kroning van Paulus VI. Uurn ko'j doar noar kiekkn... Doar deu'j dan as spöllebatspriester hil wat van op.

Biejveurbeeld ut ritueel met de heudjes dee't ze op wat momeantn op hadn en dan wier of namn. Biej t grote altoargebed was der nen speciaaln funktionaris veur, den zoo mer, zoo leek ut, den zölfnd den an t veurbidn was zien petjen ofpakn um m dan efkes later wier op te zetn. Iej hadn der wat, zoo vertöl mien moo met peerse petjes, iej hadn der wat met rooie, dee wördn a meer beteun. En iej hadn der mer ene met n wit. Dat was de paus. Den zag iej ok vake op tilvisie oet n groot raam in Rome de zeagn geavn. Dan har e zien witte heudjen ok op. Dat veun ik interessaant.

Noe har mien moo de was vake in ne maand lign. Joa, ok op den oaverloop. Mangs lag doar nen bh in. Ik zag doar in dee tied twee heudjes in met n verbeendingsstuk. t Ene heudjen ko'j in t aandere voaldn en opzetn. Op den zoalder deu ik t raam lös en de leu dee't veur oons hoes van de kaarke van kwart veur twaalvn kwamn, koon'k mooi met wiedse geboarn den zeagn met doon.

Mien oalde leu woondern zich dat der wa tien leu veur t hek

stönn noar boavn te lachn. Doo't ze der achter kwamn wat der te zeen was, schaamn ze zich ok nog luk. Veur den bh. Kö'j begriepn: 1964!

3.

Ad Deum qui laetificat, juventutem meam. t Wadn de eerste weurde boetnlaands dee ik leern in antwoord op den tekst van den priester: *Introibo ad altare Dei* - opgoan zal ik noar t altoar van God. Ze kwamn oet t haandbook veur misndeenders van pastoor Th. Sinnige wat ik kortns in miene booknkaste wier veun. n Heanig beukken. Gel van kleur en met veur dee tied - un vievndartig joar verleadn - moderne teeknings.

Ik was achte doo ik misndeender wördn in de Sunt Egbertuskaarke in Almelo. t Leste stärtke van 'Het Rijke Roomsche Leeven'.

Ik heb dree wichter. Een meaken, twee jongs. t Eerste 'boetnlaands' woar't zee met ankwamn was 'shit'. Wa wat aans.

Doo wiej n moal met vakbreurs oonder mekaar an t kuiern wadn, zea ik, dat ik op ne jongsschole har ezötn. Dee begreepn nich woar ik t oaver had. Kostschool? Tucht school? Doo ik t har oeteleg, keekn ze mij an of ik oet de Middeleeuwn kwam. Dat dat ammoal nog bestön. In de tweentigste eeuw.

Mangs stoa'j der zölvn ok door van te kiekkn.

Anteeknings

De verhaaln in disn beundel bint eerder pubelseerd in t 'blad in t plat' *De Nije Tied*.

De kaanttekstn hebt tusken 1997 en 2007 stoan in *De Roskam*, 'onafhankelijk opinieblad voor Twente', in de riege *Platte tekst* woar at ok Gerrit Dannenberg, Gerrit Klaassen, Bennie Sieverink en Gerard Voortman an metwaarkn.

Biej De Oare útjouwerij verscheen eerder van Frank Löwik den verhaaln-beundel *Op n biester* (Niejmoodse schetsn in t Almeloos, 1993) en, tehoop met Goaitsen van der Vliet, de vertaling *Asterix den Galliër* (Kats in t plat, 1997).

Aandere beuk van zien haand bint *Om de Taal van Twente* (Historisch overzicht van een taalbeweging, Broekhuis, Hengel 1989) en *Jan Jans - Leven en werk* (VDI, Eanske 2000).

Frank Löwik promoveern an de RUG op *De Twentse Beweging - Strijd voor Modersproake en Eigenheid* (VDI, 2003).

Inhoald

Harko en Tone

- An de Vechte 5
 Twee dirkteurn 7
 Harko en Tone in zaakn 10
 Tusken keunst en kitsj 16
 Harko hef ze deur 23
 Doonderieje 28
 L'art pour l'art 33
 An n äkstn spön 37

Amparte verbaaln

- Nen roomsn borrel 42
 n Paar tred veur 45
 Arti et amicitiae 48
 Nen stamhoalder 51
 Rebullie op t ies 55
 Kultuur um te bruln 57

Kaanttekstn

- Mooie tiedn 61
 De Wende 63
 Preens Pieter 65
 Feest! 67
 Op de Veluwe 69
 Judas slöp nich 71
 Humor um te lachn 73
 Biej-edread? 75
 Men of ze weurld? 77
 Oonderboek 79
 Bulldozer 81
 Beul 83
 Den geest hebn 85
 Let geavn 87
 Ekkel gaddern 89
 Nat 91
 Koald en stille 93
 Stoo grammoe 95
 Schooy 97
 Huîtres 99
 Kamsma 101
 Almelonia's 103
 Metluln 105
 Kamsma (2) 107
 Roomse börseljoarn 109

- Anteeknings 114

Kolofon

Flanttuutn, verhalen en kaanttekstn van Frank Löwik,
wördn ezet oet de Garamond bij Bits & Books in Eanske,
edrukt op 90 grams Muncken Book bij Wöhrmann
Print Service in Zutphen, en in oktober 2007
oet-egeavn deur De Oare útjouwerij in Eanske.